

LETO POZNEJE — NIKOMUR PRAV PO DUŠI

— Tako smo naslovili tokratno aktualno temo, nastalo ob okrogli mizi s predstavniki strank iz Pomurja. Ob njihovi pomoči smo skušali osvetliti doseženo v enem letu nove večstrankarske parlamentarne demokracije ter odnos med politiko in gospodarstvom, kar je tesno povezano z osamosvajanjem Slovenije. Več o tem lahko preberete na 4. strani.

VESTNIK

Murska Sobota, 9. maja 1991 • Leto XLII • Št. 18 • Cena 15 din

V MAJU VSE CVETI

Maj je mesec cvetja in najlepši pomladni mesec. Sadno drevo zdaj že odceva, po prizoru na fotografiji pa je moč napovedati, da bo letos bogata sadna letina. Če seveda ne bo ponagajalo vreme, saj so trije ledeni možje še pred nami, pa tudi pred točo nismo varni. Fotografija: L. Kovač

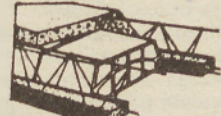
OSMI MAJ

MEDNARODNI DAN RDEČEGA KRIŽA

Osmi maj je mednarodni dan Rdečega križa, letošnje osnovno sporočilo vsem narodom in vladam pa je, da vojne in spopadi povzročajo trpljenje ljudi, najbolj prizadevajo civiliste, da vojna izničuje človeško dostojanstvo. Zato je letošnje geslo gibanja humanitarne organizacije, Razsvetlino temo ali pomagajmo žrtvam vojn ter jih zaščitimo.

Letošnji program Rdečega križa Slovenije za izvajanje gibanja obsega akcije in aktivnosti, usmerjene k uveljavitvi načel in idealov Rdečega križa.

GRADITELJI POZOR!

GREDIS d.o.o.
Nova aslo Rak, R. Končara 18 —
Čakovec,
tel. (042) 811 685, podjetje za proiz-
vodnjo in prodajo:
• stropni nosilci
• stropna polnila
• in ostali gradbeni material
Delovni čas od 7. do 16. ure.
• zelo ugodne cene • dobava takoj •
večje količine dostavimo na dom brez-
plačno

Jeffrey Sachs
je velikodušen

str. 6

VESTNIKOV KOLEDAR

Maj

14. maja bo luna v zna-
menju mlaja.

16. maja bo dolžina dne-
va 14 ur in 59 minut.

9. maj, četrtek, DAN ZMA-
GE
10. maj, petek, IZIDOR
11. maj, sobota, ŽIGA
12. maj, nedelja, PANKRACIJ
13. maj, ponedeljek, SERVA-
CIJ
14. maj, torek, BONIFACIJ
16. maj, sredo, ZOFKA

Po naključju sovpada z današnjim dnevom še en velik praznik iz svetovne zgodovine, to je dan zmage nad fašizmom. 9. maj 1945, ko je vse človeštvo slavilo osvoboditev izpod okupatorjevega jarma v drugi svetovni vojni, je gotovo prinesel olajšanje ljudem. Kako lepo je takrat zvenela in še danes zveni beseda ZMAGA. Še posebno seveda za zmagovalca, ki ga njegovi privrženci kujejo v zvezde. Veselje je takrat vsesplošno. Ne pravijo zaman, da ima vsaka zmaga sto očetov, poraz pa je sirota.

Sicer pa je z velikimi datumi tako: ponavadi pridejo nepričakovano, pogosto so posledica kakšnega naključnega dejanja ali pa celo neumne napake, včasih jih tisti, ki

ZMAGA

imajo kasneje o njih največ povedati, zamudijo, ali pa dajo njihov pomen čez čas vsaj temeljito spremeniti, skoraj zmeraj pa se ne zdijo prvi hip nič posebnega. Naj nas nič ne čudi, če se z datumom 9. maj 1945 utegne v bližnji ali daljnji prihodnosti dogajati podobno. Najprej se morda dolgo ne bomo mogli dogovoriti, kaj smo z njim pravzaprav hoteli, smo se res osvobodili vseh spon, ali pa smo z njim potrdili samo tisto, kar bi nam lahko povedal izobraženec ali preprost človek, da imamo v vsakem trenutku načelno pravico do samostojnosti, le da si jo moramo tudi dejansko priboriti.

Dolgost življenja našega je kratka, zakaj se torej ne bi veselili vsaki zmagi. Kako lepo in bogato je življenje! Kako polno sladkosti, da bi človek le iztegnil roko, jemal in užival! Končni cilj — naj je blizu ali daleč — je bolj ali manj jasen: doseči, dobiti, zmagati. Zato je treba porediti vse ovire in svobodno razpolagati z vsem, kar nas obkroža. Nikakor ne gremo nazaj. Mi gremo samo naprej! Vztrajali bomo do konca in ničesar se ne bojimo. Začetek je bil zmerom težak, toda zmaga pride vendarle na koncu. Tako je tudi z našim osamosvajanjem...

Kadar kdo prvič v življenju dobi tako vroče zaželeno samostojno in neodvisno Republiko Slovenijo, mu je treba zaželeto srečno pot. Jugoslavija je za Slovenijo že nekaj časa mrtva. Dobro igrati življenjski šah pa pomeni upoštevati samo še figure, ki so na šahovnici, kajti vse drugo je le sanjarija, ki se danes sicer zdi lepa in prijetna, jutri pa lahko prinese grenko razočaranje. Zaradi alpskih višin se dogaja, da se ljudem zvrta v glavi in izgubijo občutek za realnost. Ampak, šahovska igra teče naprej — in mi bomo v njej gotovo ZMAGALI.

Milan Jerše

Kmetje brez

zdravstvenega

varstva

str.
3

Na zaprtih cestah dosegli zamenjavo

Pomurci in vse, ki so zadnje dneve pred prazniki potovali po naših že tako slabih cestah, so ustavili tovornjaki, s katerimi so stakajoči vozniki AR-transa zaprli večino pomurskih cest. Skupščina AR-holdin-
ga, ki jo sestavlja predstavnik banke Štefan Režonja in stečajni upra-
vitelj PTP Radgona ali krovnega podjetja Milan Bratkovič, namreč ni
sprejela predlaganih odstopov Janeza Rozmana, Marjana Neuvirta in
Manje Kurbus. Tako generalni direktor kot direktorja splošnega oziro-
ma finančnega sektorja so odstopili na zahtevo delavcev AR-transa, ki
so med drugim zahtevali tudi odcepitev od Avtoradgona in povrnitev
sredstev, ki so jih iz svojih žepov porabili za plačevanje cestnin, za dne-
vice in podobno.

Več na strani 6.

UGODEN NAKUP KAKOVOSTNIH HLAC

formula
Elkroj

od 3. do 15. maja 1991

v **BLAGOVNICI**
(tudi otroški program)

in v **SALONU MODE**

cene
NIŽJE
20-30
%

SPOMNITI VAS ŽELIMO NA
podaljšani delovni čas
V PRODAJALNAM

Potrošnik

VREME

Pregovora
Če je pred Servacijem poletje,
mraz pritiska na cvetje. Če Pan-
kraca sonce peče, sladko vince v
klet poteče.

Politični barometer

Tudi zadnje srečanje predsednikov jugoslovanskih republik na Cetinju ni prineslo nič novega, saj so bile tudi tokrat v ospredju razlike z vseh prejšnjih srečanj. Že peto po vrsti srečanje predsednikov jugoslovanskih republik je bilo namenjeno prihodnji ureditvi države. Govorili so predvsem o referendumu in nevarnostih izbruh državljanske vojne. Dogovorili so se, da se bodo vnovič sešli v Bosni in Hercegovini. In ker so pogovori običajni v »mišji luknji«, v kateri so se znašli tudi sami pogajalci, ki si nimajo več kaj povedati, in so vse bolj siti prepričevanja, je potrebno ugotoviti, da mirnega sporazuma o poti iz jugoslovanske krize žal ne bo. To se je potrdilo tudi na tiskovni konferenci, kjer so predsedniki vsej jugoslovanski javnosti povedali, da so si bolj daleč kot na začetku pogovorov.

Slovenija je zahtevala mnenje o predlogu za mirno razdružitev, na katerega republike, razen Hrvaške, očitno ne želijo odgovoriti. To naj bi se zgodilo na prihodnjem srečanju v BiH. Predsednik Srbije je ob tem povedal, da nikomur nihče ni dal nobenega mandata za razbijanje Jugoslavije. Slovenija bo torej prisiljena ukrepati po svoje, z vsemi posledicami.

V mišji luknji

mi vred. To seveda pomeni, da sporazumne razdružitve ne bo. Makedonija ter Bosna in Hercegovina želita ohraniti Jugoslavijo v kakršnikoli obliki.

Vsaka po svoje sta v to prisiljeni. Prva iz gospodarskih in socialnih, druga iz nacionalnih razlogov, čeprav je tudi v tem primeru prihodnost obeh republik do kraja tvegana zadeva. In vprašanje je, če ji republiški vodstvi dajeta popolno podporo.

Poseben problem še naprej ostajajo srbsko-hrvaški odnosi in vse globlji spor, ki jo predsednika vse težje skrivata.

Iz srečanja v srečanje je opaziti vedno manj strpnosti in političnega loščila ter več sovražnosti. Del jugoslovanskega novinarstva je, vsaj če sodimo po tistem, kar se je zgodilo na tiskovni konferenci in končalo s protestnim odhodom dr. Tudmana iz dvorane, na ravni, ki mu ni v ponos. Ne glede na to, ali je dr. Tudman storil prav ali napak. Do vrata in čez je novinarstvo še kako vpeto v politične delitve, neprofesionalno je arogantno do nasprotne in povsem drugačno do politika iz matične republike. Novinarji, ki ploskajo svojem politiku, ko na tiskovni konferenci odgovori na vprašanje, po mnenju mnogih niso več pravi novinarji. Ti so lahko kvečjemu podaljšana roka politike.

Splošen vtis, ki se je vsiljeval, je bil, da je vse skupaj razvlečeno in že rahlo dolgočasno. Ponavljala so se namreč stara vprašanja, predvsem pa se je pogovor vrtel okoli referenduma, kjer so si stališča vsak sebi, ko je govor o njegovem namenu; eni namreč zagovarjajo glasovanje celotnega naroda, drugi pa samo za republiške interese. In ta zgodba se ponavlja z utrudljivo doslednostjo. Tudi predsedniško srečanje na Cetinju je potekalo v senci olivnozelenih oklepnikov, ki so menda prepričali še en mednarodni spopad na Hrvaškem.

Milan JERŠE

ZA HRVAŠKO ZMAGO — Kot sporoča Reuterjeva fotografija, so prebivalci hrvaškega Kijeva strnili sile v obrambi tamkajšnje policijske postaje, medtem ko je jugoslovanska armada zaprla poti do vasi, da bi preprečila spopade med razjarjenimi Srbi in Hrvati.

Brez pomoči Zahoda ne bo šlo

Zahod mora razumeti, da so reforme na Vzhodu v hudi nevarnosti. Zmaga je bila sicer velika, saj so se sistemi spremenili brez žrtev, vendar te prilagoditve ne bodo mogoče povsem izkoristiti brez mednarodne podpore in razumevanja. Zato je Evropa danes v odločilnem trenutku: ali veliki začetek za vse ali splošni poraz. Potrebna je popolna preobrazba, vendar je nihče ni sposoben izpeljati sam. To so poglavite težave, s katerimi se je poljski predsednik Lech Walensa podal na svojo prvo uradno pot po svetu. Med njo je obiskal Italijo, ZDA, Belgijo in Francijo. Walensa je poudaril, da lahko Poljska samo s tujo podporo zdrži v vlogi predhodnice velikih sistemskih sprememb v državah bivše »socialistične skupnosti«.

Jelcin podprl Gorbačova!

Po nočni seji v neki hiši zunaj Moskve, ki morda pomeni pomemben preobrat v političnih gibanjih v SZ, so objavili sporočilo, ki je presenetilo sovjetsko javnost. V njem je predsednik Ruske federacije Boris Jelcin, doslej največji politični nasprotnik predsednika Gorbačova, le-tega močno podprl tik pred začetkom ključnega sestanka CK KP SZ, na katerem so nekateri člani komiteja zahtevali Gorbačovov odstop. Na nočni seji so se sešli Mihail Gorbačov in predsedniki devetih od 15 sovjetskih republik ter se pogovarjali o stabiliziranju položaja v državi in premagovanju krize. Objavili so skupen dokument, v katerem piše, da je treba »spoštovati ustavo in obstoječe zakone v tem prehodnem obdobju, dokler ne bodo sprejeli novega zveznega sporazuma in ustave«.

Šiitski uporniki v nemilosti

Iraški begunci, ki so v zadnjih dneh pribežali v Iran, poročajo, da iraške vojaške enote vse bolj kruto obračunavajo s šiitskimi uporniki na jugu države. Zaradi najnovejšega vala nasilja iraškega režima je več sto tisoč ljudi zbežalo na obsejno območje med Irakom in Iranom, kjer se praktično brez hrane in vode skrivajo pred iraškimi vojakmi. Medtem je iraški predsednik Sadam Husein sklenil iz vojašnic umakniti milijon rezervistov in s 15. majem preklicati prepoved potovanja iraških državljanov v tujino. Minuli teden je stekel tudi nov krog iraško-kurdskega pogajanja o kurdski avtonomiji na severu države.

v žarišču dogodkov

Kuvajtski emir šejk Džaber al Ahmed al Sabah je sklenil nagraditi vse kuvajtske državljane, odrasle in otroke, ki so med sedemesečno iraško okupacijo ostali v emiratu. Po pisanju iranskega časnika Kayhan, ki povzema poročilo britanske agencije Reuter, je iraško okupacijo na svoji koži preizkusilo okrog 200.000 državljank in državljanov emirata, medtem ko jih je več kot 400.000 zbežalo, večinoma v Saudsko Arabijo.

Emir al Sabah je sklenil tistim, ki so ostali v Kuvajtu, razdeliti nagrade po 300 kuvajtskih dinarjev (1720 dolarjev) in v prestolnici emirata so že izračunali, da bodo za te nagrade porabili 34 milijonov dolarjev. Opazovalci se ob tem sprašujejo, ali si hoče kuvajtska vladarska dinastija al Sabahov z denarnimi nagradami za hrabrost vnovič kupiti lojalnost državljanov, ki po zavezniškem izgonu iraških okupatorjev ne kažejo ravno navdušenja nad emirjem in njegovo dinastijo. Pravijo tudi, da na stotine pripadnikov vladarske dinastije gotovo ne bo dobilo nagrade, ker so jo pred iraško okupacijo hitro popihali v razkošno emigracijo v Saudsko Arabijo. Sicer pa bajeslovno bogati šejki in principi nagrad tako ali tako ne potrebujejo.

Milijoni lačnih v Afriki

Več kot 24 milijonom Afričanom grozi lakota. Njene posledice je mogoče primerjati s sedanjo tragedijo Kurdo ali z lakoto leta 1984, ko je samo v Etiopiji umrlo najmanj milijon ljudi. Tuje agencije poročajo, da v Etiopiji, Somaliji, Sudanu, Liberiji, Angoli in Mozambiku ljudje množično umirajo zaradi podhranjenosti.

V Mehiki le še 32 družb

Mehiško državno gospodarstvo, nekoč najmočnejše v Latinski Ameriki, je imelo na začetku leta le še 32 družb. Tako bo država ohranila posestni nadzor nad naftnim gospodarstvom, primarno petrokemijo, električno in jedrsko energijo. V delu strateškega rudarstva pa bo država le navzoča. Vse druge družbe pa bodo na licitaciji prodali domačemu ali tujemu zasebnemu kapitalu.

Plinovod Magreb—Evropa

Iz Alžira poročajo, da že potekajo priprave za graditev plinovoda Magreb—Evropa, po katerem bo alžirski zemeljski plin prihajal do zahodnoevropskih porabnikov. Največja tovrstna podjetja iz Alžirije, Maroka, Španije, Portugalske, Francije in Nemčije so ustanovila mešana podjetja s sedežem v Casablanci. Podjetje naj bi izdelalo študijo in projekt za veliki sredozemski plinovod.

Od kod demokracija za Kuvajt?

skimi pojmovanju emirja in njegovih princev.

Koliko v resnici velja opozicija, pa se je pokazalo v hudih časih iraške okupacije, ko so opozicijski voditelji družno odklonili Huseinove ponudbe za kolaboracionizem, nato pa na oktoberskem vsenarodnem kuvajtskem kongresu v Džedi izsilili od emirja vrsto obljub o obnovi ustavne ureditve, volitvah in vsaj prehodni vladi narodne sprave, skratka o demokraciji v osvobojenem Kuvajtu. Te svoje obljube je kuvajtski emir — po vsej verjetnosti ob spodbujanju ameriškega zunanjega ministra — po osvoboditvi Kuvajta, ko se mu ni mudilo v razdejano prestolnico, še razširil in med drugim omenjal tudi volilno pravico za ženske, kar v tem delu islamskega sveta že pomeni izjemno demokratično usmeritev. Namesto izpolnitve vseh teh obljub pa je opozicija že prve dni osvoboditve pričakala le nagla sodišča in izredne ukrepe, ki si jih je lahko razložila samo kot brzdanje nje same, zdaj pa še novo vlado, ki obljublja volitve šele za prihodnje leto.

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Zakaj na kriznih območjih v tako imenovani Krajini izzivajo spopade, vendar vedno drugod? Gre za to, da bi v igro radi vpleli armado, tako da bi povzročili krizo in bi prišla vojska. Vendar bodo spoznali, da hrvaško ozemlje ni deljivo in da je treba spoštovati notranje meje. Tudi armada se mora tega držati.

(Nedeljni Vjesnik — Zagreb)

Če bi Rupla vprašali, kako si zamišlja 27. junij, prvi dan po uradni odcepitvi, bi verjetno dejal, da bo o tem razmislil, ko bo napočil ta dan (osamitev ga očitno ne moti). Pri tem je na las podoben tistim srbskim akademikom, ki so govorili, da ni pomembno, ali je Srbija sama, saj bo tedaj močna.

(Vreme — Beograd)

Politika se podreja modi, v danih obdobjih vladajo določene politične ideje. Te ideje se nato spremenijo v politične ideologije in na koncu izginejo. V današnjem času je torej Jugoslavija odvečna državna skupnost. Če se njene članice želijo razviti kot evropske države, ne potrebujejo regionalne skupnosti.

(Duga — Zagreb)

Hrvaška: ubiti policisti

Letošnji prvomajski prazniki ponekod v Jugoslaviji še zdaleč niso bili praznični. Tako se poniževanje Hrvaške nadaljuje, o čemer zgovorno pričajo izgredi v krajih z večinskim srbskim prebivalstvom. Hkrati z zasledbami cest in streljanjem potekajo zadnje priprave na referendum, na katerem se bodo prebivalci odločali, ali želijo živeti v samostojni republiki, ali pa v jugoslovanski državni zvezi. Agencijska poročila o provokatorjih na Hrvaškem so vse bolj zaskrbljujoča. Tako je v spopadih padlo več milicnikov ministrstva za notranje zadeve Hrvaške, številni pa so bili ranjeni. Najbolj žalostno pa je, da se je JLA postavila ob bok teroristom, saj ni sploh ukrepala. Zvrstilo se je tudi več eksplozij in diverzij, helikopter, s katerim je delegacija sabora, ki jo je vodil podpredsednik Vladimir Seks, obiskala vas Kijevo pri Kninu, so med vrnitvijo v Sinj preresetali. Na srečo nihče od potnikov ni bil ranjen.

Na seji izvršnega sveta SO Vukovar, so sporočili, da je bilo med streljanjem ubitih 15 ljudi, od tega 12 pripadnikov hrvaškega ministrstva in 3 civilisti, 21 pripadnikov hrvaškega ministrstva pa je ranjenih. O napetem ozračju so poročali tudi z območij Osijeka, Pakraca, Knina, Zadra in Benkovca. Odnosi med Srbi in Hrvati so se zaostriili do skrajnosti. Hrvaška bo kljub temu vztrajala pri ohranitvi suverenosti in demokracije ter, kot je povedal dr. Franjo Tuđman, je pozvala tudi mednarodno skupnost, naj pomaga pri razrešitvi jugoslovanske krize.

Pomiritev Irana s Saudsko Arabijo

Zunanja ministra Saudske Arabije in Irana Al Fejsal in Velajati sta v Džedi razpravljala o položaju v tem delu sveta po zalivski vojni in o možnostih za izboljšanje odnosov med državama. Velajati je v Džedu prispel prvič po triletni zamrzni-tvi odnosov med državama, sicer obnovljenim marca letos. Med pogovori z visokimi saudskimi funkcionarji so pozornost namenili tudi organizaciji prihoda iranskih vernikov na romanje v Meko sredi junija letos.

Izrael ne bo ustavil gradnje

Izraelski minister za stanovanjsko zadevo Ariel Šaron je po izraelskem radiu sporočil, da Izrael ne bo nikoli sprejel ameriške zahteve, češ da naj ustavi graditev židovskih naselij na zasedenih arabskih ozemljih. Napovedal je, da bodo stanovanjsko zadevo na spornih zasedenih ozemljih še pospešili. Hkrati v Izraelu zavračajo ameriško opozorilo, da naseljevanje zasedenih ozemelj pomeni ogrožanje bliznjevzhodnega mirovnega procesa.

Ofenziva ugandske vojske

Redne enote ugandske vojske so v prvih dveh tednih ofenzive na severu države ubile približno 400 upornikov. Zaplenile so jim tudi veliko orožja. Ukaz za zatrtje upora na omenjenem območju je izdal ugandski predsednik Museveni. Po pisanju ugandskega tiska so med sistematičnim preiskovanjem tega območja aretirali več uglednih ugandskih osebnosti, med njimi nekdanjega ministra Adimona ter sedem krajevnih voditeljev.

globus

PHNOMPENH — Nadaljevala so se pogajanja za rešitev kamboške državljanske vojne. O tem se je kamboški premier Husein pogovarjal s tajskim vodstvom.

TOKIO — Japonski premijer Tošiki Kaifu se je zavezal za večjo pomoč Zahoda sovjetski perestrojki. Med razpravo v enem izmed domov japonskega parlamenta, je Kaifu dejal, da se je za to zavezal tudi med nedavnim obiskom Gorbačova v Tokiu.

VARŠAVA — Episkopat poljske cerkve je predlagal, naj prihodnja ustava ne bi vsebovala določila o ločitvi katoliške cerkve od države.

BANGKOK — Japonski premijer Kaifu je obiskal Tajsko. Ena od osrednjih tem njegovih pogovorov s tajskimi gostitelji je bila kamboško vprašanje. Srečal se je tudi z voditelji kamboške gverilске koalicije.

TIRANA — Albanska ljudska skupščina je sprejela resolucijo o Kosovu. V njej med drugim zahtevajo, da se mora srbska policija umakniti s Kosova in da morajo kosovske Albance priznati kot narod.

ANKARA — Na štiridnevem obisku v Turčiji se je mudil iranski predsednik Rafsandžani. S turškim predsednikom Ozalom se je pogovarjal o razvoju dogodkov na območju Perzijskega zaliva in problemu kurdskega beguncev.

LIZBONA — V bližnjem Estorilu so podpisali sporazum med angolsko vlado ter predstavnik uporniškega gibanja Unita, navzoč pa so bili tudi diplomatski predstavniki Portugalske, ZDA in SZ. Sporazum predvideva ustanovitve enotne armade in volitve.

BAGDAD — Ameriške, britanske, francoske in nizozemske sile so prodrle še 120 kilometrov globlje na iraško ozemlje, kjer bodo ustanovili še več begunskih taborišč za Kurde. Opazovalci pravijo, da ulegne varnostno območje prerasti v samostojni Kurdistan.

globus

Propadli referendum, tokrat drugače

Morda bi res bilo najbolj pametno propadli referendum za samoprispevek pustiti pozabi in se več ne vračati k njemu, ker je to početje brez haska in ker bodo to itak temeljito opravili občinski in krajevni moži. Pa vendar ga spet vlačim na list papirja, ker mi je pisemce brez ovojnice v poštnem nabiralniku, s priokusom obtožbe, po mestnem glasovanju za samoprispevek, dalo vedeti, da se za propadli referendum krivijo vsi, ki niso oddali glasu ZA. Bili bi naj krivi, da nekatere ulice ne bodo dobile asfalta, nekateri kraji ne šole ali vsega, kar je bilo zapisano v dolgem (predolgem) seznamu programskih nalog. (Dolg je moral biti, da bi se v njem našli vsi ali večina volilcev ter tako imela motiv za glasovanje).

Toda kar v celoti in povprek pa krivde le ne moremo in ne smemo pripisati ljudem, ki niso bili za samoprispevek, ker tudi krivi niso, če občinske samoprispevke postavimo v drugi zornik kot. Spomnimo se, da se je nova demokracija porajala tudi ob zavračanju osnovnih družbenih potez socialističnega samoupravljanja. Prav zato in ker je nova oblast začela uvajati in pripravljati program centralizacije kot temelje močne države, za samoprispevek več ni bilo mesta. Novi oblastniki ga niso mogli sprejeti, ker je v svojem bistvu pravo nasprotje centralizaciji, saj le ta daje celovit pregled, nadzor in močnost odločanja. Ob centralizaciji se je v enotni republiški blagajni znašla tudi večina denarja, tako, da so občine ostale skorajda prazni rok. S te strani lahko razumemo vse, ki so le pripravljali referendum ter njihovo upanje, ki so ga polagali v ljudi.

Toda ljudje so že sprejeli razlago, da je samoprispevek ostanek prejšnjega sistema, ki je ljudem samo jemal. V ljudeh se je s porajanjem novega uspešno budila tudi zavest nacionalne pripadnosti, lojalnosti državi. K temu so gotovo prispevali tudi številni obiski republiških moži in strankarskih voditeljev po občinah ali krajevnih skupnostih. Ljudje so bolj kot občinske vzeli za svoje voditelje prav te, slovenske. Zavest pripadnosti Sloveniji je morda postala pomembnejša od tega, da smo tudi kraji, občani, Pomurci. In tako ljudje gotovo pričakujejo, da ne bodo nič manj slovenske tudi ceste ali šole in drugo, kar je bilo zapisano v referendumskem programu.

Toda, ali bodo pričakovanja postala kmalu resničnost, ali ne bodo mali, obratni, krajevni, lokalni, občinski programi prišli kdaj na vrsto ob velikih, nacionalnih programih?

Ali bo država enako dobra »matiča« za vse, če smo jo že pripravljali graditi ter zanjo rušiti lokalne, občinske, regionalne meje in pripadnost ter prispevali za republiško blagajno?

Majda Horvat

VLAKI

Kot je to že običajna praksa, železnice s 1. junijem spremenijo vozne rede. Medtem se že dogovarjajo in usklajujejo nove vozne rede tudi pri železniškem gospodarstvu Ljubljana. Kot smo zvedeli, je tako rekoč že odločeno, da bosta na progi Murska Sobota — Ljubljana še naprej vozila tako zeleni vlak kot pohorje ekspres, ob nedeljah popolnoma pa tudi dijaški oziroma študentski vlak za Ljubljano. Do nekaterih sprememb pa bo prišlo pri lokalnih vlakih Murska Sobota — Ormož. Nekatere bodo namreč zaradi slabe zasedenosti ukiniteli.

JOG

Je na pomolu državljanska vojna?

Vsekakor so zadnji dramatični dogodki na Hrvaškem, zlasti pa ponedeljkov uboj makedonskega vojaka v Splitu, vznemirili tako domačo kot svetovno javnost. Zaradi skrajno napetega ozračja sta se v noči s ponedeljka na torek v Zagrebu sestali vodstvi zveznega izvršnega sveta in predsedstva Hrvaške. Po več kot triurnih pogovorih je Ante Marković izjavil, da so govorili o konkretnih ukrepih za zmanjšanje napetosti in za zagotovitev razpleta jugoslovanske krize po mirni poti. Dotaknili so se vprašanj, kot so notranje in zunanje meje, delovanje najrazličnejših skrajnežev, propagandna, gospodarska in denarna vojna ter konkretni primeri od Kuina do Splita. Pobudo za pogovor je dala zvezna vlada, potem, ko je ocenila, da so se dogodki v Jugoslaviji začeli gibati v tisto smer, iz katere bo, če bi prestopili mejo, vrnitev nemogoča.

Za Hrvaško je poglavitni problem, kako zagotoviti pravno ureditev in suverenost nad celotnim ozemljem, zlasti pa nad Kninom. Poleg tega je treba preprečiti vdiranje četnikov, ki povzročajo velike probleme. Hkrati bo treba čimprej razmejiti odnos armade do zakonitih oblasti in teroristov. Kot navaja hrvaško vodstvo, je imela Hrvaška zaradi pretrganih prometnih zvez na kninjskem območju v manj kot letu dni za 3 milijarde dolarjev škode. O dogodkih na Hrvaškem ter o varnostno-političnih razmerah v Jugoslaviji, s poudarkom na nedavnem referatu predsednika državnega predsedstva, so razpravljali tudi v odboru zveznega zbora skupščine SFRJ za notranjo politiko. Zavzeli so se za učinkovit politični dogovor ob takojšnjem prenehanju uporabe orožja ali pa za sprejem potrebnih ukrepov za preprečevanje nadaljnjih mednarodnih spopadov. Za hitreje reševanje zapletenih odnosov med Srbi in Hrvati sta se na pogovorih v Sremskih Karlovcih zavzela tudi patriarh srbske pravoslavne cerkve Pavle in hrvaški kardinal Franjo Kuharić.

Sicer pa so se na Hrvaškem nadaljevale eksplozije, strelji in barikade ter javni protesti zoper nevezdržne razmere. Po najnovejših sporočilih enote JLA nadzorujejo promet na treh mostovih čez Donavo pri Bogojevu, Batini

in Bački Palanki, ki povezujejo Vojvodino ter Slavonijo in Baranjo z druge strani reke. Več tisoč prebivalcev hercegovaškega mesta Lištica pa je z barikadami preprečilo premik oklopnih enot JLA iz Mostarja. Šele po posredovanju lokalnih oblasti so se ljudje razšli. Medtem pa tovorinjski s hrano in zdravili še niso prispeli v obkoljeno hrvaško vas Kijevo. Streljanje se je slišalo tudi okrog Vukovarja, ki je še nadalje odrezan od sveta, saj se težko odvijajo komunikacijske in osnovne preskrbovalne funkcije z življenjskimi potrebščinami. V več krajih Makedonije pa je nekaj tisoč ljudi na ulicah protestiralo zaradi nedolžne žrtve vojaka Saška Gešovskega, ki je izgubil življenje, ko je s svojimi tovariši v Splitu stražil dva vojska transporterja. Več ogorčenih mater je skušalo priti v republiško soborje v Skopju, da bi ponovile svoje zahteve, da bi se makedonski vojaki, ki služijo vojsko v drugih republikah, takoj vrnili domov.

V takšnih razmerah se je v Beogradu nadaljevala izredna seja vodstva države, ki so se je udeležili tudi predsedniki republik in predsednik ZIS, ni pa bilo predstavnikov JLA. Spričo zaostrenih razmer na Hrvaškem je predsedstvo SFRJ obravnavalo konkretne predloge štaba oboroženih sil, potem ko je armadni general Veljko Kadijević ocenil,

da je Jugoslavija praktično v državljanski vojni in da dosedanja vloga vojske pri preprečevanju spopadov ni več učinkovita. Težko pričakovane uradne sporočila z razširjenimi seji državnega predsedstva nismo dočakali. Nekaj pred polnočjo je Tanjug le sporočil, da se bo seja nadaljevala naslednji dan. Kot se je zvedelo, je bila razprava zelo vroča, mnenja glede vloge armade v sedanjih razmerah v Jugoslaviji pa so bila zelo nasprotujoča. Tako je slovenski predsednik Milan Kučan poudaril, da naj bi bil osnovni namen JLA ugotoviti, ali je rešitev ali je ni, še prej pa bi bilo dobro znova ugotoviti, kdo je v SFRJ vrhovni poveljnik. Meni, da z ultimatom armada več ne priznava zveznega predsedstva. Slobodan Milošević je odločno zavrnil vpletenost njegove republike v dogodke na Hrvaškem. Zanimivo je, da je načeloma zahteval po uvedbi izrednih razmer v SFRJ podpril, vendar to ne more veljati tudi za Srbijo. Tragični dogodki v SFRJ pa močno odmevajo tudi v tujini; tako so enote avstrijske armade v stanju povečane pripravljenosti.

Milan Jerše

UREJANJE STAVBNIH ZEMLJIŠČ V LENDAVSKI OBČINI

V upravnem odboru Sklada stavbnih zemljišč v Lendavi ugotavljajo, da jih že vrsto let spremljajo težave s pomanjkanjem finančnih sredstev. Nadomestilo za uporabo stavbnih zemljišč, ki jim je glavni vir sredstev, tudi v preteklem letu ni zadostovalo niti za izdelavo prostorskoizvedbenih aktov.

V preteklem letu je Sklad sklenil pogodbo o oddaji štirih neurejenih stavbnih zemljišč v Srednji Bistrici, oddali pa so tudi neurejeno stavbno zemljišče v Radmožancih. S svojimi sredstvi so financirali rušitev objekta v Mlinski ulici v Lendavi.

Z Gradbenikom iz Lendave pa so sklenili pogodbo za gradnjo stanovanjskih hiš s trgov v Naselju Prekmurske brigade. Za kompleks je bilo izdano lokacijsko dovoljenje, medtem ko za gradbeno dovoljenje še niso zaprosili, najbrž zaradi premajhnega interesa za nakup parcel in objektov.

Z Zavodom za ekonomiko in urbanizem so sklenili pogodbo o izdelavi zazidalnega načrta za mestno jedro Lendave. Pogodbeno vrednost del znaša 162 tisoč

dinarjev. Prav tako so sklenili pogodbo o izdelavi prostorsko ureditvenih pogojev za naselja v lendavski občini.

Letos pa nameravajo najprej izvesti neuresničena dela iz programa za prejšnje leto. To je komunalno opremljanje stavbnih zemljišč v Odrancih in Črenšovcih. Uresničitev tega pa bo odvisna od sofinanciranja krajevnih skupnosti, bodočih lastnikov zemljišč in drugih zainteresiranih za zemljišča. V program so uvrstili tudi komunalno opremljanje starega mestnega jedra Lendave.

Poleg tega za naselje Velika Polana načrtujejo izdelavo prostorskoizvedbenega akta v skladu s programom izdelave prostorskoizvedbenih načrtov za obdobje 1990—1996. Ob prenehanju veljavnosti urbanističnih zakonov, katerih veljavnost je sicer za nekaj časa podaljšana, pa bo potrebno izdelati prostorsko ureditvene pogoje za naselja v lendavski občini, razen za območja, ki se že urejajo z urbanističnimi dokumenti.

J. Gabor

Pomagati ljudem v nesreči

Pod tem geslom je potekalo delo gasilcev iz lendavske občine v lanskem letu. Tako bo tudi v letošnjem, le da bodo nekatere naloge drugačne. Lani je bilo v lendavski občini 8 požarov, vzroke pa je treba iskati v nenadzorovanem kurjenju. Te požare so gasilci pogasili, vendar pa je bila škoda velika. Med pomembnejšimi nalogami, ki so jih v lanskem letu opravili, velja omeniti tečaj za nižje gasilske častnike, ocenjevanje gasilskih društev, sektorske vaje, poskus reševanja ljudi iz vode in izvajanje akcije »Ročni gasilski aparat v vsako hišo«. Gasilci že nekaj let opravljajo tudi preglede delovnih organizacij in ugotavljajo stopnjo protipožarne usposobljenosti. V Odrancih so odprli gasilski muzej, udeležili pa so se tudi mednarodnih srečanj gasilcev v Avstriji in Madžarski. Gasilska zveza se trudi, da bi v svoje vrste pritegnila čim več mladih. Na nedavnem letnem občnem zboru so ugotovili, da je bilo lansko leto dokaj uspešno.

Jani D.

O POSLANSKEM KLUBU ZA ZAPRTIMI VRATI

Čeprav novinarjev niso povabili na sestanek, ki ga je imel na predvečer 1. maja v Murski Soboti republiški poslanec in podpredsednik Slovenske kmečke zveze-ljudske stranke Marjan Podobnik s političnim aktivom Pomurja, je vendarle iz »dobro obveščenih krogov« pricurljala novica. Na sestanku za zaprtimi vrati naj bi se dogovorili za učinkovitejšo nastope Pomurcev v slovenskem parlamentu. Poslanci iz vseh štirih pomurskih občin bi se morali, ne glede na strankarsko pripadnost, tesneje povezati in v republiškem parlamentu nastopati z enotnimi stališči. Dogovorjeno je, da bodo v ta namen ustanovili Klub poslancev Pomurja, za kar naj bi poskrbel predsednik Skupščine občine Murska Sobota Andrej Gerencér, ki je tudi vodil na hitro sklican sestanek s predsedniki občinskih skupščin in izvršnih svetov ter vodji strank iz Pomurja. Ob tej priložnosti se je Marjan Podobnik pogovarjal tudi s predstavniki upravnega odbora SKZ-LS Murska Sobota o nekaterih žgočih problemih kmetijstva.

Upočasnjen nakup parcel

To ugotavljajo v soboškem Skladu stavbnih zemljišč, ki je navzlic slabšim gospodarskim razmeram uresničil večino načrtovane. — Letos nadoknaditi zamujeno.

Kljub pomanjkanju denarja je Sklad stavbnih zemljišč občine Murska Sobota skoraj v celoti uresničil cilje, ki si jih je postavil v minulemu letu. Sklenjenih je bilo več pogodb o odkupu stavb, predvidenih za porušitev, in sicer večinoma v Murski Soboti ob Lendavski, Kidričevi, Gregorčičevi in Zvezni ulici ter v Beltincih. V večini primerov so kupnino v celoti poravnali, hiše pa so porušene. Družbenim investitorjem so oddali zemljišča za gradnjo stanovanjskih in poslovnih objektov ob Lendavski ulici (zavarovalnica in bivša samoupravna stanovanjska skupnost) in v t. i. obrtno-skladiščni coni ob Markišavski cesti v Murski Soboti. Na področju usmerjene zasebne gradnje je bil zaključen kompleks v Beltincih — Jugovo II in konec lanskega decembra objavljen razpis za oddajo teh parcel, pri čemer se bodo pogodbe z interesi sklepale v letošnjem letu.

Poleg tega je soboški občinski Sklad stavbnih zemljišč obravnaval ponudbe za prednostni nakup nezazidanih stavbnih zemljišč, vendar nobene ni sprejel, ker je bila cena previsoka ali pa je bilo ponujeno zemljišče v komunalno neurejenih naseljih. Za občinske potrebe so tudi kupili in prodali po eno stanovanje ter sklepali posle, ki prvotno niso bili predvideni v letnem programu. Tako so od podjetja Sobota v stečajju odkupili nezazidano stavbno zemljišče na Kocljevi

ulici in od Lesne industrije Platana zemljišče na Lendavski ulici ter stanovanjsko hišo na Kidričevi, ki je zaradi porušitve sosednje hiše postala nevarna za bivanje, povezana pa je bila z gradnjo preboja na Gregorčičevi ulici.

Ker družbeno usmerjena stanovanjska gradnja iz leta v leto nazaduje, je bila dejavnost Sklada stavbnih zemljišč občine Murska Sobota v minulemu letu na pobudo Krajevne skupnosti Beltinci usmerjena zlasti v pripravo stavbnih zemljišč za zasebno gradnjo v Beltincih — Jugovo II. Pozneje se je ta naloga žal pokazala za zgrešeno, ker je spričo poslabšanih gospodarskih razmer in nižjega standarda ljudi upadel interes za nakup teh parcel. Vse to je skladu povzročalo precejšnje finančne težave, ki pa so jih skušali reševati sproti s premostitvenimi krediti iz sredstev za stanovanjsko gradnjo. Določene spremembe pa je prinesla tudi nova zakonodaja na področju stavbno-zemljiške politike.

Letošnji program sklada temelji na stanovanjski izgradnji in nedokončanih objektih, začeti v preteklem letu, v program pa so vnesli tudi zahteve krajevnih skupnosti iz prejšnjih obdobj. Tako bo usmerjena družbena gradnja potekala ob Lendavski — sever in jug, Kerenčičevi, Zvezni, Gregorčičevi in Kocljevi ulici v Murski Soboti ter v Beltincih. Zasebna gradnja je predvidena v Beltincih — Jugovo II, ob Ulici ob progi v Murski Soboti, v Moravskih Toplicah in Krogu, medtem ko bodo za obrtno gradnjo zagotovili oddajo primerne zemljišča.

Milan Jerše

KMETJE BREZ ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

V lanskem letu se noben pomurski kmet ni odločil, da bi se zdravstveno zavaroval oziroma plačeval prispevek, kajti z zdravniškimi potrdili je v času bolezni lahko uveljavljal olajšave pri plačilu davka in prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. S prvim januarjem pa to več

ni mogoče, torej še tako bolan kmet mora redno plačevati vse davke in prispevke, ob tem pa nima pravice dobiti niti denarnega nadomestila (bolniške) zaradi bolezni pri zdravstveni skupnosti. Torej ni zdravstveno zavarovan.

Nekateri kmetje so se zato letos že oglašali na upravnih službah, da bi se zdravstveno zavarovali, toda tako republiška kot občinska zakonodaja jih je dobesedno pozabila. Vprašanje, kako bi si kmetje lahko pridobili tudi zdravstveno zavarovanje, so poslali na republiko, vendar so od tam konec aprila dobili odgovor, da si zdravstveno varstvo lahko tudi letos plačajo samo tisti kmetje, ki so bili zavarovani že lansko leto ter imajo status združenega kmeta.

Ker pa lansko leto prispevka za zdravstveno varstvo ni plačeval noben kmet, se letos ne more zavarovati nihče.

Ostaja pa odprto vprašanje, kdo se bo lotil tudi tega vprašanja, ker je letošnje leto že zamujeno.

mh

LETO POZNEJE - NIKOMUR PRAV PRI DUŠI

Kobile so sicer boljše — toda plemstva ni

Šesta dirka konjskih dirk v nedeljo, 28. aprila, v Ljutomeru. Še v ciljni ravnini je žrebec NERO samozavestno vodil. Tekel je v značilnem žrebčevem slogu: prsi dvignjene, ponosna glava in dvoumne oči. Noge paradno izletevajo izpod visokih prsi, oči pa nečimrno gledajo publiko. Slišati je falusoidno (gr. falus, moški spolni ud) žvenkljanje — zvok, ki se pripisuje poskakujočim žrebčevim modom, torej jalcem.

Za prekmursko »onomatopoeiko«, je ta značilen zvok župkanje, vendar pa je tukaj neka težava: župčejo namreč tudi gnila jajca, torej puloužki. Zato sem raje rekel žvenkljanje, ker v tej besedi zveni nekoliko kovine, nekaj žvenkatajočega je v njej. — Vsaj to, kajti zmagala je kobilica!

Mati zmagovite kobile ATI-KE MS je Anita II, njen oče je Proud Lindy. Vodil jo je mladi Slavič iz Ključarovec, medtem ko je za Nerojem v gigu sedel Vidic z Brda. Nekateri tam naokrog so sicer potem, ko so videli, govorili, češ, saj ta Slavič pa konja tepe!

Vidic svojega Nera res ni udaril, samo nekoliko zabode no je gledal, ko je Atika II stekla mimo. Mlajši Slavič pa je moko in krčevito udarjal po prednem kobilinem telesu. Razlika v ravnanju obeh voznikov pa je razlika med feminizmom in mačizmom.

Slavičeva kobilica kot feminizma v boju proti mačizmu Nera in kobilica Atika II je zmagala!

Francoski filozof Claude Lévi-Strauss (ta tip nima nič s kavbojki in istega imena!) pravi, da so v igri menjave, ali če povemo preprosto: kar se dogaja v konjskem svetu, se dogaja tudi v človeškem svetu ustrezne etnične skupine.

Ljutomer z okolico ima najbolj razvito feministično gibanje, ki se nekoliko prekriva s tamkajšnjo zeleno sceno. Tam, kjer nevpadljive in pregovorne Slavičeve kobile zmagoje nad žrebci, tam se v obmurskih krajih dogaja najvišja stopnja ženske samozavesti. V navzkrižju menjav med svetom konjev in svetom ljudi pa se ob tem pojavlja razlika. Razlika je v tem, da »lotmerčke« emancipiranke niso nevpadljive, niti jih njihovi mačoji nasilno ne trepljajo.

Sploh pa bi morale konjske dirke biti osrednji politični dogodek po novem štetju. Če so namreč po dr. Trstenjaku njegovi Prleki plemiški, ker ljubijo konje, potem so konjske dirke prireditelj za srečanje med konjem in človekom: potemtakem so dirke prireditelj za plemenitenje v tem najboljševiskem času. Matjaž Kmecl se je pred leti zelo trudil, da bi skonstruiral nekakšno slovensko plemstvo, kar je seveda pomembno za zdaj že propadlo osamosvajanje, in konjske dirke bi lahko med ljudmi, ki so aristokratski (torej plemeniti) po duhu, pričale o tem, da aristokracija obstaja.

Vendar ne obstaja. Za diagnozo o višini duha je bilo potrebno samo pogledati zame-marjeno okolico hlevov na Ljutomerskem hipodromu. Vsepo-vsed odpadki, odbite deske, nered.

In potrebno je bilo slišati trčeno glasbo, ki so jo vrteli med posameznimi dirkami. Ta oberkrajnerska glasba, to je glasba za spremljavo k neluhriciranemu seksu. Boljše kot takšna glasba je celo župkanje puloužkov.

Daljava, ki nas loči od samostojnosti, je enaka kakor tista, ki nas loči od aristokracije.

DAJMO ČASU ČAS!

V prvem delu pogovora za okroglo mizo nas je predvsem zanimalo, ali so bile predvolilne obljube izpolnjene in kako ocenjujejo delovanje novega režima. Poleg tega smo skušali dobiti odgovor na vprašanje: Kaj najbolj zamerite novi oblasti in kakšen je po vašem mnenju položaj posameznih strank v večstrankarskem parlamentarnem sistemu?

»Leto dni je minilo in že same volitve so bile določen premik v zgodovini slovenskega naroda. Nova oblast se je na začetku srečala z vsemi težavami, znanimi in tudi prikritimi. Spremembe, ki jih mora republiška oblast v tako kratkem času izpeljati, so tako ogromne — tako po vsebini kot obsegu, še posebej pa po raznovrstnosti — da je ob tolikšni pisarnosti koalicije v zdajšnjem osamosvojitvenem obdobju zelo težko dajati prednost določenim vprašanjem. Zaradi tega je možnost napak toliko večja in normalno je, da je treba te napake, če se zgodijo, tudi pošteno priznati. Ta demokracija je namreč proces, zato bomo konec tisočletja z eno nogo v pravi demokraciji,« je uvodoma poudaril Ciril Pucko.

Karel Kozic

Po mnenju Rudija Cipota je po lanskih volitvah v slovenskem merilu največ izgubila Socialistična stranka. Razlog vidi v tem, da je v samem začetku, ko je bilo na pohodu politično razločevanje, hotela ta stranka navzlic vsemu homogenizirati in postavljati prostor. Ni pa se odrekla odločnosti, da se skuša ponovno boriti za oblast, in sicer s sposobnostjo svojih kadrov, ki jih skušajo čimprej znova pritegniti v svoje vrste, s pravilnostjo programskih usmeritev in strategijo razvoja Pomurja. Svojo kritično ost pa je naperil takole: »Vse to je mogoče doseči le v lojalni konkurenci in zlasti znotraj parlamenta z ustreznim komunikacijskim odnosom, ki ga v sedanjem parlamentu pogrešam. Kakršnakoli že je bila stara oblast, je v novem pluralnem parlamentu raven komuniciranja bistveno padla, saj mnogokrat ne prevladuje razum. Pa ne govorim za opozicijske stranke ali koalicijo, ampak govorim za vse enakopravno in enakovredno. V tem se eni od drugih bistveno ne ločijo, vendar pa se želijo preveč strankarsko izpostaviti tudi mimo normalnega zdravega razuma, ki bi ga morali zagovarjati.« Dodal je, da je zdaj še preuranjeno ocenjevati svojega nasprotnika.

Republiška poslanka Zdenka Vidovič ima seveda iz parlamentarnih klopi dovolj izkušenj. Pri tem je izrekla tudi kako krepko: »Tudi v naši stranki ocenjujemo, da je eno leto skoraj prekratko, da bi lahko povsem realno ocenili delo vlade, kajti vemo, da si je le-ta na začetku zadala obsežno nalogo, ko so hoteli na hitro zamenjati tako rekoč vse zakone.

V našem uredništvu smo tik pred praznikom organizirali okroglo mizo o dosežkih enoletne vladavine nove oblasti, izvoljene na prvih večstrankarskih, demokratičnih in svobodnih volitvah spomladi leta 1990. Ob tem so predstavniki političnih strank, zastopanih v pomurskih občinskih parlamentih, izoblikovali misli o odnosu med politiko in gospodarstvom ter o osamosvajanju Republike Slovenije.

Problematika je aktualna še posebej danes, kajti je prišlo do velikih družbenih sprememb, vključno z menjavo političnega sistema. Da bi odgovorili na nekatere od teh vprašanj, smo za okroglo mizo povabili RUDIJA CIPOTA (Socialistična stranka), IRENO FERENC-PETEK (Stranka demokratične prenove), KARLA KOZICA (Socialdemokratska stranka), CIRILA PUCKA (Stranka krščanskih demokratov), JOŽKA SLAVIČA (Kmečka zveza — Ljudska stranka) in ZDENKO VIDOVIČ (Liberalnodemokratska stranka). Opravičeno pa sta bila odsotna Andrej Hrastelj (Demokratska stranka) in prof. Stefan Smej (Zeleni), ki nam je poslal pisne odgovore.

Vendar vemo, da ne gre tako hitro. To je že doslej povzročilo določene negativne posledice. Ob prehodu na parlamentarno demokracijo smo pričakovali, da bomo vzpostavili učinkovitejšo državo, razbremenili gospodarstvo in mu dali spodbude za hitrejši razvoj, kar še najbolj potrebujemo. Po enem letu Demosove vladavine pa žal ugotavljamo, da je gospodarstvo na robu propada, precejšen del državljanov Slovenije pa na robu eksistencega minimuma. Vedno več težav je tudi v družbenih dejavnostih.

Irena Ferenc-Petek

stih, pri čemer pa se vladajoča koalicija še vedno preveč izgovarja na napake iz preteklosti. Čeprav ima nova vlada v svojih rokah vse vzvode, ji v tem letu dni ni uspelo reorganizirati državne uprave, kar bi bilo nujno, saj bi prispevala k zmanjšanju tega dela proračuna za javno porabo. Po drugi strani pa je preveč sredstev namenjeno za policijo in vojsko ter njenemu oboroževanju. Ob tem pa se zanemarljivo razvoja strategija in infrastruktura.

Sicer pa je v razpravi opozorila tudi na določena nesoglasja znotraj Demosa. Po njenem mnenju so stranke v tej koaliciji v tolikšni meri medsebojno povezane in soodvisne, da niso sposobne izvesti niti nekaterih nujnih zamenjav v vladi. »Razprtje znotraj vladajoče koalicije se bo do verjetno še nadaljevalo, ker je čutili veliko napetost med njimi. Prav vladno krizo pa v tem času najmanj potrebujemo. Položaj strank v skupščini je odvisen od njihove strukture. Gre za zmogostavje Demosovih strank, ki v skupščini izglasujejo vse in uspejo z vsakim predlogom. Ta glasovalni stroj odlično deluje, kajti sprejema tudi bedaste predpise, po drugi strani pa padajo zakoni, kot je npr. zakon o osebnem delu, ki ga je predlagala LDS in ni uspela, čeprav bi ta zakon omogočil zaposlovanje tam, kjer zdaj zasebno delo ni dopustno.«

NA KARTO OBLJUB NI MOGOČE IGRATI

Z dosežki sedanje vlade tudi Karel Kozic ni najbolj zadovoljen, kar pa je opravičeval na svoj način. »Vsaka vlada prepu-

sti nekaj slabega svoji naslednici, v minulih 45 letih pa se je nabralo veliko teh zadev, ker se pač ni nič spremenilo v načinu tega vladanja. V tem letu se je samo zrahljala bivša oblast, ni pa se še zrušila in še vedno nekateri njeni pripadniki močno ovirajo in nagajajo pri sprejemanju različnih odločitev v republiški skupščini, samo da vladajoče stranke ne bi dobile pozitivnih točk med Slovenci. Spodbudno pa je, da se je večina ljudi iz sedanje opozicije vključila v nov način življenja in hočejo pomagati po svojih močeh. Tako ni vse tako črno, kot bi morda kdo pomislil. Velik napredek pa je bil dosežen tudi v navezovanju stikov med posameznimi strankami, kar je vsekakor pozitivno, če se hočemo iti večstrankarski parlamentarni sistem.«

Odločna je bila v svoji razpravi Irena Ferenc-Petek, ki sicer meni, da so predvolilne obljube nekaj normalnega, čeprav se pozneje izkaže, da ni mogoče igrati na to karto. Za vladajočo koalicijo je dejala, da je bila izoblikovana nenaravno. »Novi oblasti bi morali največ zameriti to, da ni niti poskušala graditi na tistem, kar je bilo dobrega v starem sistemu, ker vse ni bilo slabo. Vladajoča koalicija pa je vse dobro enostavno zmetala v koš, pokrila z rjuho in začela nadaljevati slovensko zgodovino v letu 1945. Poleg tega me motijo občutki, da je prejšnja oblast vse zapravila, in primerjave z vzhodnim blokom. Mi smo vedno, veljali za nekakšen tampon med

Jožko Slavič

Vzhodom in Zahodom, bili smo neuvrščeni in nismo občutili ruskega jarma, poleg tega pa smo bolj razviti. Slovenija je kot prva v Jugoslaviji uvedla demokracijo brez nasilja.«

Jožko Slavič pa se je zlasti za držal ob načinu sprejemanja odločitev v skupščinskem sistemu in dodal: »Če pogledam naš občinski parlament v Ljutomeru, moram reči, da ne gledamo na strankarsko opredelitev poslanca, ampak na dober predlog, najsi ga predlaga kdo iz Socialistične stranke ali Stranke demokratične prenove, ki ga tudi podpremo. Vsi skupaj moramo upoštevati, da bi se dejansko izboljšal položaj v gospodarstvu in tudi v kmetijstvu, kjer so še nekoliko boljše možnosti kot v podjetjih, ki so večinoma v izgubah ali v stečajih. Mislim, da se v enem letu ni dalo veliko napraviti. Vsaj toliko se je premaknilo, da zdaj opozicija lahko kritizira vlado, kar prej ni bilo mogoče.

PREHITRA POTEZA POLITIKE NA ŠAHOVNICI?

Drugi sklop vprašanj, pa zato nič manj pomemben, ki smo ga načeli na tokratni okrogli mizi, se je nanašal na poskuse vmešavanja politike v gospodarstvo.

Za prejšnji politični sistem smo namreč velikokrat ugotavljali, da se je politika preveč vmešavala v gospodarstvo, kjer bi morala odločati predvsem stroka. Zanimivo je, da so vsi po vrsti ugotavljali, kako tudi v novem režimu nismo imuni pred takimi pojavi. »Ob denacionalizaciji se bodo pojavljale zopet nove krivice, pa če si jih še tako ne želimo. Tu je politika naredila prehitro potezo na šahovnici, saj je prehitro obljubila vsem vrnitev premože-

Rudi Cipot

nja, ne da bi dala vse figure na mizo in pregledala, s katerimi je sploh mogoče igrati. Težava je tudi v podraževanju podjetij, ki so se v ekonomski brezpravnosti prisiljena na veliko zadovoljati v monopolistični banki. Ti primeri so najočitnejši v Pomurju, saj v Avtoradgoni nova oblast ni mi-

Zdenka Vidovič

gnila s prstom. Kolikor vem, je njihova vloga za kapitalizacijo podjetja, podobno kot tista TPO iz Radenske, že eno leto pri ministru za industrijo. Tega denarja pa ne bodo videli, kot ga verjetno ne bo videlo nobeno drugo podjetje v Pomurju,« pravi Irena Ferenc-Petek.

Da je težko preseči staro miselnost, je opozoril tudi Karel Kozic: »Tega prehoda iz planskega v tržno gospodarstvo ni moč uresničiti čez noč. Zato menim, da bi morali biti nek mehanizem, ki bi ta prehod ublažil. Tu pa ni nujno, da se čista politika vmešava neposredno v gospodarstvo, ampak mora biti nekdo, ki bo to preusmerjal. V preteklih 45 letih je bila politika res glavni temelj gospodarstva, kar je bila največja napaka. In tega temelja se ne da zrušiti v enem letu, pa tudi v petih letih ne. Najbolj žalostno je, da nove vlada dela napake na tem področju, ko še vedno »krožijo« po rentabilnih podjetjih ljudje, ki so v preteklosti naredili veliko napak in niso bili dostojni, da bi vodili gospodarstvo, ker so ga pač vodili s politično močjo. Torej jih je politika postavila na vodilna delovna mesta v podjetjih.«

»Naloga politike je, da pripravlja operativne naloge in zakonodajo ter dolgoročno strateški

razvoj gospodarstva in morebiti prednostne usmeritve, vse ostalo je naloga gospodarstva in se politika naj ne bi vmešavala v izvajanje gospodarskih nalog v posameznih podjetjih. Čim manj se politika vmešava, tem boljše je to za gospodarstvo. Se pa tudi sedaj politika vmešava, predvsem v večjih sistemih, kajti mala podjetja politike ne zanimajo. Primer Avtoradgone kaže, da se je slovenska politika začela vmešavati v reševanje problemov. Če v katerem okolju ocenijo, da je direktor slab, ni rečeno, da je slab zato, ker je pač »rdeč«. Kitajski pregovor pravi: Ni važno, kakšna je mačka, ali je bela ali črna, glavno je, da lovi miši!« je zaključila Zdenko Vidovič.

PRETEKLOSTI NE MERITI Z METROM SEDANJOSTI

Ob koncu okrogle mize je Rudija Cipot načel še vrsto odprtih vprašanj, nad katerimi se velja zamisliti: »Jaz sem si zmeraj želel, da bi živel v taki demokratični družbi, ki bi izpostavljala posameznikovo znanje in sposob-

Ciril Pucko

nost. Bojim se, da sem začel živeti v družbi, ki ravno nasprotno zavira njegovo znanje in sposobnost, ki sta v širšem slovenskem prostoru že priznani, in ga omejuje na politično obarvanost. Ne morem pristati na tezo, da je bilo vse, kar je bilo narejeno v preteklih 45 letih, slabo. Menim, da za razvito Evropo vendarle ne zaostrajamo toliko kot nekateri real-socialistični sistemi. Menil sem, da bo ta pluralni sistem znal spodbuditi nove produktivne kadre in predvsem izpostaviti dolgoročne strateško pomembne sestavine iz določenega okolja. To se ni zgodilo! V tem trenutku ne moremo reči, da se je ta oblast oz. vlada bolj kakovostno lotila razreševanja obstoječe problematike. Prav v tem tudi vidim razloge za vladno krizo. Vsekakor pa ne smemo meriti preteklosti z metrom sedanosti in obratno. Želim le, da bo v Pomurju prevladalo trezno prepričanje v političnih strankah, da bodo tistim velikim sistemom, kot je Mura in drugi uspešni kolektivi, pomagali in jih spodbujali, da bo Pomurje obdržalo svoj dosedanj »imidž«, ne pa da načrtno spodkopavamo in vnašamo nemir tam, kjer nam to res ne bi bilo potrebno.«

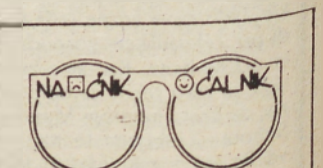
Vsi sogovorniki so se tudi strinjali, da bodo omenjeni premiki še kako tesno povezani z osamosvajanjem Slovenije, kjer bo potrebna v prvi vrsti postopnost in strpnost, da bi pred odločilnim korakom pravočasno razčistili vsa odprta vprašanja. Prav od tega pa bo v največji meri odvisna nadaljnja usoda politike in gospodarstva v novih razmerah.

MILAN JERŠE
foto: NATAŠA JUHOV

Oblast je dosegla oblastnost

Stefan Smej v pisnem odgovoru med drugim navaja: »Oblast je dosegla oblastnost, to pomeni, da so na položajih nekateri novi ljudje, nekateri ljudje pa so dosegli potrditev za svoje delo v preteklosti, ko niso nič delali. Kajti nič se ni spremenilo in nova oblast ni dosegla ničesar. Tisti, ki smo jih do pred letom dni kritizirali, češ da nič ne naredijo, zdaj prihajajo na svoje in pripovedujejo, kako bi oni naredili več. Ko človek to sliši in vidi, kako deluje nova oblast, začneja dvomiti o možnostih, da si vladamo sami...«

Soboška občinska skupščina, v kateri sem odbornik, je opereta. Mi tam nekaj čvekamo, učinka pa ni nikakršnega. Zeleni smo že pred tremi meseci dali neke pobude in predloge, vendar doslej nismo dobili nobenega odgovora. Uspeva pa nam širiti ekološko zavest, toda izključno zunaj skupščine. Hvala bogu! Vsakdo, ki je na oblasti, ima to oblast rad, pa je če se tako provincialna, in zamečka vse, samo da bi še naprej vladal. Zato v gospodarstvu ne pride do radikalnega reza, kakršnega je menda predlagal tudi Sachs, marveč se z obnavljanjem pripravljajo siromašenje.«

● ekspresna izdelava vseh vrst oči
● kontrola vida
● najnovejši modeli okvirjev priznanih dioptrij
● mačih in evropskih izdelovalcev

SONJA JUREŠ

Glavni trg 7, LJUTOMER,
telefon: 82 445

Zakaj so referendumi morali »pasti«

Ljudje v referendumu ne verjamejo več. Poskus, da bi jih še zadnjič prepričali v smotrnost zbiranja sredstev za razvoj s samoprispevkom, je neslavno propadel. Treba je priznati, da so tisti, ki znajo prisluhniti glasu javnosti, tak konec pričakovali, malokateri pa si je upal napovedovati, da bo ljudi, ki so obkrožili ZA, tako malo.

Seveda bodo mnogi režiserji in scenaristi projekta, ki je propadel, poskušali to čim prej pozabiti in bodo obtoževali gospodarsko krizo, ki je udarila po žepu naših občanov. Le malokdo pa bo priznal, da so referendumski programi bili obsojeni na propad že na samem začetku, ko so jih sestavljali. Očitna so bila namreč nasprotja o tem, kar naj bi dali v referendumski program, že med vodilnimi občinskimi močmi, dolgo se je razpravljalo in mečkalo, kaj je potrebno in kaj je nekoliko potrebnejše. Vse se je načrtovalo dolgoročno, brez odločnega odgovora, česa se po uspešnem referendumu lotiti najprej in kdaj. Ljudje pa so socialistične dolgoročnosti sili, hočejo zdaj in tukaj. Naj bo načrti še tako majhen in na videz nepomemben, le da se uresničuje pred našimi očmi. Ljudem je dovolj delanja zgodovine in velikih besed, hočejo rezultate.

Interesi v naših krajih so preveč parcični, da bi jih lahko združili v nekaj točkah občinskega referendumskega programa. V ljudje se je izoblikovala močna sebičnost, kar je seveda popolnoma v skladu s svetovnim kapitalističnim sistemom. Ni pa v skladu s skupnimi interesi naših občin. Kar nekajkrat sem namreč slišal izjavo v stilu: »Zakaj naj bi jaz dajal denar za gradnjo v drugih vaseh!« Očitno smo že pozabili na solidarnost v preteklosti in mnogi želijo spet začeti šteti od nič, čeprav je treba priznati, da smo pri tem šteju solidarnostnih točk prišli že zelo daleč.

Najbolj pa bode v oči dejstvo, da so referendumski propadli tudi v krajih, za katere so bili namenjeni večji projekti, kot so šole, vrtci, telefonija in podobno. Tu se pa naša začeta teza, da ljudje v referendumu ne verjamejo več, postavlja pod vprašaj. Mogoče pa ljudje ne verjamejo več v politiko. Ali pa so z odsotnostjo ali odločitvijo NE hoteli preveriti, ali so res tako svobodni, da lahko to naredijo, ne da bi pri tem našli na zgražanje skupnosti in očitajoče poglede, kot se je to dogajalo v prejšnjem režimu.

Jože Gahor

Vladi ustreza šibak sindikat

Ob delavskem prazniku je bilo veliko izrečenega o tem, kakšne pravice si bo moralo delavstvo izbojevati. Stranke očitno ne kažejo več predvolilne zaskrbljenosti za svoj položaj, samoupravne poti pa so ukinjene. In tu bi moral nastopiti močan sindikat. Čeravno so sindikati že nekajkrat v skupščini nastopili enotno, zlasti ko je šlo za delavsko zakonodajo, vendarle bolj drži, da ne stojijo skupaj, ampak drug proti drugemu. Zlasti Tomšičev sindikat Neodvisnosti, ki mu je treba priznati, da si je izboril trnovo pot sindikalnega pluralizma, še vedno išče svojo moč predvsem v napadih na Ravnikov svobodni sindikat in preži na vsako njegovo napako.

Ko je šlo za stavke, sta si praviloma stala vsak na svoji strani, Tomšič pa je njihove stavke imenoval mitinge, ki so v hudih časih nepotrebni, saj povzročajo samo še večjo gospodarsko škodo.

Toda, kdaj so delavci štrajkali, ko jim je šlo dobro, ali takrat, ko so si morali izboriti svoje pravice, kamor sodi tudi pravica do plače. Ravno množica organiziranih stavk postaja vse pogostejša.

ša pot do uresničevanja zahtev zaposlenih v posameznih podjetjih, ki se znajdejo v slepi ulici.

Po drugi strani pa vidimo, da vlada namreč ne sprejema sindikatov za pogajalca in sogovornika. To pa je tisto najhujše! Če posamezni sindikati, denimo v vzgoji in izobraževanju, policijski, grafični itd. ter Tomšičev in Ravnikov v podjetjih se dosegajo uspehe ali vsaj delne rezultate, ko gre, npr. za plače ali odpuščanje delavcev, pa so sindikati skorajda brez moči v skupščini pri sprejemanju zakonodaje. In ravno tu bo šlo za odločilne stvari. Pri tem ima Ravnikov sindikat tudi dobro usposobljene strokovne službe. Mimogrede: Tomšičev sindikat meni, da bo treba delavce šele razsvetliti in izobraziti.

Oblasti seveda ustreza, da sta si največja sindikata, vsaj na republiški ravni, v laseh in tako nimajo močnega nasprotnika, ko bo šlo za privatizacijo in razdelitev delnic med delavce. In kakšen bo položaj brezpravnih delavcev, bo odvisno tudi od tega, ali si bodo v tem kaosu sindikati uspeli izboriti dovolj širok zakon o soupravljanju.

Milan Jerše

ZA NOVE PODJETNIKE NOVI PROSTORI

Podjetje STAVBING iz Maribora je izdelalo idejne načrte, Obrtna zadruga 14. oktober iz Gornje Radgona je naročnik, obrtno združenje in izvršni svet skupščine občine Gornja Radgona pa sta jih podprla. Gre namreč za poslovno-stanovanjski objekt z nekoliko ponesrečenim imenom Obrtna cona, ki naj bi ga še letos začeli graditi na izredno zanimivem mestu ob križišču magistralne ceste skozi Gornjo Radgono in ceste proti sejmščnemu prostoru Pomurskega sejma, PE Gospodarskega razstavišča Ljubljana.

»Predvideval sem, da bo letos v gradbeništvu velika suša, pomankanje dela, zato sem začel razmišljati, kako priti do večjega zemljišča, na katerem bi zgradili večje število poslovnih prostorov. Zaradi prestrukturiranja večjih podjetij v manjše bodo ti prav gotovo potrebni.« Tako smo se začeli pogovarjati z Marjanom Potiskom z občine. »Občinski sklad stavbnih zemljišč je potem od zasebnika odkupil okrog 600 kvadratnih metrov zemljišča. Že v začetku leta smo se sestali predstavniki obrtnega združenja, občine in obrtne zadruge iz Gornje Radgona ter ustanovili gradbeni odbor, v katerem smo Miha Vodenik, Marjan Potisk, Franc Vederjak, Danilo Tirš, Majda Horvat in jaz.« je povedal Jože Tivadar, direktor Gradbeništvu OZ Gornja Radgona. Z Vederjakom sta vsa stvar vzela zelo resno (bolj kot drugi) in te dni obiskujeta morebitne kupce še nezgrajenih poslovnih prostorov. Tivadar je prepričan, da ljudje — podjetniki imajo denar, le prepričati jih je treba, da se ga splača vložiti in da se jim bo to orestovalo. Zaenkrat so našli šest resnejših kupcev, vendar to ni dovolj. Na voljo je namreč kar 1300 kvadratnih metrov površin, od tega v pritličju 315, nadstropju 515 in mansardi 470 kvadratnih metrov. Pod in okrog objekta naj bi bili parkirni prostori, na kar so načrtovalci poslovnih in drugih objektov v minulih letih vse preradi pozabili. Edina težava, ki jo je sicer mogoče odpraviti z razumevanjem in dogovorom, lahko pa postane tudi resna ovira pri pridobivanju morebitnih kupcev, je plačilo zemljišča.

»Prodaja načrtovanih poslovnih prostorov je tržna, odvisna od finančne moči interesentov. A-banka, Stanovanjsko-komunalna banka in Ljubljanska ban-

ka so se pripravljene pogovarjati s posameznimi kupci. Resda je lastnik zemljišča še vedno Sklad stavbnih zemljišč, vendar si skupaj z izvršnim svetom prizadevamo, da bi ta problem rešili. Zemljišče bi morali plačati kupci ali pa zadruga, vendar si prizadevamo, da to ne bi bilo nujno takoj. Samo zemljišče bi stalo okrog 500 tisoč dinarjev, plačati pa bo treba tudi razne komunalne prispevke ter spremembo namembnosti,« je dejal Danilo Tirš z Obrtne zadruge 14. oktober.

Na voljo je še dovolj lokalov, v pritličju ali nadstropju. Prav gotovo bi bili ti prostori idealni za zavarovalnico, krajevno skupnost in lekarno... Prav vsi namreč načrtujejo preselitev v druge prostore. Tudi preselitev knjižnice na primer v nadstropje nove zgradbe ne bi bila napačna.

Načrtovana velikost lokalov, ki bi bili namenjeni mirni obrti, storitvam ali poslovnim dejavnostim, je od 15 do 80 kvadratnih metrov, cena kvadratnega metra (do 4. etape) pa od 1500 do 2000 mark. Čeprav je Obrtna zadruga 14. oktober to močno reklamirala, pa se niso konkretno pogovorili z morebitnimi kupci. Niso se znali pravčasno organizirati. Banka hoče najprej vedeti, kdo je kupec, kakšno dejavnost bo opravljal, šele nato bi kreditirala.

Občina bo v skladu z načrtovanim pospeševanjem drobnega gospodarstva in obrti enakovredno obravnavala vse načrte, tako obrtno cono kot gradnjo tržnice in oživiljanje Jurkovičeve in Kerencičeve ulice,« je dejal Janez Brunčič s komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora skupščine občine Gornja Radgona.

Prav zares bodo morali vsi skupaj (obrotna zadruga, obrtniki in občinski močje) v prihodnje tesneje sodelovati in smotrno graditi ter zapolnjevati prostore. Najlažje je seveda postaviti »lesenjačo« (gornjeradgonski izraz za načrtovane lesene kioske) in v njej nekaj prodajati. Denar na roko (v občinsko blagajno), blago na ulico, za podoben mesta pa ni nikomur mar. Kaj jih briga, kaj pravijo v krajevni skupnosti in turističnem društvu!

Bosta zmagala razum in sodelovanje, ali pa bodo spet preizkušali svoj vpliv in svojo moč?

Bernarda B. Peček

PISARNIŠKE PROSTORE

v središču Murske Sobotе oddamo.

Informacije po telefonu št. 31 420.

Pravila igre so znana, le spoštovati jih je potrebno

V sistemih zahodnih demokracij: tržnih gospodarstev, po katerih se tako radi zglejemo in jim v zadnjem času poskušamo tudi slediti, imata pojma politika in gospodarstvo točno določeno mesto in natanko opredeljena pravila obnašanja. Prepletata se in zajedata drug v drugega, vendar le toliko, kot je za delovanje izbranega političnega in uspešnega gospodarskega modela nujno potrebno. Sledita drug drugemu in predvsem spoštujeta pravila igre po tistem znanem — le čevlje sodi naj kopitar.

Nedavno je bila na Vestnikovi okrogli mizi izrečena misel, da je o vmešavanju politike v gospodarstvo lahko govoriti tistim, ki tega ne občutijo na svoji koži, in da to vmešavanje, čeprav ga uradno zanikamo, obstaja. Obstaja tako, da se nekaterim pomurskim gospodarstvenikom, katerih manadžerske sposobnosti je potrdila tudi tujina, jemljeta ugled in pravica, da bi svoje sposobnosti še naprej dokazovali. Obstaja bojazen, da ponovno živimo v družbi, ki razvija in omejuje posameznika glede na njegovo politično obarvanost.

Kulture parlamentarne demokracije ter pravil in zank tržnega gospodarstva se ne bomo naučili čez noč, tudi v letu dni ne, še posebej zaradi političnih, ekonomskih, socialnih, nacionalnih in še kakšnih okoliščin, ki krojijo slovenski vsakdanjik. Pa vendar so lahko te okoliščine le delno in slabo opravičilo za zgrešena dejanja in napačne poteze v letu potem.

Politika naj bo tista, ki bo ponudila dolgoročno strategijo razvoja na podlagi primerjalnih prednosti, ki jih Pomurje nedvomno ima, naj bo tista, ki bo v okviru svojih pristojnosti in na podlagi analiz gospodarjenja ponujala nove možnosti uspešnim ali manj uspešnim, in naj bo takšna, da bo parlamentarna komunikacija poštena, zdrava in neobremenjena.

Renata Ficko

UKINJENA KAPITALIZACIJA DENARNIH NADOMESTIL ZA BREZPOSELNO

Blagajna je prazna tudi za brezposelne

Letošnji prvi maj bo pomnila zgodovina po marsičem, a le malo dobrega si homo zapomni tudi ljudje. V slabem spominu bo ostal vsem delavcem in podjetjem, ki so ob stečaju lahko upali na tako imenovano kapitalizacijo sredstev, torej na izplačano denarno nadomestilo v enkratnem znesku, s katerim so si delavci po stečaju lahko plačali, doplačali ali kar kupili drugo ali delovno mesto v novonastalem podjetju po stečaju.

S prvim majem enote Zavoda za zaposlovanje namreč več ne sprejmejo vlog ne za posamično in ne za kolektivno kapitalizacijo denarja ali izplačilo denarnih nadomestil za brezposelnost v enkratnem znesku. Razlog, znan brez velikih ugibanj — premalo denarja v proračunu republike tudi za programe brezposelnih in zaposlovanja.

Vloge, ki so jih prejeli do prvega maja, bodo še upoštevali, delavci in podjetja, ki pa so sedaj v stečajnem postopku, na ta denar, ki je le pomenil začetek za delo na novo, več ne morejo računati.

Koliko podjetij, ki gredo v stečaj, bo zaradi tega dobesedno moralo zapreti in zakleniti vrata? Nekatera se ne bodo mogla »preleviti«, praznih rok pa so ostali tudi delavci, tisti, ki bi le imeli možnost kupiti si s tem denarjem drugo delovno mesto. Morda pa bo časna ukinitve te pravice, ki je v zakonu zapisana v povezavi z besedo »lahko«, vodstvene delavce (direktorje, menedžerje, stečajne upravitelje) prisilila, da začno razmišljati tudi o tem, kako bi delavcem našli

delo, in ne samo, kako bi se jih pod ščitom presečka delovne sile in zaradi nujnosti prestrukturiranja po najkrajši poti odkrivali. Zavod za zaposlovanje je bil s pravicami za delavce najpriročnejša in najhitrejša pot, na katero so poslali delavce. Le-ti so sprejemali to možnost, ker niti ni bila tako slaba.

Mi pa še vedno čakamo na oživiljanje gospodarstva in poteze, ki bodo res lahko nosile naziv preustroja gospodarstva.

Majda Horvat

PA NAS JE RES MANJ

V pomurskih občinah so obdelali (prve) podatke letošnjega popisa. Številke so potrdile domnevo, da se je število prebivalcev v zadnjih desetih letih v naši regiji zmanjšalo, in to za 446 ljudi. »Kriv« sta občini Lendava (597 prebivalcev manj) in Murska Sobota (— 583), medtem ko se je v gornjeradgonski občini število povečalo za 687, v ljubotomski pa za 47. V minusu je torej samo Prekmurje, in to skoraj za 1200 ljudi.

Popis je med drugim tudi pokazal, da je v Pomurju 22074 kmečkih gospodarstev in 37780 vseh gospodinjstev, ki posedujejo kar 42303 stanovanj. Iz tega bi lahko sklepali, da je stanovanj že preveč. Seveda pa še zdaleč ni tako, saj se v statistiki skrivajo tudi vinske kleti oziroma številne počitniške hiše. Res pa je, da bi v marsikateri hišici ljudje lahko kar udobno bivali.

Jože Graj

ZAČNITE POSLOVATI Z VREDNOSTNIMI PAPIRJI!

Za začetek vam ponujamo

BLAGAJNIŠKI ZAPIS

— **BLAGAJNIŠKI ZAPIS** — njegova praktičnost

Blagajniški zapis se glasi na ime lastnika. To pomeni, da ne boste oškodovani v primeru kraje ali če ga izgubite. Pomembna lastnost blagajniškega zapisa je tudi to, da ga lahko prenesete na drugo osebo (npr.: poravnava dolga, darilo itd.).

— **BLAGAJNIŠKI ZAPIS**, komu je namenjen?

Blagajniški zapis se glasi na naslednje vrednosti:
Za fizične osebe: 200 DEM, 500 DEM, 1.000 DEM in 10.000 DEM
Za pravne osebe: 10.000 DEM, 50.000 DEM in 100.000 DEM

— **BLAGAJNIŠKI ZAPIS**, kje ga lahko kupite?

Blagajniški zapis bodo prodajale enote LB — Pomurske banke d.d. v Murski Soboti, Gornji Radgoni, Lendavi, Ljutomeru, Beltincih in Radencih, od 6. maja 1991 dalje.

INFORMACIJE dobite v vseh enotah LB — Pomurske banke d.d., Murska Sobota.

Pravi naslov za denarne zadeve

ljubljska banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

RADENSKA — ZVEZDA

Podjetje za gostinstvo, turizem in trgovino, MURSKA SOBOTA, d. o. o.

RAZPISUJE

natečaj za javno zbiranje ponudb za najemnika poslovnih prostorov:

- **GOSTIŠČE s prenočišči ČARDA HODOŠ**
- **RESTAVRACIJA GRAJSKI HRAM MURSKA SOBOTA**
- **PRODAJALNA PIJAČ v BELTINCIH**

Poslovni prostori so primerni za gostinsko dejavnost oz. trgovsko dejavnost in so centralno ogrevani.

Prijave zbiramo do vključno 17. 5. 1991. Interesenti bodo o izbiri najugodnejšega ponudnika obveščeni v 10 dneh po poteku razpisnega roka.

Podrobnejše informacije se lahko dobijo po telefonu (069) 21 279

Jeffrey Sachs je velikodušen

Bo družbena lastnina državna? Tako smo se vprašali v aktualni temi (Vestnik, 18. aprila), v kateri smo na široko predstavili osnutek slovenskega zakona o privatizaciji družbene lastnine. Zapisali smo tudi njegova tri osnovna načela: privatizacija je decentralizirana, nadzorovana in odplačna. Kakšno usodo bo doživel ta osnutek?

Glede na to, da so osnutek podprle skoraj vse stranke, je dobil zeleno luč tudi v poslanskih klopih republiške skupščine.

Če bi bilo še naprej tako, kot »v dobrih starih časih«, ko v skupščini praviloma ni »padele« noben osnutek oziroma predlog zakona, bi predlog zakona morali sprejeti v prvi polovici tega leta. Kaže pa, da v slovenski vladi niso enakih misli, saj se je kmalu po obravnavi osnutka zakona o privatizaciji oglašil slavni ekonomist dr. Jeffrey Sachs. Najela ga je slovenska vlada, v kateri je (bil) dr. Jože Mencinger podpredsednik, ki je s svojimi predlogi slovenski zakon o privatizaciji obrnil na glavo. Za širši krog bralcev in delavstva je njegov najbolj zanimiv predlog, naj bi določen del delnic podjetij razdelili delavcem, ne da bi jim bilo treba zanje plačati. Takoj naj dodamo, da se tudi trije slovenski sindikati zavzemajo, naj bi delavci dobili brezplačno tretjino delnic. Dr. Jeffrey Sachs tudi predlaga, naj bi ustanovili nekaj naložbenih skladov, na katere bi kakih sto ali dvesto podjetij preneslo svoje delnice in te finančne ustanove bi potem upravljale podjetja, oziroma bi opravljale nadzor na upravljanjem v prehodnem obdobju do prave privatizacije.

PRIVATIZACIJA

Predlogi znanega ekonomista (seveda vseh nismo mogli nanižati) imajo določeno podporo, vsekakor pa med delavci. Pri tem mislimo na vse zaposlene. Če bo (do)končno sprejeta pobuda, da bi vsaj določen odstotek delnic (premoženja) podjetja razdelili, potem bodo vsi zaposleni nekaj dobili brezplačno; če pa bodo imeli denar, bodo lahko več delnic kupili. Tako bi vsi postali lastniki tovarn. No, tudi zdaj smo bili, vendar je razlika: pri delničarstvu ima delavec določen odstotek lastnine, pri sedanjih družbeni lastnini pa gre za premoženje, ki je od vseh in nikogar.

Avtor osnutka zakona o privatizaciji dr. Jože Mencinger je odstopil. Zdi se, da je tako šel po vodi tudi njegov zakon, za katerega lahko rečemo, da je bil »kapitalistični«. Zanimivo in svojevrsten absurd pa je, da so predlogi dr. Sachsa »socialistični«, saj upoštevajo »minulo delo« in so sploh v korist obubožanega proletariata, ki komajda še (pre)živi, kaj šele, da bi imel rezerve za nakup delnic na novo ovrednotene podjetja.

Katera pot privatizacije bo učinkovita? Zdi se, da ima predlog tujega strokovnjaka več možnosti. Podpirajo ga celo člani slovenske vlade v senci, ki so jo oblikovali v stranki demokratične prenovе. Da bo tako, pa le ne upamo prisiči, saj se utesne pojaviti še kak predlog, ki s slovensko pot privatizacije lahko spet prekrži. Tega bodo veselili v podjetjih, kjer hite s privatizacijo po zveznem zakonu. Ta je manj zahteven, saj ne predpisuje obvezne ocene realne vrednosti podjetij. Vemo pa, da knjižna vrednost še zdaleč ni realna (veliko preniža jo), zato se razprodaja družbenega premoženja nadaljuje. Posel je posel, in če je dober, ga »biznismeni« pač ne zamude.

Navadni delavci pa tako in tako nimajo denarja.

Š. Sobočan

Končan natečaj za tisoč delovnih mest

Devetnajstega maja je bil končan natečaj ministrstva za delo in Zavoda za zaposlovanje za pridobitev tisoč novih delovnih mest. V času natečaja je na pomurski Zavod za zaposlovanje oddalo vlogo za denar iz republike 41 obrtnikov in podjetij za 282 delovnih mest. Vloge so morali že oceniti v pomurski enoti zavoda, tako da so jih s pozitivnim mnenjem poslali v Ljubljano na ponovno ocenitev za 275

delovnih mest. Dvanajst vlog je bilo za samozaposlitev (za 13 delovnih mest), za denarno pomoč je zaprosilo tudi pet posameznikov, ki odpirajo podjetje (za 6 delovnih mest), za širitev dejavnosti ali nova delovna mesta pa so na zavodu prejeli 12 vlog za 15 delovnih mest v obrti ter 12 vlog podjetij za 241 delovnih mest.

Kot so povedali na enoti zavoda v Murski Soboti, bi vloge v

Ljubljani morali odobravati po vrstnem redu, kot so bile sprejete, za Pomurje pa je bila do sedaj rešena le ena prošnja za sedem delovnih mest. Do srede aprila naj bi imeli v Ljubljani že 2500 vlog, rešili pa naj bi jih do 15. maja.

Kako bo z denarjem za ta program vladine aktivne politike zaposlovanja, pa je še vprašanje.

mh

Foršek — Horvat — Nekrep

Temeljna težava večine podjetij je preveliko število zaposlenih. Na listi čakajočih ali brezposelnih se najprej znajdejo taki, ki nimajo ustrezne izobrazbe ali pa niso neposredno povezani s proizvodnjo. Kako odpraviti to težavo? Ustaljen in že skoraj »javno priznan« je postal najenostavnejši način — presežek delovne sile prepsiti zavodu za zaposlovanje.

V Gornji Radgoni so poskušali tudi drugače. V Avtoradgoni, ki je z januarjem razdeljena na pet oziroma šest družb, so poskušali ubiti dve muhi na en mah: odkriti so obremenjujočega števila delavcev in jim hkrati priskrbeti nadaljnjo zaposlitev. Čistilke, serviserke, vratarji in varnostniki so z aprilom zaposleni pri obrtniku oziroma novem družbenem podjetju, njihovo šte-

okrepčevalnicah, večja bo prodaja in seveda s tem njegov dobiček.

Drago Horvat (dolga leta je delal v kadrovski službi Avtoradgone) ne računa na dobiček. Želi si le, da bi za opravljeno delo prejel pošteno plačilo. Ko je po stečaju krovnega podjetja

(1. aprila) ostal brez službe, se je odločil, da bo postal obrtnik

Vratarji Avtoradgone so zaposleni v novem podjetju Varnost

vilo pa je precej manjše. Kljub temu njihovi novi poslodajalci trdijo, da jim uspe opraviti vso delo enako hitro in kakovostno kot prej.

Nekdo mora čistiti, nekdo pa to plačati

Družbeno prehrano (malice) je v Avtoradgoni prevzel Grozd, Dušan Foršek pa okrepčevalnice. Delavci lahko kupijo razne brezalkoholne pijače, kavo, čaj, sendviče, debrecinke, maslo, žemlje, med, pašteto... Ponudbo bo v kratkem popestril še z vročimi hrenovkami in ekspresno kavo. Pestrejšje ko bo ponudba v

in s šestimi čistilkami čistil poslovne prostore. Pogodbo o opravljanju dela ima zaenkrat sklenjeno le z Avtoradgono (to delo je prej opravljalo 12 čistilk), vendar je že poslal ponudbo tudi drugim podjetjem. Problem pa je ta, da bi mu mnoga podjetja z veseljem prepuščala opravljanje te dejavnosti, če bi »prevzel« tudi njihove čistilke, tega pa si Horvat zaenkrat ne more privoščiti. Tudi teh šest čistilk še vedno nima sklenjenih pogodb o delovnem razmerju, ampak le pogodbe o delu. Vso potrebno opremo bo odkupil od bivšega podjetja, najprej pa mora videti,

ali bo za opravljeno delo tudi dobil plačilo. Drago Horvat je med drugim povedal: »To je precejšnje tveganje. Nisem optimist, zato že sedaj iščem tudi možnosti za opravljanje drugih dejavnosti. Če se zadeve do maja ne bodo spremenile, bom to opustil. Čistilke so s tem problemom seznanjene, vedno, da bodo imele delo le, če bo le-to plačano. Nekdo mora čistiti, nekdo pa to plačati. Jaz ne morem dva ali tri mesece financirati Avtoradgone.«

Prvo pomursko podjetje za varnost

Milan Nekrep, direktor novega družbenega podjetja Varnost, ki ga je ustanovilo sorodno mariborsko podjetje Protect, je bil pred 1. aprilom zaposlen v Avtoradgoni kot vodja oddelka za notranje zavarovanje in SLO.

»To, da gre služba za varovanje iz firme, ni bila moja ideja, ampak ideja vodstva. Sredi februarja smo se začeli dogovarjati s Protectom iz Maribora in 28. marca smo na sodišču registrirali novo podjetje. Ustanovitveni znesek v višini 75 tisoč dinarjev je vložil Protect. Naša osnova dejavnost je preventivno fizično in tehnično varovanje premoženja pred uničenjem, poškodovanjem, tatvino in drugimi oblikami škodljivih dejavnosti. Poleg tega izdelujemo načrte za varovanje,« je dejal novopečeni direktor Milan Nekrep, ki ima pisarnico v nekdanji garderobi Avtoradgoninih vratarjev. Zaposlenih je 13 delavcev, nove uniforme so dobili iz Protecta, tesno pa sodelujejo tudi z upravo za notranje zadeve. Knjigovodske in računovodske posle jim bo opravljalo zasebno mariborsko podjetje. Nekrep je večji optimist, tudi pogovori z nekaterimi gornjeradgonskimi in murskosoboškimi podjetji so bili dokaj uspešni. Zaradi vse pogostejših tatvin bodo mnogi veselji, da bo kdo dvakrat ali trikrat ponoči pogledal tudi v njihove poslovne prostore in na dvorišča.

Če bo vse potekalo, kot so načrtovali, in bo uspešne tudi prodaja alarmnih sistemov, bodo do konca leta zaposlili okrog 40 varnostnikov. Vsi bodo seveda primerno opremljeni.

Bernarda B. Peček

Na zaprtih cestah dosegli zamenjavo

Pomurce in vse, ki so zadnje dneve pred prazniki potovali po naših že tako slabih cestah, so ustavili tovornjaki, s katerimi so stavlajoči vozniki AR-transa zaprli večino pomurskih cest. Skupščina AR-holdinga, ki jo sestavljata predstavnik banke Štefan Režonja in sedajni upravitelj PTP Radgona ali krovnega podjetja Milan Bratković, namreč ni sprejela predlaganih odstopov Janeza Rozmana, Marjana Neuvirta in Manje Kurbus. Tako generalni direktor kot direktorja splošnega oziroma finančnega sektorja so odstopili na zahtevo delavcev AR-transa, ki so med drugim zahtevali tudi odcepitev od Avtoradgone in povrnitev sredstev, ki so jih iz svojih žepov porabili za plačevanje cestnin, za dnevnice in podobno.

Vozniki niso hoteli povzročati prevelike škode, zato so nekateri, včasih večina, razvažali blago. Vsemu navkljub pa jih je bilo dovolj, da so zaprli središče Gornje Radgone, to je magistralsko cesto in s tem tudi mednarodni mejni prehod, zadnji dan pred prazniki pa tudi vse vpadnice v Mursko Soboto, na mejni prehod Gederovci, v Radence itn. Tako se je agonija aprilskih ponedeljkov, ko so se stavlajoči selili z dvorišča podjetja pred občinsko stavbo v center mesta, razširila tudi na torek in širše v Pomurje. In tu se je tudi končala. Ko je podporo

stavlajočim izrazilo tudi precejšnje sindikatov delavcev v cestnem transportu Slovenije, gornjeradgonski Demos, Ivan Kramberger in še nekateri delavci in občani, so se nekateri jezili nanje, saj so jih s stavko ovirali pri vsakdanjem delu in življenju. Nekaj sivih las so dobili tudi vodilni v občini Gornja Radgona, saj so delavci od njih zahtevali, naj uredijo razmere v Avtoradgoni. To pa vsekakor ni v njihovi pristojnosti. Telefonijade so se kar vrstile, delavci in tovornjaki so vztrajali na cestah, vodstvo občine pa je skupaj s skupščino AR-holdinga iskalo ustrezno zamenjavo za direktorje v odstopu. In ko je bilo že več kot vroče, je tudi našlo. Za vršilca dolžnosti generalnega direktorja so postavili dosedanjega direktorja AR-trgovina Franca Širakla. Brž ko so sprejeli ta sklep, je predsednik

stavkovnega odbora Ladislav Pišek stavko preklical in pozval voznike, naj umaknejo tovornjake. Organi za notranje zadeve so sicer bdeli nad cestno zaporo in stavko, ki je bila prijavljena, vendar dovoljenja zanj stavlajoči niso dobili. Prometni zamašek pa je vsemu navkljub povzročil številne zastoje in težave. Podatkov o povzročenih škodi še ni, vendar so vodilni v podjetju napovedovali dnevni izpad v višini pol milijona dinarjev in izgubo uporabnikov njihovih prevoznih uslug. Če se bo to uresničilo, so vozniki zabredli še globlje v stečaj in si morebiti nevede nakopali še več nevšečnosti. Če ni dela, pač ni jela, čudežev pa ne gre pričakovati. Z novimi ljudmi namreč ne pridejo tudi nove težave, zato je treba reševati stare.

Lidija Kosi
Foto: Nataša Juhnov

Gostilna ŠTAUS DOKLEŽOVJE 1

obvešča cenjene goste, da bo odslej gostišče odprto od ponedeljka do sobote (ob nedeljah zaprto).

- cenjenim gostom ponujamo ribe, divjačino, domače in druge jedi
- pripravljamo skupinska kosila ali večerje in malice

KOMPAS

GORNJA RADGONA

KOMPASOVE POMURSKE BREZCARINSKE MEJNE PRODAJALNE V Gornji Radgoni, Gederovcih, Kuzmi in Dolgi vasi za vas:

- vsak dan, tudi ob nedeljah, od 8. do 20. ure
- čez 1.500 artiklov veliko ceneje kot doma in na tujem
- prodaja na kreditne kartice EUROCARD, DINERS CLUB

Spoznajte svet na številnih potovanjih, izletih, počitnicah, ki jih organizira POTOVALNA AGENCIJA KOMPAS GORNJA RADGONA.

Na voljo so vam programi:

- Kompasov maks katalog Počitnice 91 s cenami.
- tečaji tujih jezikov 91 — Anglija, ZDA, ZR Nemčija, Avstrija
- počitnice 91 v tujini: Španija, Ciper, Tunis, Azurna obala, Grčija
- in še množica programov za potovanja po domovini in tujini
- plačilo v treh obrokih, odhodi iz Gornje Radgone
- informacije: KOMPAS G. RADGONA, 61 741, 61 265

Prenovljena RESTAVRACIJA *Pivnica* vas s pestro ponudbo jedi in pijač vladno vabi! Vsak dan od 11. do 22. ure, razen ponedeljka.

Svet je lep — potujte z nami

MESOIZDELKI

G. RADGONA, LACKOVA 22

Prodaja na

JAVNI DRAŽBI osnovna sredstva

	Izključna cena:
1 traktor IMT 540, letnik 1980	15.000,00 din
1 šasija TAM 5000, z motorjem	5.000,00 din
1 kombi TAM 80 T5F, nevozen	20.000,00 din

KK Radgona

TOK Gozdarstvo prodaja osnovna sredstva:

1 osebni avto P 126, vozen, letnik 1986 26.000,00 din

Dražba bo v **nedeljo**, 12. maja 1991, ob 8.30 na parkirišču Mesoizdelkov v Lackovi ulici 22 v Gornji Radgoni. Ogled osnovnih sredstev je možen uro pred začetkom dražbe. Interesenti morajo pred licitacijo položiti varščino v višini 20 % od izključne cene, kupljeno osnovno sredstvo pa takoj plačati skupaj s prometnim davkom in odpeljati.

Osnovna sredstva prodajamo po sistemu ogledano-prodano, zato je izključena vsaka možnost pritožbe zaradi kakovosti. Informacije o prodaji lahko dobite po telefonu (069) 61 321, int. 46.

KK Radgona
MESOIZDELKI
TOK GOZDARSTVO
Gornja Radgona

Mešano podjetje TURRI-IN, d.o.o.
Rada Pušenjaka 1, Ljutomer

Za tujega partnerja **vzamemo v najem** manjše stanovanje za dobo enega leta.

Zainteresirani naj pošljejo svoje ponudbe na zgornji naslov.

Mešano podjetje TURRI-IN, d.o.o.
Ljutomer, Rada Pušenjaka 1

Na podlagi sklepa upravnega odbora

razpisujemo
prosto delovno mesto:

3 VODJE PROIZVODNJE

— za šivanje gornjih delov obutve

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, morajo kandidati izpolnjevati pogoja:

- poklic: čevljarji inženir ali čevljarski tehnik,
 - 3-letne izkušnje v stroki.
- Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas s 3-mesečnim poskusnim delom. Nudimo spodbuden osebnih dohodek. Zainteresirani kandidati naj pošljejo svoje prijave v dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev na gornji naslov v roku 8 dni od dneva objave. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

PRIHODNJE LETO PRVI POLŽI S PREKMURSKIH FARM

Sicer že leta staro idejo, da bi tudi v Prekmurju polže vzrejali na farmski način, prva načrtujeta uresničiti Koloman Horvat in Anton Skraban iz Kroga pri Murški Soboti. Za polže se da v zahodni Evropi precej iztržiti. Ne gre prezreti, da so v sosednji Madžarski farme polžev posebej donosne. Seveda Koloman in Anton takoj pristavita, da je tudi za prehrano polžev potrebno gojiti zelenjavo, urediti mrežne ograje, da ne »odpotujejo«, zanje je treba tudi vodo in senco. Za vse naštetost so potrebna sred-

nem prostoru, ločimo dve osnovni vrsti polžev, primernih za vzgojo v naših krajih. V Pomurju so se prvi, ki bodo redili polže, odločili za helix pomata — vino-gradniškega oziroma vrtnega belega polža. Razširjen je po vsem svetu. Je pogost prebivalec vino-gradov, ljubi apneno in relativno suho zemljišče. To je debel polž s hišico visoko od 4 do 5 cm. Ta vrsta, z najmanj dvakratnim parjenjem letno, položi okrog 60 jajčec. V pogojih vzgajališča zraste za prodajo v 18 do 24 mesecih.

Pod nazivom polžarstvo razu-

nih kvadratnih metrih zemljišča. Na Madžarskem se je v sodelovanju z mednarodnim inštitutom iz Charasca (Italija) polžereja začela razvijati leta 1989 in imajo sedaj okrog 100 vzgajališč na 200 hektarjih zemljišč. V Češkoslovaški so vzrejo polžev promovirali poleti leta 1990 in že istega leta vzreji namenili okrog 100 hektarjev zemljišča.

Mnogi obiski delegacij iz Ukrajine in Poljske v omenjenem italijanskem inštitutu kažejo zanimanje za razvoj polžereje. Vse kaže, da so ustvarjene ekonomske in tehnične možnosti za razvoj polžereje. Nujno je le zasledovati tehnične smernice na vzgajališču in upoštevati prehrabene in genetske značilnosti vrste, katero vzgajajo. S tem je izključena vsaka improvizacija, površnost in neprofesionalnost, torej možnost neuspeha pri delu.

Polži se v naravi in v vzgajališčih v glavnem hranijo z rastlinsko hrano. Razen trave lahko polž je tudi sadje, semena in močnatno hrano. Na posameznih legah »rejci« sejejo izmenoma visoke in nizke dvoletne kulture, ki so razen za prehrano nujno potrebne za ustvarjanje hladne (sence) in zaščito od temperaturnih sprememb.

Setev poteka po sektorjih in vrstah, da tako olajša delo ob košnji in ob čiščenju. Posamezni vzgajalci sejejo tudi aromatične rastline, n.p. origano, rožmarin, mento, kaduljo. Te rastline vnašajo lastnosti dišav v tkiva odraslih polžev in dajo mesu le-teh posebno aromo. Ta dopolnitev prehrane je posebno koristna v končnem razdobju hranjenja.

Če je bilo v prvih letih razvoja polžereje dokaj težko doseči stalnost proizvodnje po enoti velikosti vzgajališča, je z razvojem tehnologije možno dobiti ne preveč različne in dovolj zanesljive podatke o proizvodnji.

Povprečen prirastek s pravilnim postopkom znaša okrog 200 prodajnih primerov na vsakega polža vloženega v vzgajališče za razmnoževanje. V vzgajališču površine okrog 5000 kvadratnih metrov bruto površine bi bilo treba priraditi letno okrog 6000 kg polžev.

Cena polžev je odvisna od vrste, velikosti in kakovosti. Določa jo borza za polže v Parizu. Tačas znaša okrog 4 DEM za kilogram.

ČRNA PEGAVOST (Phomopsis viticola)

je že od nekdaj znana bolezen vinske trte, vendar vse do nedavnega ni bila posebno pomembna. Danes je v Sloveniji močno razširjena, predvsem na Primorskem, najdemo jo tudi na Štajerskem, v letu 1989 pa smo jo zasledili tudi na Goričkem. Opazili smo jo predvsem na sortah: rizvanec, šipon, sauvignon.

Bolezenska znamenja

Črna pegavost se kaže v maju oziroma prvi polovici junija, odvisno od leta, in to na enoletnem lesu, zelenih mladikah, posebno še na prvih medčlenkih na osnovi rozge. Na skorji zelenih mladice se razvijajo črno-rjave do

Znaki bolezni — rozga

črne okroglaste nekrotične pege. Z rastjo mladice se tudi pege večajo, pogosto se spajajo v daljše ali krajše linije. V sredini se te pege plitvo razpočijo. Zunanji deli peg postanejo plutasti in dajejo videz kraste. Okužba se vidi tudi kasneje, ko mladice olesene. Rozge nam pobeje in potem vsako leto bolj in bolj opažamo, da odžene čedalje manj brstov, posebno še na reznikih, če jih in tudi na šparonih. Glivica napada tudi druge zelene dele trte, vendar so simptomi težje ločljivi.

Zatiranje in preprečevanje

Črna pegavost je podobno kot siva grozdna gniloba bolezen visokega standarda, saj ima ugodnejše razmere za širjenje v prebujnih, pregostih in pregnojenih vinogradih in tam kjer se opuščajo bakreni pripravki in zelena dela v vinogradu (škropivo ne pride na rozge). Spore so pod skorjo rozg in so zelo težko dostopne

fungicidom, kalijo že pri 1°C in pri značilni vlažnosti 86%. Sirijo se s kapljicami vode in vetrom. Karakteristika glivice je, da se pojavlja na manjšem številu trt in da na začetku napad ni močan, vendar se postopoma vse bolj širi in zanjame v nekaj letih, če ne ukrepamo, vse trse v vinogradu. Napad je lahko tako močan, da nimamo možnosti pustiti na trsu zdrave rozge. Ukrepi, s katerimi vplivamo na manjši pojav bolezni oziroma razširitev, so:

— pri rezi puščanje popolnoma zdravega rodnega lesa (reznikov, šparonov),

— kurjenje in iznos iz vinograda močno napadenih rozg,

— manj okužen les po možnosti takoj vdelamo v tla (zaorjemo),

— pomlajevanje močno napadenih trsov,

— opraviiti zelena dela (plet, mandanje), da zmanjšamo gostoto in s tem vlažnost v notranjosti trsa,

— zmerno gnojenje z dušičnimi hranili (po potrebi).

Če so okužene vse rozge, nam preostane edino zaščita s fungicidi, in sicer z bakrenimi pripravki spomladi pred odganjanjem mladice, škropljenje nadaljujemo, ko trta odžene 1—2 lista, potem v fazi 2—3 listov, in to ponavljamo

vsakih deset dni, vse do škropljenj proti perenospori, ko lahko z istimi fungicidi zatiramo obe bolezni hkrati.

Še eno škropljenje opravimo v prvi polovici avgusta. Močno napaden vinograd si lahko opomore v 2—3 letih. Moj namen ni vinogradnikov strašiti, da je bole-

Znaki bolezni — mladika

zen že tako močno prisotna v naših vinogradih in da je potrebno poleg »normalnega števila« škropljenj še dodatno, temveč spomniti, da vinogradniki bolj opazujejo in spremljajo rast in razvoj mladice, da bi pravočasno ugotovili, ali že imajo to bolezen.

Tehnološka služba

KZ Panonka,

E. Novak, dipl. inž. agr.

Prvo ocenjevanje kmetij že junija

Vasi na goričkih in slovenskogoričkih gričih ter na apaškem, murkem in ščavniškem polju so skorajda izgubile svojo razpoznavno podobo. Uničil jih je pretiran in pogosto nepravilno usmerjen razvoj, predvsem pa miselnost, da je vse staro slabo in dobro le novo. Takšen napaten recept je veljal tudi za kmečke hiše.

Ideja, da bi poskušali z ocenjevanjem spodbuditi ljudi k ohranjanju tistega, kar se še da ohraniti, da bi bili spet ponosni na tipično prejšnjo in prekmursko, je že dolgo živa. S to zamisljo se ni ukvarjalo le uredništvo Vestnika, ampak tudi turistična društva, kmetijski svetovalec in nazadnje tudi ekologi, ki so 4. februarja na skupščinskem zasedanju v Murški Soboti predlagali tekmovalno ocenjevanje podeželskih krajev.

Tako se je porodila ideja o ocenjevanju najlepših in ekološko urejenih kmetij v Prekmurju in Prlekiji. Pobudniki smo se sestali 24. aprila ter imenovali ocenjevalno komisijo, v kateri so vodje kmetijsko-svetovalne službe, ekolog, urbanist, krajinar, arhitekt, kmetovalec in novinar. Dognorili smo se o osnovnih kriterijih (natančneje bodo obdelani v priručniku o ocenjevanju), tako da bomo pri ocenjevanju namenili pozornost predvsem splošni urejenosti kmetije (čistoča, urejenost trta in okenskih polic), kmečki zgradbi (ni nujno, da je stavba nova, lepa je tudi stara hiša, če je pravilno vzdrževana) in načinu kmetovanja, ki naj ne zastruplja okolja. Kmetije lahko prijavijo lastniki, krajevne skupnosti, kmetijski svetovalec, turistična društva ali pa kar sorodniki in sosedje. Prijave bomo zbirali do 15. junija na uredništvu Vestnika, nato pa bomo nekako do konca junija opravili prvi krog ocenjevanja. Imena izbranih kmetij bomo objavili v tedniku. Izbiro najboljših, ki bodo imeli pravo prileško ali prekmursko domaćijo, urejeno z veliko cvetja in čisto, ki se bodo trudili kmetovati ekološko (na primer, da imajo urejen odvoz smeti, pravilno gnojenje, naravno gnojenje) bomo izbrali septembra. Najboljše kmetije bodo prejele poseben znak, koristne nagrade, predstavili pa jih bomo tudi v Vestniku. Člani ocenjevalne komisije bodo to delo opravili brez posebnega plačila, kajti vsi si želijo, da bi se podoba našega podeželja izboljšala.

K sodelovanju vahimo vse, ki vam ni vseeno, kaj se dogaja z našo pokrajino. Če veste za kmetijo, ki je po vašem mnenju res prava prileška ali prekmurska kmetija, jo prijavite. Veseli bomo tudi vsakega predloga in nasveta.

Bernarda B. Peček

IŠČEMO NAJ-KMETIJO

Imate ali morebiti poznate kmetijo, ki se s svojo arhitekturo spaja s prekmursko ali prileško pokrajino, kmetovanje, ki je prijazno do narave, in dvorišče, po katerem se z veseljem sprehodite? Prijavite jo na naslov: VESTNIK, Titova 29, 69000 M. Soboti, do 15. junija, kajti iščemo naj-kmetijo Pomurja.

Najlepše in ekološko urejene kmetije bodo nagrajene!

Naslov lastnika kmetije:

Kratek opis kmetije:

Predlagatelj:

IZKUŠNJE KMETOVALCEV

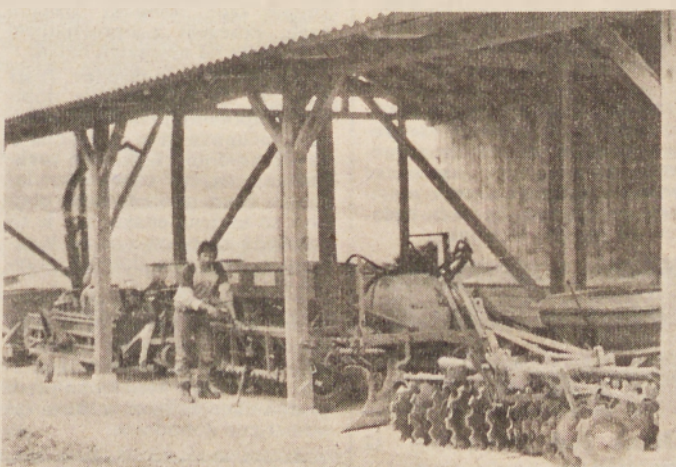
Tisti, ki si je izmislil pregovor, da drži ženska pri hiši pokonci tri vogale, je najbrž pretiraval, saj je delo moža povsem izničil. Je pa res, da je marsikdo, ki nima žene, nekam izgubljen. Ko pa pride k hiši mladice, gre vse kot namazano. Nekaj podobnega se je zgodilo pri Pocakovih v Domanjševcih.

Pogovarjal sem se z mladima kmetovalcema: Emil Pocak je star 35 let, njegova žena Šarika pa jih ima 26. Kmalu po poroki (ona je iz Salovec) sta dobro poprijela in »nadgradila« to, kar sta pripravila oče in mati, oziroma last in tašča. Odločila sta se, da bosta najprej postavila trdne temelje za kmetijo, torej gospodarske objekte in vse kar je potrebno za obdelovanje, šele nato novo hišo. Najprej sta zgradila veliko leseno lopo, v kateri sta nameravala imeti stroje, potem pa sta jo nekoliko preuredila in vanjo privezala teleta, ki sta jih pitala do teže 250 kilogramov. Tudi ob mojem obisku je bil ta prostor poln: kar 65 »čoklinov« se je gnetlo v njem.

Pred kratkim sva dogradila nov zidan hlev, ki meri 18 krat 6 metrov, je na rešetke, v njem pa je 55 pitancev. Krmiva jih do teže okrog 600 kilogramov. Zdaj živine iz lesenega hleva ne bova več prodajala, ko bo dosegla težo 250 kilogramov, ampak bova najboljšo živali preselila v nov hlev in jih pitala do končne teže. Že v kratkem, ko bova prodala nekaj težkih pitancev iz novega hleva, jih bova nadomestila s 40 »čoklini«. Imava pa tudi star hlev, ki ga je zgradil oče, v njem pa je 15 bikov in dve kravi. Skupaj imava 137 glav živine.

Emil je govoril v dvojni in v pogovorni slovensščini, čeprav živi na narodnostno mešanem ob-

močju. Lagal bi se, ko bi pisal, da sta Pocakova na veliko hvalila svojo dejavnost. Sta pa dejala, da se da preživeti, zanimivo je, da nimata svoje živine, ampak sodelujeta s kmetijsko zadrugo Panonko. Ob oddaji naredijo obračun, na podlagi katerega sta rejca ugotovila, da dobita za kilogram prirastka približno polo-

Emil Pocak iz Domanjševca je že zgradil nadomestno lopo za kmetijske stroje, kar pomeni, da bo v prejšnji še naprej pital »čokline«.

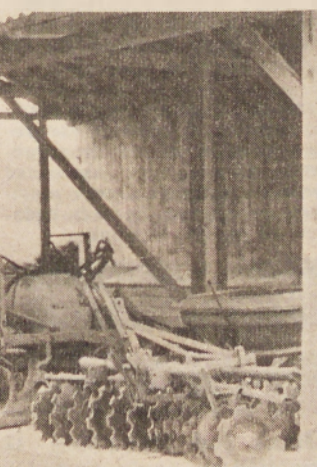
Foto: Š. S.

vico od cene, ki bi jo dobila, če bi prodala lastne živali. Ker je čas pitanja sorazmerno hiter — 250-kilogramske »čokline« spita-

do teže 550 kilogramov v 8 mesecih — je zaslužek še kar do-

ber. Seveda zato, ker gre za množično prirejo (več kot 100 glav!), drugače bi seveda bilo, ko bi 8 mesecev bdela nad enim ali dvema pitancema, kot je to na naših malih kmetijah.

»Zapišite, da kljub vsemu misva povsem zadovoljna s kmetijsko zadrugo. Le-ta nama za najeto posojilo zaračunava iz meseca v mesec vse višje obresti, zato so obroki visoki. Za nov hlev sva sicer dobila 48.000 dinarjev nepovratnih sredstev, a kaj, ko pa so stali hlev, ležeči silosi ... 560.000

Emil Pocak iz Domanjševca je že zgradil nadomestno lopo za kmetijske stroje, kar pomeni, da bo v prejšnji še naprej pital »čokline«.

Foto: Š. S.

dinarjev. In veliko lastnega dela je bilo. Pravzaprav smo si štirje kmetje, ki smo gradili v lanskem letu, veliko pomagali, mi je dejal Emil Pocak. Zraven je bila tudi žena Šarika in se strinjala s

Vsak dan več nam jemljejo.

Slišal sem, da bomo zdaj kmetije ostali še brez zdravstvenega varstva.

Zdravstvo preživi, kako bo pa z ljudmi?

Prvomajske podražitve zdravstvenih storitev, zdravil in ortopedskih pripomočkov oziroma povznanja doplačila nekateri že opazili ne bodo, drugi bodo le zmignili z rameni, rekoč, saj to je še vedno le drobiž. So pa tudi taki, ki bodo ob tem začeli še bolj kot do sedaj tehtati, ali je potrebna pomoč zdravnika, ali ne bi raje še počakali nekaj dni, morda pa se bo samo od sebe obrnilo na bolje, ali ne bi zmanjšali števila tablet na dan, saj se to gotovo ne bo poznalo, škatlica pa bo le dlje časa polna, ali ne bi zdravnika zaprosil, da na recept predpiše škatlico več, da ne bo treba tako kmalu spet na pot v ambulantno? Nihče ta čas ne ve, koliko ljudi ob dražjem zdravstvu tehta med boleznijo (počutjem) ter ceno, ki jo mora plačati za zdravljenje, kajti obisk pri zdravniku za tistega, ki prejema na primer štiri tisočake plače ali pokojnine, več sploh ni poceni. Breme je toliko večje, če je bolnik dolgotrajna ali kronična in če je potrebna še pomoč speciali-

sta ali celo bolnišnično zdravljenje.

Nihče ta čas torej ne ve povedati, koliko ljudi dvakrat premisli, preden se odloči za pot v ambulantno, prav tako ni dokazov, da bi se varčevalni ukrepi ter premajhna vreča za zdravstvo že kaj poznali na zdravju ljudi. V Ljubljani celo trdijo, da ukrepi naj ne bi šli na račun zdravja ljudi, zdravstveni delavci pa so vedno bolj zaskrbljeni. Najprej zato, ker ljudje sami presojujejo, ali je zdravljenje potrebno ali ne, in velika verjetnost je, da pri tem naredijo usodno napako, ter zato, ker sami postavljajo omejevalni pri svojem delu, ker bolniku ne morejo dati vsega, kar bi bilo potrebno. Zaskrbljeni pa moramo biti tudi vsi, ki živimo daleč od velikih zdravstvenih centrov. Že do sedaj so nam bile vrhunske zdravstvene storitve, ki nosijo pečat nacionalnega, redkeje dostopne. Javna razgrnitev (med novinarji najboljše poznavalke

slovenskega zdravstva), da so nekateri ljudje v belem začeli tehtati, ali se bolnika splača zdraviti ali ne in za njega opravljati drage preiskave ter pričakovane samoplačevanja (ali doplačevanja) dragih vrhunskih zdravstvenih storitev, pa je resnično hladna prha, da zaledeni kri. Če bo država za bolnika zmogla plačati zdravstvu le tisto osnovno zdravniško pomoč, kaj bodo potem ti isti bolniki, ki si sami kaj več, torej vrhunskega zdravljenja, ne bodo mogli sami plačati? Koliko Pomurcev bo le z napotnico, brez poznavanja ali dodatnega posredovanja še prišlo v visoke zdravstvene hiše in koliko časa bodo morali čakati, da pridejo na vrsto?

Neusmiljene zakonitosti boja za preživetje pronicajo prav v vse dejavnosti ali plati življenja. Vrhunsko zdravstvo ali veliki zdravstveni centri so odločni, da bodo kljub ukrepom preživeli. Ali z njim tudi le premožnejši sloji?

Majda Horvat

Dražje zdravstvene storitve

Od prvega maja naprej so prispevki za doplačilo zdravstvenih storitev in ortopedskih pripomočkov v povprečju višji za 30 odstotkov. Zadnje povznanje je bilo v začetku lanskega avgusta, za oprostitev sodelazbe pa še naprej veljajo dosedanje predpisi. Tisti zavarovanci ali uporabniki, ki so do sedaj bili oproščeni plačila, ga bodo torej tudi vnaprej.

Prvi pregled pri splošnem zdravniku ali zobozdravniku stane 40 dinarjev (ponovni pregled, vendar največ trije, 30 di-

narjev), pri specialistu pa 130 dinarjev. (Ponovni obisk pri specialistu znaša 70 dinarjev). Če boste obiskali zdravnika ali zobozdravnika v nočnem času, boste morali plačati 70 dinarjev, če pa bo prišel na dom, boste podnevi primaknili 130 in ponoči 250 dinarjev.

Za vse zobne in protetične storitve bo treba plačati polovico ali 55 odstotkov cene opravljenega dela. Pri plačilu zdravljenja v bolnišnici sta določena dva zneska: prvi ali 80 dinarjev za zdravljenje do deset

dni, za več kot desetdnevno zdravljenje pa bo treba na dan odšteti 60 dinarjev. Oskrbni dan v zdravilišču — ob napotnici, če ne gre za nadaljevanje bolnišničnega zdravljenja — je polovica cene hotelskega dela oskrbe na dan.

Nujni reševalni prevoz bo stal uporabnika 60 dinarjev, nenujni 250 in lokalni 150 dinarjev. Zdravila na recept in s pozitivne liste veljajo 40 dinarjev, ortopedski čevlji 260, slušni aparat 200, invalidski voziček 400 in ocala 200 dinarjev.

mh

Milan Kocuvan

Prvega maja se je v G. Radgoni ustavila življenjska pot Milana KOCUVANA. Rojen je bil 13. 9. 1903 v Trotkovi pri Benediktju. Kljub težkim časom in skromnemu otroštvu mu je uspela življenjska želja. Postal je učitelj. Sam je okusil veliko težav takratnega režima. Vedno je ostal Slovenec. Leta 1937 je prišel v Gornjo Radgono. Tukaj je ostal vse do upokojitve v letu 1963 kot pedagog. V G. Radgoni je bil nadvse dober pedagog, ravnatelj in družbeni delavec. To je nadaljeval po upokojitvi. Tako je zbiral najrazličnejša zgodovinska gradiva. Napisal je vrsto prispevkov iz okolice Benediktja in Radgone. Pisal je o razvoju solstva, o učiteljih, o Maistrovih boricah, o izgnancih v NOB, v padlih in drugih sodelavcih zadnje vojne. Pisal je o vsem, kar je bilo pomembno za ta predel Slovenije in še ni bilo zapisano. Sam je med NOB preživel leta v raznih taboriščih. Še največ gorja pa je prestal, ko je bila v Mariboru ob bombardiranju ubita njegova žena. Tako je sam vzgojil dve hčerki. Za vse šole v občini je pisal najrazličnejše kronike. Zbral je tudi veliko gradiva za muzej NOB v G. Radgoni.

Skratka, bil je človek, ki se je vse življenje vdajal za solstvo in zgodovino domačih krajev. Družba ga je za to nesebično delo nagradila z več priznanji in odlikovanji. Ostal pa je vseskozi zares skromen in vsakemu dostopen. Znal je prisluhniti in tudi vsakemu pomagati z nasveti.

Pokojnika smo v velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti v Benediktju.

S smrtjo Milana KOCUVANA pa je nastala nenadomestljiva vrzel.

Franci Klemenčič

Ljutomer

Mobiliziranci se združujejo

V Ljutomeru se je sestal iniciativni odbor za pripravo ustanovnega občnega zbora Društva prisilnih mobilizirancev v nemško vojsko 1941—1945 za območje občin Ljutomer in Gornja Radgona. Občni zbor bo to soboto ob 9. uri v Križevcih pri Ljutomeru v gostilni Šadl.

Pripravljalni odbor je sklenil, da bo članstvo prostovoljno, v društvu pa se lahko včlanijo vsakdo, ki je bil mobiliziran v nemško vojsko, ne glede na to, ali je potem sodeloval v NOB ali v drugih odporiških gibanjih ali ne. Člani tega društva bodo lahko tudi ožji svoji v vojni padlega, umrlega ali pogrešanega mobiliziranca, ki želijo uveljaviti pravice v vojni padlega ali po vojni umrlega mobiliziranca.

Seveda se bodo v društvo lahko včlanili tudi mobiliziranci in svojci iz občin Lendava in Murska Sobota.

D. L.

VESTNIKOV VLAK 91

I. TRBOVLJE

Začnimo naše zasavsko popotovanje po treh občinah, hrastniški, trboveljski in zakorski, v tisti, kjer boste udeleženci in udeleženci VESTNIKOVEGA VLAKA izstopili, se preselili v avtobuse in odpeljali v kraje med Kumom, Mrzlico, Kalom, Čemšenjsko planino, Gorami, Kopinikom, Vrhemu, v kraje ob Bobnu, Trboveljski in Mediji. Sicer je Zasavja več, kot ga boste lahko videli. Zato tokrat kakšna beseda več o krajih, ki bodo stran od vaših poti in ki bodo morda ušli radovednemu popotnikoveu očesu.

TRBOVLJE, središče slovenskega rudarstva, središče pokrajine in tudi zemljepisno središče Zasavja, niso največja zasavska občina, niti ne najstarejša, imajo pa največ prebivalstva in v mnogočem Zasavje predstavljajo, v slabem in dobrem.

Pred prvo in drugo svetovno vojno je bila občina tudi površinsko precej manjša, kot je dandanes. Mesto so Trbovlje postale leta 1952, 1955 pa jim je bila priključena še občina Dobovec onstran Save. Tako ne Hrastnik ne Trbovlje in ne Zagorje niso samo na štajerski strani Save, ampak tudi na kranjski. In tudi ljudje v teh krajih so od vsepovsod. Reče se jim Trboveljani ali Trboveljčani. Na klic Trbovc se niti ne ozrejo, razen če imajo tak priimek.

V Trbovlje se da priti po mnogih poteh, cestah, ki pa vse skupaj ne zaležejo za eno dobro; da se priti tudi z južno železnico (tako bo tudi vaš prihod); včasih je veliko veljača tudi rečna — savska pot; zračni promet pa je skrajna rezerva. Ogledimo si ceste. Za štajerce je najbolj običajna cesta iz Celja do Rimskega Toplica, ki jo je treba zapustiti v Šmarjeti, se povzpeti do Marnege in spustiti v Hrastnik. Potem je treba čez Savo na kranjsko in v Trbovljah spet čez Savo na štajersko stran. Iz Hrastnika vodijo v Trbovlje še tri poti: čez zgornji Hrastnik in Črče ter Katarino v zgornji del Trbovelj; čez Prapretno na Terezijo in še čez Ostanik na Nežo. Ja, imena so nenavadna in poti tudi, saj jih večidel

uporabljajo le domačini, pa še ti ne preveč radi, saj ceste enkrat so, drugič jih ni. Naenkrat se za dan, dva nekje pojavi nova cesta. Vse to je posledica rudarjenja v teh delih Trbovelj in Hrastnika.

Rudarjenja nekdanj, saj tu dejavnost postaja vse manj pomembna in se bo morala umakniti drugim! Ravno v teh časih, ko nikjer ni ravno rožnato, je v Trbovljah še huje kot drugod. 'Fabrika' za 'fabriko' gre na boben in obetu se še hujska brezposelnost, kot je že. Denarja za kaj novega pa ni. Trbovlje in Zasavje z njim postajajo vse bolj bela lisa in obrobje sredi Slovenije. Kraji, kjer vlaki vozijo mimo.

Pa kaj bi tarnali, takih kriz so Trboveljčani vajeni iz ravnice Avstrije, iz stare Jugoslavije, iz povojnih let. Zdaj je spet uporabno poznavanje starih. Ljudje se bolj povezujejo, bolj družijo in prijateljujejo, tako da ima kriza tudi svetlejši plat. Ne hodijo več toliko po svetu in spet so začeli odkrivati svoj kraj in bližnjo okolico.

Dajmo jo še mi. Trbovlje so dolga in zelo ozka vas. Strnjeno naselje se začne pri železniški postaji in se razteza ob strugi Trboveljske približno dva kilometra, kjer se soteska razširi v predel, ki so mu včasih tudi uradno rekli Vode, zdaj pa je to center. Tu so trgovine, banka, hotel Rudar in vrsta stanovanjskih naselij. S križišč v tem delu lahko gremo v stare rudarske kolonije: Zabjo vas, Nasipe, Kurjo vas, Šuštarjevo kolonijo, Ribnik in na Terezije (kolonija I. maj). Ponavadi pa se obiskovalci odpravijo naprej po dolini v staro, zgornje Trbovlje, kjer je nekdanje trško jedro s cerkvijo sv. Martina, župniščem, staro občino, trgov in vsem, kar spada v središče trga — tudi z gostilnam. To je že dva kilometra naprej. Vmes med Vodami in Trbovljami pa so Loke, kjer so v zadnjih letih res veliko zgradili. Večina Trboveljčank s svojimi družinami živi tu, v tem koncu mesta. Tu je občina, pa nekdanje pokopališče, ki ga prav te dni preurejajo v park; šole so v tem delu, kopališče, bolnišnica in

zdravstveni dom, stadion športnega društva Rudar, sodišča in policija. Vse, kar državljani potrebuje, in vse, kar potrebuje država.

In ni še konec doline Trboveljske in ni še konec Trbovelj. Do zdaj smo bili najsevernejše pri cerkvi, na nadmorski višini 300 metrov oziroma 83 metrov višje, kot je železniška postaja. Prihajamo v Gabrsko, v severno predmestje, kjer so bile nekdanje kmetije, danes pa se je tu naselila industrija (Iskra, Peško, pekarna, TGA Kidričevo). Čisto na robu Gabrskega je novo trboveljsko pokopališče. Leži na lepem kraju s pogledom na celo dolino. Zrak tam je najbolj svež, kar je spet ena taka narobesvetna trboveljska reč.

Take so torej Trbovlje in če je sonce, lep dan po dežju, se zablješijo med hribi, da je kaj. Hribov pa ni malo. Onstran Save je Kum, zasavski ali dolenski Triglav, priljubljena izletniška točka ne samo domačinov, ampak tudi izletnikov od drugod. Na severu je Sv. planina oziroma Partizanski vrh, pod njo so Čebine, za katere ste prav gotovo večkrat slišali. S Planine se lahko odpravite na Vrhe in potem po robu hribov do prevala Podmeja. Od tam vodi pot na Mrzlico, z Mrzlice pa v Črče in nato čez cementarniške kamnolome do Retja in Bukove gore nad Savo. Na vseh vrhovih so planinske postojanke. So dobro oskrbovane in povsod so gostitelji res prijazni. Sicer pa to ne velja samo za oskrbnika koč. Prijazni smo Trboveljčani nasploh, pa to ni čudno, saj se je tu oblikoval nekdanji in danes slovenski Babilon. Pravih, starih Trboveljčanov je malo, vsi so od nekdaj prišli. Ali iz Savinjske doline, z Gorenjske, Primorske pred vojno, po vojni pa z Dolenjske, iz Prekmurja in Medžimurja, s Kozjanskega, Bosanske krajine, hrvaškega Zagorja. S trebulom za kruhom so ljudje prihajali v te kraje. In postali hitro Zasavčani, Trboveljčani. In ko vprašate domačina, kaj je, pove: »Trboveljčani, samo stari starši so od tam, saj ne vem več točno.«

Toliko o Trbovljah, naših krajih in Trboveljčankah s Trboveljčani danes, več pa, ko nas boste obiskali in počastili naš občinski praznik 1. junij s svojim VESTNIKOVIM VLAKOM.

(se nadaljuje)
prof. Aleš LEKO GULIČ

DAVKI PO NOvem

DANIEL VRZEL

Davek od osebnih prejemkov

V obdavčitev so zajeti osebni dohodki, pokojnine in prejemki, doseženi s priložnostnim opravljanjem storitev, izplačani fizičnim osebam s prebivališčem v Republiki Sloveniji. S tem davkom se obdavčujejo tudi osebni prejemki, izplačani za delo v Republiki Sloveniji, čeprav fizične osebe nimajo prebivališča na njenem območju.

Prejemki, ki imajo značaj družbenih priznanj, socialno-varstvene pomoči in nekateri drugi prejemki, opredeljeni v zakonu, se ne obdavčujejo. Davek praviloma obračunava in plača izplačevalec osebnih prejemkov.

Osebnih dohodki in pokojnine se obdavčujejo po progresivnih stopnjah (stopničasta progresija) v razponu od 12% do 30%, občasni prejemki pa po 20-odstotni stopnji.

Davek od dohodkov iz kmetijstva

Davčni zavezanec je fizična oseba, ki je lastnik, imetnik pravice do uporabe ali uživalec zemljišča, če pa je v gospodinjstvu več fizičnih oseb, je zavezanec eden izmed polnoletnih članov kot predstavnik gospodinjstva.

Kot osnova za odmero davkov od dohodka kmetijskih zemljišč se do uveljavitve nove metodologije za vrednotenje proizvodne sposobnosti kmetijskih zemljišč zadržuje katastrski dohodek, prav tako pa se tudi dohodki od gozda obdavčujejo po katastrskem dohodku.

Davčne stopnje so progresivne in znašajo do 8% (0% ali 8%).

Dohodki iz kmetijstva, ki niso vezani na obdelavo zemljišč (reja perutnine, gojenje rib in školjk) ali so vezani na obdelavo zemljišč v manjšem obsegu (drevesničarstvo, tršičarstvo in podobno), se obdavčujejo z davkom iz dejavnosti.

Davek od dohodkov iz dejavnosti

Pri obdavčitvi teh dohodkov je načeloma uveden sedežni princip. Poleg dohodkov fizičnih oseb se po stopnjah, ki veljajo za te osebe, obdavčujejo tudi dobiček družb z neomejeno odgovornostjo članov. V zakon je vgrajena tudi rešitev, po kateri se obdavčujejo tudi dohodki fizičnih oseb, doseženi z opravljanjem dejavnosti na nelegalen način.

Osnova za obdavčitev tvori dobiček. Za ugotavljanje dobička se uporabljajo določbe zakona o računovodstvu in zakona o davku na dobiček pravnih oseb. Znižanje davčne osnove za višanje v osnovna sredstva ter olajšave so urejene enako, kot je to določeno za pravne osebe v zakonu o davku na dobiček pravnih oseb.

Z odmerno odločbo ugotovljeni dobiček se vsteva v osnovo za dohodnino, odmerjeni davek iz dejavnosti pa predstavlja akontacija dohodnine. Med letom predpisana akontacija se odšteva od odmerjene dohodnine.

Davek od dobička iz kapitala

Dobiček, dosežen s prodajo nepremičnega in premičnega premoženja, vrednostnih papirjev in drugih deležev pri kapitalu, se obdavčuje z davkom od dobička iz kapitala. Dobiček predstavlja razlika med prodajno ceno in valorizirano vrednostjo navedenega kapitala v času pridobitve. Izvršni svet skupščine Republike Slovenije se pooblašča, da predpiše način valorizacije.

Poleg fizičnih oseb s prebivališčem v Republiki Sloveniji ta davek plačujejo tudi fizične osebe, ki nimajo sedeža v Republiki Sloveniji, če bi dobiček dosegale na njenem območju.

Davek od dohodkov iz premoženja

Zavezanec za ta davek je fizična oseba s prebivališčem v Re-

publiki Sloveniji, ki dosega dohodek z udeležbo pri dobičku, z oddajanjem premoženja in nepremičnega premoženja in najem in z obrestmi od posojil, danih fizičnim in pravnim osebam. Če bi dosegla dohodek na območju Republike Slovenije, bi plačala davek tudi fizična oseba, čeprav nima sedeža tukaj.

Davek od dohodkov, doseženih z udeležbo pri dobičku, plačujejo tudi pravne osebe pod pogojem, da so dohodek dosegle na območju Republike Slovenije.

Davčna osnova pri dohodkih, doseženih z udeležbo pri dobičku, je vsak tak dohodek, davek pa bi obračunaval in vplačal izplačevalec.

Pri dohodkih, doseženih z oddajanjem premoženja in najem, je osnova prejeta najemnina, zmanjšana za stroške, ki bi bili načeloma normirani, zavezanec pa bi se omogočilo uveljavljati dejanske stroške.

Osnova pri obrestih na posojilo je razlika med prejetimi obrestmi in eskontno stopnjo na rodne banke.

Davek od dohodkov in premoženjskih pravic

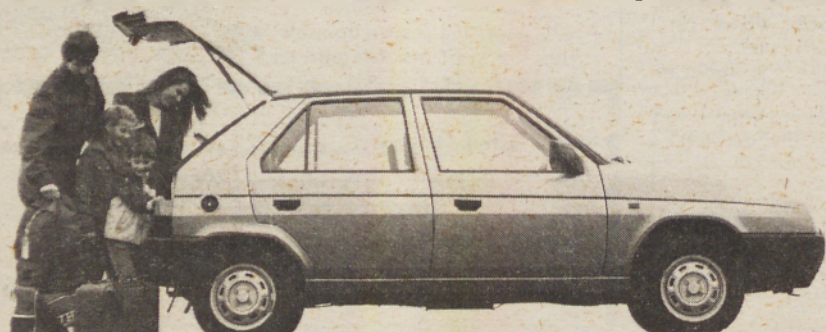
Avtorji, ki ne dosegajo dohodkov iz avtorskih pravic na podlagi statusa samostojnega kulturnega delavca in katerih prebivališče je v Republiki Sloveniji, plačujejo od dohodkov, doseženih iz premoženjskih pravic za svoja avtorska dela, izume, znake razlikovanja in tehnične izboljšave, davek od dohodkov iz premoženjskih pravic. Če avtorji ne bi imeli sedeža v Republiki Sloveniji, bi njihovi dohodki bili podvrženi obdavčitvi pod pogojem, da bi bili doseženi na območju Republike Slovenije. Pred obdavčitvijo se pri avtorskih delih upoštevajo normirani stroški, v kolikor avtor ne bi dokazoval dejanskih stroškov. Izumiteljem, avtorjem znakov razlikovanja in tehničnih izboljšav se pri obdavčitvi priznavajo dejanski, dokumentirani stroški. Davek iz premoženjskih pravic se plačuje od vsakega posameznega dohodka, obračuna in odtegne pa ga izplačevalec dohodka.

IZREDNO UGODNO!

ŠKODA FAVORIT 135 L in 136 L

V RAZLIČNIH BARVAH SAMO

58.200 ATS in 61.290,00 DIN!

Cena v skladišču Murska Sobota (ocarinjeno) Prodajalec AUTOHAUS LACKNER, DIRNBACH (AVSTRIJA). Prevoz in carinjenje organizira špedicija BELTRANS, MURSKA SOBOTA, tel.: 069/31-068 in 069/31-069

BRSKAMO PO ZGODOVINI

Esterhazyjeva doba
v Lendavi

Zgodovinarji se strinjajo, da je bila Banffyjeva doba v Lendavi zelo pomembna. V tej dobi so bile napisane prve knjige, Lendava kot mesto pa se je uveljavila predvsem na področju tiskane besede in literature. 1644. leta je Krištof Banffy umrl brez potomcev. Posestvo in gradu je vladal nekaj časa Ferenc Nadasy, temu pa je cesar Leopold I. posestvo zaplenil in ga podaril knezu Palu Eszterhazyju kot nagrado za zvestobo in usluge habsburški dinastiji po zadušitvi vstaje ogrskih in hrvaških velikašev Nadasyja. Zrinskega, Frankopana in drugih. 1670. leta se je Pal Eszterhazy bojeval zoper nezadovoljne Madžare Imreja Thökölyja, ki se je povezal s Turki in ponovno oblegal lendavski grad ter posestvo. Pri obleganju so Turki zažgali cerkev.

Lendavski grad leta 1683, ko so ga oblegali Thökölyjevi kruci in Turki.

V 18. stoletju nastopi v naših krajih mirnejše obdobje. Eszterhazy je začel urejati odnose s podložnimi kmeti in novimi kolonisti iz Kobilja. Sedaj so prvič omenjeni kolonisti iz Kobilja, ki jih je 1747. sprejel upravitelj lendavskega veleposestva Janez Štrobl. Lendavsko veleposestvo je bilo razdeljeno na sodnijske okoliše, uprava pa na zunanji in notranji del trga Lendava. Lastnik veleposestva Pal Eszterhazy de Galanta, eden največjih veleposestnikov na Madžarskem, ni nikoli bival v Lendavi, po njegovi smrti pa je postal lastnik posestva Miklos Eszterhazy, ki je bil lastnik vse do ustanovitve stare Jugoslavije oziroma do prve agrarne reforme.

V tem času beležijo zgodovinarji več pomembnih dogodkov. Kapelica sv. Trojice je bila zgrajena 1728, župnijska cerkev sv. Katerine, ki je bila 1683 porušena, je bila leta 1751 na novo pozidana. Kronisti so leta 1825 zabeležili velik požar, v katerem je zgorelo 26 hiš. Leta 1839 je Lendava dobila lekarno. V tem času

se je nagnetlo okoli gradu veliko obrtnikov, čevljarjev, krojačev, sedlarjev, oljarjev. V dokumentu iz leta 1389 je zapisano, da je Lendava imela zdravnika in uradnika, ki je sestavljal listine in te listine tudi razlagal. Da bi zavarovali svoje trgovske poti in koristi, so pri Dolgi vasi pobirali mitnino.

V svojem največjem razcvetu je merilo veleposestvo Miklosa Eszterhazyja 9098 hektarjev, od tega 4978 ha obdelovalne zemlje, 3776 ha gozdov in 344 ha ostale zemlje. Drugo največje posestvo v naših krajih je bilo veleposestvo Marije Zichy.

Listine govorijo o tem, da se je v Eszterhazyjevi dobi začelo umno razvijati gospodarstvo, obnovili so vinograde, zgradili vinsko klet in shrambo za žitarice (klet je še danes v uporabi). Na oddaljenih delih posestva so na »marofih« vrgali plemensko govedo. V tem času dobi Lendava tudi prvo šolo in sodstvo.

Do začetka prve svetovne vojne beležimo tudi zamatke prve industrije (tovarna dežnikov 1906). Ko je Lendava leta 1890 dobila železniško progo, je postala še bolj pomembna. Proga je vplivala na njen hitrejši razvoj.

Jani D.

Jože Žohar Iz prekmurskih monologov

ZEMLJA

Vse se ti zdi nekam majhno, tesno, utesnjeno. Hiše iz svetlih dni otroške brezskrbnosti čemijo potemnele. Skromne so, tihe in skrivnostne. Cerkev in sv. Jurij na njenem pročelju sta se postarala. Zmaj še vedno in za zmeraj na hrbitu, vrat preboden. Blizu šola. Elegantno negovana gospa, ob tem času zapuščena, skoraj žalostna in utrobna. Ko jo tako gledaš, znenada oživi. Živčava, tvorj generacije. Tudi otroški obrazi, ki si jih že zdavnaj pozabil, oživijo. Bridko se nasmehneš in pospešiš korak.

Potka čez travnik je manj izhrojena kot je bila svoje čase. Na eni in drugi strani razmajane brvi se kot vedno-bohotijo koprive, ki menda ne umrejo. Moraš se jih dotakniti, zmečkati vsaj eno v dlaneh. Čutiš pekočino, in to, da si spet tu.

Vse bo treba znova spoznati, tudi sebe od prej in sebe od zdaj, pa te prečudne vezi, ki te tako močno vežejo name. Zato hodi počasi. Hodi, kot da hoja ne bi imela ne začetka ne konca. Predstavljaš si, da se je čas ustavil in da stopaš skozi večnost. Ki sem jaz, vedno in nikoli ista.

Tu se te je življenje dotaknilo. Da bi se zapredel v njegove širjave, globoko oplojen z mojim duhom, ki te bo hranil in se vračal. Toda smrti te bo zatekla drugje. In takrat ti ne bom mogla biti dom, ne večnost kamor bi utrujen šel k počitku.

Polej je, a ti drhtiš zavir v debeli molk. Pustiš, da neizgovorjeno in neizgovorljivo boleče najzira. Izbral si prav, če si to izbral za svojo pokoro. Zato le hodi molče in počasi. Kot hodiš mimo tebe ti dobrodošni ljudje, od katerih te skoraj nihče več ne pozna. A le, nekomu si znan. Skoraj prepričan je, da te je že nekje videl, ali vsaj, da ga spominjaš na nekoga. Kljub temu ti ne more najti pravega mesta v tem kraju. Ostajaš blede slika brez okvirja. Jaz sem tvoj okvir, ki si me odvrjel, klatež moj in berač. Pridi. Vstopi. Bolj doma kot si zdaj ne moreš biti.

Avstralska prostranstva te niso povsem prevzela. Ni te zmedel velemlstni vrvež, niti bolečine južnih zor ob robovih bohemskih noči. Premamilo te ni zlato rdeče prsti, niti se nisi prodal za prgišče prelestnih kamnov. In vendar se nisi vrnil, kot so se včasih vračali strici iz daljine Amerike. Nisi prinesel dobro ohranjenih ponošenih oblek, ki bi dišale po čudovitih parfumi in bogastvu ljudi z one strani mlakuže. Nisi prinesel pisanih gumbov, ne plastičnih glavnikov, niti sladkarij, ki se jim je iztekel čas. Nisi prišel v belo-črni špičkah. Prav nič gospaski. Nič se ne ponašaš s tujo govorico. Govoriš kot ljudje govorijo tu. Kot da jih ne bi bil nikoli zapustil. Takšnega si te ni nihče predstavljal. Morda si tam zunaj postal bolj naš, kot bi bil, če bi bil tu avst. Morda celo bolj moj. Toda, medtem, ko me boš ponovno odkrival, ti bom vedno malo drugačna kot sem bila, ko si me zamrznil v svoje panonsko srce. Da bi ti ostala ena in ista, edina. In ko boš spet odhajal, do zadnje pore prepojen z menoj, boš že mislil na vrnitev. Le vzemi s seboj prgišče mojega telesa. Ti bom iz njega dihala in nekaj zrasla. Da si bova vedno blizu in še bližja. Da ti bom do konca prva in zadnja. In zemlja v kateri si shodil.

HALOŠKI ČLOVEK DUŠANA KERBLERJA

Med šestimi avtorji fotografij, ki razstavljajo svoja dela na 6. trienalu jugoslovanske fotografije v murskosoboški galeriji, je tudi Stojan Kerbler, ki je bil rojen leta 1938 v Trpijski Gori. Avtor na svojih fotografijah predstavlja domačo krajino v Halozah, h kateri se vedno znova vrača in jo raziskuje s fotoaparatom. Ljudi, ki tam živijo, portretira s širokokotnim objektivom, portret pa je vedno v močnem razmerju do okolja, v katerem in s katerim portretirane živi. V dialogu s portretiranci avtor izhaja iz lastnih možnosti objektivizma tehnične narave in iz psihološko poglobljene prizadetosti. Psihološki portret anonimnega posameznika, s kakršnim se srečujemo vsak dan tudi v naši pokrajini, je na primer fotografija Tesnoba iz leta 1970, ki vam jo predstavljamo.

J. Gabor

Borut Vild-Prekmurec v Beogradu

Petnajsto leto teče, odkar je Borut Vild zapustil Mursko Soboto, svoje gimnazijske prijatelje, slavo in Spirite, planince in tabornike ter se odločil za študij grafike na likovni akademiji v Beogradu. Črna ovca v družini Vildovih, ki je s svojim načinom življenja in predvsem zelo razvito ljubiteljsko dejavnostjo vstopila v taborništvu in planinstvu v pokrajini ob Muri poseben pečat.

Odločiti se za študij jezika v Budimpešti in kasneje grafike na fakulteti v Beogradu najbrž ni bila enostavna odločitev, tudi zaradi tega, ker so vsi tvoji prijatelji odhajali v Ljubljano ali Maribor?

»Odšel sem s težkim srcem, vendar iz čisto enostavnega razloga — želel sem študirati grafiko, kar je bilo pri nas možno edino le v Beogradu. Tu sem se vpisal, doštudiral, se zaposlil kot asistent in ponovno vpisal na tretjo stopnjo. Takoj po študiju sem hotel Beograd zamenjati za Ljubljano, pa sem v slovenski preselilnici držal samo eno leto. Enostavno ni šlo, saj lahko Prekmurec v Ljubljani obstane samo tako, da zgubi svojo pravo identiteto. Tako sem se vrnil v Beograd in od takrat pravzaprav nikoli več nisem razmišljal, da bi ga zapustil.«

Kako živiš v Beogradu kot Borut Vild in kako kot priznan in uveljavljen umetnik?

»Zelo lepo. Poročil sem se z Beograščanko, pred devetimi meseci postal očka, imam veliko

prijateljev in delo, ki me osrečuje. Zaposlen sem na likovni akademiji kot asistent na oddelku grafike, še vedno pa se veliko ukvarjam s fotografijo, oblikovanjem in likovno vzgojo mlade generacije. Imam izbran krog prijateljev, predvsem so to umetniki, glasbeniki in novinarji. Ne boste verjeli, da debat in pohajanja po gostilnah ne poznamo, družimo se predvsem po domovih.«

Kako vidiš sedaj svoje Prekmurje, kako življenje vrstnikov, gospodarski in kulturni razvoj...?

»Povedati moram, da stika s svojo pokrajino nisem nikoli izgubil, tu je Vestnik, ki redno prihaja in seveda stalni stiki s starši. Hitro po odhodu je bil moj

odnos do pokrajine, do prijateljev, ki so ostali, precej sentimental. Danes je ta občutek drugačen, počutim se, kot da nikoli ne bi odšel. Res pa je, da tako živeti, kot živi moja generacija tukaj, ne bi mogel. Je preveč kravat, preveč dobrih hiš in avtomobilov, preveč pehanja in misli o dobrinah. Tudi jaz bi verjetno, če bi ostal tukaj, vozil kakšen drug avtomobil in ne Diano, ter premogel večje stanovanje ali hišo. Vendar potreba po teh dobrinah nikoli ni bila moj stil, svojo energijo raje izkoristim za kaj drugega. Kultura, ne vem, kaj je ostalo, je pa dalo Prekmurje v zadnjem času nekaj odličnih likovnih umetnikov.«

Kako občutiš odnos politika—umetnost?

»Sem popolnoma apolitičen tip, politike ne priznam kot tudi tega ne, da bi se vmešavala v moje delo. Do sedaj nisem imel nobenih problemov, z njo enostavno nisem obremenjen. O politiki se začnem pogovarjati vedno takrat, ko pridem v Mursko Soboto.«

Načrti v bodoče?

»Nimam navede, da bi daleč naprej planiral svoje življenje. Trenutno pripravljam dve razstavi v Beogradu, dokončati želim tretjo stopnjo, se še naprej intenzivno ukvarjati s pedagoškim delom, vse ostalo pa bo prišlo samo po sebi.«

RENATA FICKO

RITEM MLADIH V ČRENŠOVCIH

Kulturno društvo Tone Plej iz Črenšovcev je v nedeljo organiziralo tradicionalno prireditve Ritem mladih. Prireditve so pripravili že sedmo leto zapored, pomembno pa za uspešno izvedbo prireditve pa je bilo tudi sodelovanje pokroviteljev, predvsem gostilne Jaklin, v kateri je prireditev tudi bila. 18 nastopajočih pevcev oziroma skupin je spremljal ansambl Monitor.

Prvo nagrado žirije je dobil Marjan Marič iz Odranec, ki je izvajal lastno skladbo Adieu, drugo mesto je dosegel Simon Matjaž iz Hotize, tretjo pa Silvin Korošec iz Murske Sobotice.

Žirija občinstva je bila nekoliko drugačnega mnenja o kakovosti skladb in je prvo mesto prisodila Simonu Matjažu s skladbo Ptica lastovica, drugo mesto Marjanu Mariču, tretje pa Ditki Žalig iz Žižkov. Mnogi občivalci se je z mnenjem žirije očitno strinjala, saj je razglasitev

rezultatov sprejela z navdušenim ploskanjem.

Poleg prireditve Ritem mladih je Kulturno društvo Tone Plej iz Črenšovcev letos pripravilo že nekaj podobnih kulturnozabavnih prireditev, tudi

otroški pevski festival pred tedni. V kratkem pa načrtujejo razgovor o življenju in delu Jožeta Klekca, ki je bil ena ključnih osebnosti v predvojni zgodovini tega območja.

J. Gabor

10 let uspešnega dela

Kulturno društvo v Petišovcih je dokaj mlado, saj deluje le dobrih deset let. Ustanovili so ga v času, ko je kulturno življenje v lendavski občini ponovno zaživelo. Društvo deluje v kulturnem domu, ki so ga zgradili vaščani, najboljši je mešani pevski zbor, ki ga vodi glasbeni strokovnjak iz Madžarske, Karoly Horvath iz Lentija. Zbor je že velikokrat nastopil doma in na tujem. Uspešno delujejo tudi citrarji, letos se bodo udeležili letnega tabora citrarjev na Madžarskem, da bi se še bolj izpopolnili. V Petišovcih se te dni pripravljajo na pevsko srečanje (bo 26. maja), v goste pa bodo sprejeli pevce iz D. Lakoša, Centibe in Madžarske, tako bodo proslavili tudi krajevni praznik. V društvu deluje 73 članov. Načrtujejo večjo aktivnost tudi drugih sekcij, zlasti dramske.

JD

kulturni koledar kulturni koledar kulturni koledar

PRIREDITVE

LJUTOMER: V nedeljo, 12. maja, ob 14. uri bo na Razkrižju srečanje odraslih in otroških folklornih skupin.

LJUTOMER: V četrtek, 16. maja, bodo ob 10.00 na osnovni šoli Veržej proslavili 10-letnico folklorne skupine.

RADENCI: V nedeljo, 12. maja, ob 15. uri bo v dvorani hotela Radin revija odraslih pevskih zborov gornjeradgonske občine.

RAZSTAVE

MURSKA SOBOTA: V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je odprta razstava fotografij 6. trienala jugoslovanske fotografije — Profili. Razstava bo odprta do 12. maja.

MURSKA SOBOTA: V torek, 14. maja, ob 19. uri bodo v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec odprli razstavo slik, akademskega slikarja Darka Birse.

Razstava bo odprta do 28. maja.

LENDAVA: V galeriji lendavskega gradu je odprta razstava likovnih del akademskega slikarja Janosa Horvatha iz Sombotele.

LENDAVA: V razstavnih prostorih lendavskega gradu je odprta stalna razstava likovnih in kiparskih del dosedanjih mednarodnih likovnih kolonij.

MURSKA SOBOTA: V pokrajinskem muzeju je vsak dan, razen ponedeljka, od 10. do 12. ure odprta stalna razstava iz muzejskih zbirk.

LJUTOMER: V galeriji Antea Trstenjaka je odprta razstava slik iz muzeja Simulakrumov avtorja Vojka Pogačarja. Razstava bo odprta do 18. maja.

KNJIŽNICE

MURSKA SOBOTA: Vsi oddelki Pokrajinske in študijske knjižnice so odprti od 8. do 18. ure, ob sobotah od 8. do 12. ure.

MURSKA SOBOTA: V prostorih Pokrajinske in študijske knjižnice — pionirski oddelki so

vsak četrtek ob 16.30 do konca maja ure pravljic.

MURSKA SOBOTA: Vsak dan je odprt prodajni oddelki galerije Kulturnega centra Miško Kranjec. Ljubitelji umetnin, vabljeni.

LJUTOMER: Knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in četrtek od 8. do 17. ure, v torek in petek pa od 8. do 15. ure.

LENDAVA: Knjižnica je odprta v ponedeljek, sredo in petek od 10. do 18. ure, čitalnica pa vsak dan od 7. do 15. ure.

USPEŠNICE
TEDNA

V knjigarni Dobra knjiga vam za ta teden priporočajo:

Časovni stroj I — Skrivnost Atlantide — Mladinska knjiga
Richard Skery — Moj drugi slikovni slovar — Pomurska založba

Vse kuhinje sveta, 3. izdaja — Cankarjeva založba

KULTURO
ZA
KRANJSKE
KLOBASE

Počasi, diskretno in vztrajno tudi v našem ljubem Pomurju geslo »kultura in prosveta, to naša bo osveta« vse bolj nadomešča geslo »moli in dela«. Težava je le v tem, da je dela vse manj, torej je tudi denarja vse manj. In če denarja ni za hrano, ga je treba vzeti v kulturi in izobraževanju, če ga je tam še kaj. Glede na to, da vrhunec gospodarske krize še pričakujemo, se nam obeta tudi vrhunec krize kulture in tako večje duhovno obubožanje regije.

V obdobju družbene zmede se človek pri zavzemanju za kulturo kaj hitro zbega pred vprašanjem, za kakšno kulturo se pravzaprav zavzema. V prejšnjem režimu je bilo to enostavno, saj je človek vedel, da je tisto, kar pomaga ohranjati obstoječi sistem, kulturno, kar ga ogroža, pa nekulturno. Ob demokratičnem vrednotenju drugačnosti pa tudi na kulturnem področju (kolikor ljudi, toliko deficiencij) nastaja spor ob vprašanju, katera kultura je več vredna. Zato so se tudi začela lomiti kopja ob delu ministra za kulturo. Osrednji problem pa je seveda denar, torej vprašanje, kako razdeliti tisto revščino, ki jo je država namenila kulturi. Mnogi so tudi zastavili vprašanje o večvrednosti posameznih oblik kulturnega udejstvovanja, ali po domače: ali je več vreden pevski zbor, folklorna skupina ali nastop kakega rock benda iz tujine. Za na videz nerazrešljivo vprašanje bi po demokratičnih načelih najlažje našli rešitev v referendumu, kjer bi v našem okolju nedvomno zmagała folklorna skupina, če bi glasovali tudi za Miša Kovača, pa seveda on.

V taki zmedi ima v kulturi seveda osrednje mesto »najvišja in vseobsegajoča umetnost« — politika, ki ji trenutno seveda grejo najbolj v račun tiste oblike kulture, ki so povezane z narodovornostjo. Prav žalostno je gledati nekatere kulturnike, ki si lomijo jezike s političnimi govorancami, ko se spopadajo z drugimi kulturniki, čeprav so se še včeraj na istih barikadah skupaj borili za demokratizacijo slovenske družbe. Zanimivo pa je, da se krejajo o na videz pomembnejših zadevah, kot je kultura.

Edino očitnejše opozorilo na razmere v kulturi je bilo »umetniško dejanje«, gladovni štrajk Dragana Živadinova, v katerem pa se je razkrila vsa nemoč. Minister Capuder je bil lani tudi v Pomurju, kjer so mu naši kulturniki predstavili svoje načrte in ga direktno vprašali, ali bo dal kaj denarja. Minister pa je malo razmislil o vsebini svojega pisrčeka in ugotovil, da denarja ne more dati, ker ga nima. Seveda so kulturniki s svojimi načrti izviselki tudi v referendumskih programih, ki so propadli. In vse skupaj z razumevanjem in brez gladovne stavke. Kot se za kulturo spodobi.

Tako se nam obeta, da bo pretrelo izključevanje drugače mislečih v kulturi danes nadomestilo izključevanje kulture.

Jože Gabor

Literarni
večer v Györu

Na povabilo mestne knjižnice Györa sta se tamkajšnjim bratcem pred nedavnim predstavila madžarska pesnika iz Pomurja, Lajoš Bence in Sándor Szunyogh. Predstavljena so bila dela obeh literatov, ki živita v Prekmurju in pišeta v madžarskem jeziku. Na srečanju so spregovorili tudi o literarnem ustvarjanju pri nas, o uresničevanju narodnostnih pravic in razvoju narodnosti. Srečanje je sodilo v okvir vsakoletnih obiskov literatov iz Györa in Lendave.

JD

Rezervni deli

Bolgarija bo uporabila dele in opremo iz nekdanje vzhodnonemške jedrske elektrarne Greifswald, ki so jo lani zaprli, ker ni bila varna. Sporazum o prenosu opreme so dosegli pred kratkim v svetovnem združenju operaterjev jedrskih elektrarn, v katerega je včlanjenih 20 do 30 držav, ki imajo jedrske elektrarne. Oprema iz Vzhodne Nemčije, naj bi, presenetljivo, povečala varnost bolgarske elektrarne Kozloduy. Werner Hlubuk iz regionalnega pariškega urada tega združenja je izjavil, da bodo v Bolgarijo poslali rezervne dele in naprave za testiranje. Nekdaj največja vzhodnonemška jedrska elektrarna je bila zgrajena leta 1973 po sovjetskem vzoru, zaprli pa so decembra lani.

ARAMEJŠČINA – KRISTUSOV JEZIK

Aramejščina je jezik s svetopisemsko preteklostjo: pred 2000 leti jo je govoril že Jezus Kristus. V težko dostopni gorski krščanski vasi Maaluli in v sosednjih muslimanskih vaseh Bachai in Džubadinu 50 kilometrov severozahodno od Damaska govori ta jezik, ki je bil med osmim stoletjem pred našim štetjem in četrtem stoletjem našega štetja običajni jezik na Bližnjem vzhodu, še 14.000 ljudi. Aramejščina je sorodna hebrejščini. Bila je tako razširjena, da sta v njej napisani tudi svetopisemski Ezrova in Danielova knjiga.

V 1750 metrov visoko ležeči Maaluli in obeh sosednjih vaseh se je arhaični jezik starega Orienta tako dolgo obdržal zato, ker so bile te gorske doline dolgo časa odrezane od sveta in aramejščina, ki antični jezikovni otok obdaja kot morje, ni vplivala na aramejščino. Majhna aramejska manjšina v Siriji je ponosna predvsem na to, da svojo govorico govori še vedno natanko tako, kot so jo govorili njeni pred-

niki pred 2000 leti in da je njihovo krajevno narečje po vsej verjetnosti isto kot samaritanščina, ki so jo govorili Jezus in njegovi apostoli.

Sedemdesetletni nadškof Francois Abu Much, grško-katoliški apostolski vikar v Damasku, meni, da bo jezik, ki že nekaj stoletij ne obstaja več v pisni obliki, kmalu izumrl. Cerkveni dostojanstvenik, doma iz Maalule, da bo zaradi turizma, ki ga pospešuje država in zaradi izseljevanja mladih v glavno mesto, arabščina počasi nadomestila njegov domači jezik.

Šolska in vojaška obveznost še dodatno prispevata k hitrejšemu zginevanju aramejskega jezika v Siriji. Otroci in odrasčajoča mladina tega jezika sploh ne uporabljajo več, če pa že, potem le v ozkem družinskem krogu, in še to prepletenež z arabizmi. Le starejši ga še znajo pravilno govoriti. Jezik hitro zgineva.

Nadškof Abu Much namerava še letošnje poletje prirediti trimesečni jezikovni tečaj. Skoraj 700 družin, ki

so se iz Maalule izselile v Damask, je obljubilo, da bo na tečaj poslalo svoje otroke, starši pa se jim bodo pridružili ob koncu tedna. Pomanjkanje denarja jim ne bo delalo težav. Maalulski trgovci so že obljubili, da bodo finančno podprli oživiljevanje jezika. Premeteni turistični strokovnjaki pa že načrtujejo poceni hotele na bližnjih obronkih hribov, kamor bodo skušali zvabiti tudi tujce na večtedenski študij jezika.

Prijavilo se je že 15 prostovoljnih učiteljev. Vodja projekta nadškof Abu Much pa meni, da bo za reševanje jezika treba storiti še mnogo več: »Ne le da moramo govoriti aramejščino, naučiti se jo moramo tudi pisati.« Ne ve sicer, katera pisava bi prišla v poštev, vendar se zanaša na pomoč jezikoslovcev, ki po njegovem prav gotovo najbolj vedo, kako je treba pisati Gospodov jezik. To pa učenjakom ne bo preveč lahko, saj mnogi zgodovinarji menijo, da Jezus Kristus sploh ni znal pisati.

PRVA CIRKUŠKA AKADEMIJA V EVROPI

Tudi evropski cirkus je dobil visoko šolo v pravem pomenu besede. Stalni sedež akademije za cirkuško umetnost je v znamenem italijanskem turističnem središču Cesenatico. Šola, ki je bila ustanovljena leta 1988 in jo vodi predsednik italijanskega državnega cirkuškega zavoda, je edina v Evropi usposobljena za šolanje cirkuških artistov. Bodočim cirkusantom se ni bati za

delo, saj je samo v Italiji približno 150 cirkusov. Namen ustanovitve cirkuške šole je predvsem širjenje izkušenj za otroke cirkuških artistov. Tako bodo lahko ti zapuščali ovek družinski krog in spoznavali tudi svetovno znane artiste.

V petih letih, kolikor traja tečaj, spremljajo otroci poleg normalnega pouka tudi tečaje zgodovine cirkuške umetnosti, os-

novnih cirkuških veščin, od akrobatike do jeze, tečaje komike, plesa, maskiranja in nenačrtne morajo pred maturo izvesti samostojno artistsko točko, s katero prikažejo vse svoje znanje, pridobljeno v petih letih. Na akademijo se lahko vpišejo tudi otroci, katerih starši niso cirkusanti, vendar morajo prej pokazati določene sposobnosti za študij cirkuške umetnosti.

Neprizanesljivi učitelji

Telesne kazni so na Japonskem še vedno ena od vzgojnih metod. V najnovejšem poročilu pravosodnega ministrstva je podatek, da je bilo med letoma 1985 in 1989 sodiščem ali združenjem za človekove pravice prijavljenih 450 primerov hudih telesnih poškodb, ki so jih učitelji prizadeli učencem. Sedemdeset odstotkov telesno kaznovanih dijakov je bilo huje poškodovanih. Med učitelji, ki uporabljajo take »vzgojne metode«, je največ mladih ljudi med 25. in 29. letom.

Najpogostejši način kaznovanja so pritiskanje prižgane cigarete na kožo, siljenje učenca, da je hrano, povaljano v pesek, neredko pa tudi pljuvanje neposlušnih otrok.

Pravosodno ministrstvo bo šolam kmalu poslalo okrožnice, v katerih bo zahtevalo, naj učitelji opustijo telesne kazni.

POČASTITEV BRATOV LUMIERE

Medtem ko v Los Angelesu podeljujejo oskarje, bodo v salonu pariškega hotela Scribe rekonstruirali prvo filmsko predstavo v zgodovini, ki sta jo 28. decembra leta 1895 priredila brata Lumiere. Gostitelj pariške počastitve bratov Augusta in Louisa bo filmski igralec Michael Caine. Prva filmska projekcija v zgodovini je bila v »windijskem salonu« Grand cafeja v Parizu, ker pa so to kavarno že porušili, bodo salon rekonstruirali v hotelu Scribe, ki so ga zgradili namesto porušene kavarne.

Tridesetletnica prvega poleta v vesolje

Preden se je Sovjetska zveza začela ukvarjati z vesoljskim programom s posadko, je v krožnico okrog Zemlje izstrelila šest tovorov. Prvi trije Sputniki (v letu 1957) so bili izstreljeni s klasično nosilno raketo, znano tudi pod nazivom SS 6. Leta 1958 so bili že opravljeni neuspešni poskusi z izstrelitvami proti Luni. Ti poleti skupaj s tremi uspehi v letu 1959 so omogočili polet tristopenjske verzije omenjene rakete. To je bila A 1 ali SL 3, ki je bila v modificirani obliki znana kot raketa Vostok.

Aprila leta 1958 je inženirska skupina Sergeja Koroljeva že zasnovala končno okroglo obliko modula, ki naj bi vstopil v ozračje Zemlje. Avgusta 1958 je šla v obravnavo študija o tem in do novembra so strokovnjaki izrekli svoja mnenja. Odločili so se za projekt orbitalnega poleta s pilotom (kozmonavtom).

Začelo se je podrobno konstrukcijsko delo z Vostokom. Konec leta 1959 je bil že narejen prototip, ki pa še ni imel toplotne izolacije. Odločeno je bilo, da bo Vostok popeljal kozmonavte v nizko krožnico Zemlje. Če zavorna raketa v primeru napake ne bi vžgala, naj bi kozmonavt sam v desetih dneh vstopil v ozračje, tako da bi imel možnost za preživetje. Kot rezultat tega so vse vesoljske ladje vrste Vostok imele na krovu dovolj opreme za desetdnevni polet.

V začetku leta 1960 so bili izvedeni prvi preizkusi pristajalnega modula ali kapsule. Vendar Sovjeti še nekaj časa niso bili ravno pripravljeni, da bi se preizkusili v vesolju. Prva izstrelitev Vostoka je bila 15. maja 1960, in sicer brez kozmonavta. Po štirih dneh manevriranja je bilo vesoljsko plovilo usmerjeno v napačno smer. Namesto da bi ga zavorna raketa spustila nazaj proti Zemlji, ga je dvignila v višjo krožnico.

Drugi poskus je bil narejen julija, vendar je odpovedala nosilna raketa. Naslednji mesec je bilo novo vesoljsko vozilo uspešno izstreljeno in je imelo na krovu biološke vzorce ter dva psa. Sputnik je bil po dnevu letenja v Zemljini krožnici varno spuščen na Zemljo. Ponovitev tega poleta decembra ni uspela, ker je kapsula prišla v ozračje pod napačnim kotom in je zgrešila. Se en polet v decembru je bil neuspešen, in sicer zaradi težav s trejlo nosilno stopnjo, vendar pa jim je kapsulo s biološkimi vzorci uspelo rešiti.

V začetku 1961 je na izstrelišče Bajkonur prišlo troje Vostokov za polete s človeško posadko.

Prvi poleti s posadkami

V letu 1959 so sovjetske oblasti začele med vojaškimi piloti rekrutirati člane za posadke prvih vesoljskih ladij. 14. marca 1960 se je začelo že prvo urjenje dvajsetih potencialnih kandidatov. V maju 1960 je bilo izbrano šest kozmonavtov, ki naj bi se urili za polet z Vostokom. Do januarja 1961 so to skupino sestavljali Bikovski, Gagarin, Neljubov, Nikolaev, Popovič in Titov.

Prvi polet s posadko se je začel ob 6.07 po univerzalnem času, in sicer 12. aprila 1961, ko je nosilna raketa tipa SL-3 poletela z Bajkonura in je nosila v svojem vrhu kapsulo Vostok z Jurijem Gagarinom na krovu. Po enkratnem obkroženju Zemlje je vstopila v ozračje Zemlje. Na višini sedmih kilometrov je Gagarin odskočil s padalom, kapsula Vostok pa je sama ločeno pristala s padalom. Uspešen polet Vostoka 1 je Sovjetom omogočil novo prednost na njihovem dolgem seznamu uspehov v vesolju. Gagarin je postal mednarodni heroj.

Koroljev je želel, da bi Gagarinovemu poletu sledil polet, ki bi zajemal trikratno obkroženje Zemlje, vendar so ga pregovorili za kar celodnevni polet. Avgusta 1961 je bil izstreljen Titov in ravno v tem letu se je prvič pojavila vesoljska bolezen. Titov je imel skoraj ves čas težave, ki so še najbližje slabosti ali morskemu bolni.

V začetku 1962 se je začela uriti še ena skupina kozmonavtov, ki je vsebovala tudi skupino petih žensk. Med njimi je bila tudi Valentina Tereškova. Urile so se za en sam polet na Vostoku. Skupina ni bila razpuščena pred letom 1969, poletela pa je samo Tereškova.

Prišlo je do skoraj leto dni dolgega premora, predno so polete obnovili; potem so se dogodki hitro odvijali. V nekaj dneh sta iz istega izstrelišča poletela Vostok 3 in Vostok 4. V prvem je potoval Nikolaev, v drugem pa Popovič. Na skoraj enaki orbitalni višini sta se vesoljski plovili približali na samo 6,5 kilometra. Vostok 3 je ostal na krožnici štiri dni, Vostok 4 pa tri dni.

Do nadnjih poletov programa Vostok je prišlo junija 1963. Prvo je bil izstreljen Bikovski z Vostokom 5, ki je potem pet dni potoval po krožnici (kar je še vedno najdaljši polet za enočlansko posadko). Vendar pa je njegov polet zasenčila Valentina Tereškova, ki je bila izstreljena na krovu Vostoka 6 in za dolge čase edina ženska v vesolju. V krožnici je ostala tri dni.

MORSKI PSI

Južna Afrika je prva država, ki je na seznam ogroženih živalskih vrst uvrstila belega morskega psa. Ogrožajo ga zlasti športni ribiči. Veliko se jih ujame tudi v mreže ribičev, ki lovijo tune. Južnoafriški minister za okolje je pojasnil, da bo moral vsakdo, ki ga bodo zalotili pri lovu na te živali ali pri poskusu, da bi jih prodajali, v zapor ali pa plačati visoko denarno ceno.

Referendum o svetovni razstavi na Dunaju

Dunajčani bodo od 14. do 16. maja odgovorili na vprašanje, ali so za to, da Dunaj leta 1995 (skupaj z Budimpešto) organizira svetovno razstavo. Referendum so naznanile tri stranke dunajskega mestnega parlamenta, kjer je med prebivalci Dunaja (pa tudi Budimpešte) precej nasprotovanja tej prireditvi. Veliko kritikov tega projekta meni, da razstava ni potrebna, da je predraga in da ni rentabilna, koristi pa naj bi prinesla samo določenim nosilcem projekta, ne pa mestu in njegovim prebivalcem. Na anketnem lističu bo izrecno poudarjeno, da bodo razstavo organizirali zasebni investitorji, in to brez političnega vpliva. Mestni očetje pa bodo izkoristili priložnost in meščanom hkrati še zastavili vprašanje o gradnji jezga na Donavi oziroma nove elektrarne. Upajo, da se bodo prebivalci izrekli za svetovno razstavo, saj je zanjo že pripravljeno zemljišče na levem obrežju Donave blizu sedeža OZN, zbran je denar, izbran pa je že tudi simbol razstave.

Najtežji zlatnik

Najnovejšo serijo avstralskih zlatnikov je skovala kovnica Gold Corporation iz Perthu.

Med njimi so tudi najtežji kovanci (zlati novci) na svetu, ki tehtajo natančno kilogram. Kmalu jih bodo začeli prodajati na Japonskem. Za vsakega od njih bo treba odšteti 1,9 milijonov jenov (10.000 avstralskih dolarjev).

Američani na vesoljski postaji Mir

Po ameriško-sovjetskem sporazumu, ki so ga podpisali 15. marca, bo prvi Američan, ki bo bival na sovjetski orbitalni postaji Mir, učitelj. S sovjetskima kolegom bo v vesolju 14 dni, v vesolje pa bo poletel v misiji, ki je načrtovana za leto 1993. Novico je sporočil Wayne Matson, predsednik zasebne organizacije Aerospace Ambassadors, ki skuša pospeševati izobraževalne vesoljske projekte. Program ameriške agencije za vesoljske raziskave

(NASA), ki ima naslov Učitelj v vesolju, sočasno preložili po nesreči shuttle Challenger leta 1986, v kateri je umrlo sedem članov posadke, med njimi tudi učiteljica Christa McAuliffe.

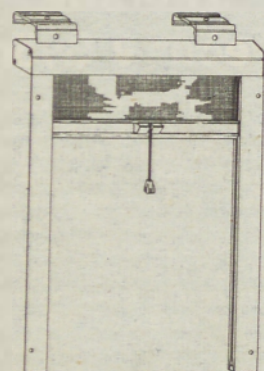
Imena 10 kozmonavtov, ki so jih izbrali za potovanje na postajo Mir, bodo sporočili julija leta 1992. Od njih bodo za trening v sovjetskem vesoljskem središču izbrali dva, le eden od njiju pa bo potoval v vesolje.

Odprimo okna, naučimo se zraka, ne bojmo se komarjev!

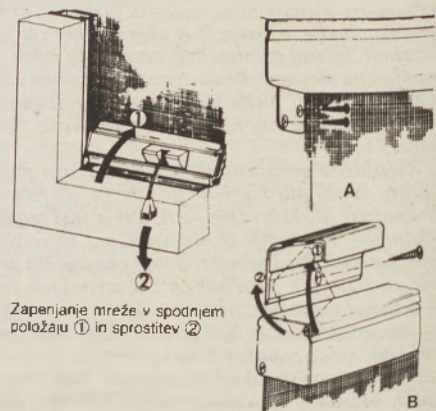
KOVINOPLASTIKA JE ONEMOGOČILA KOMARJEM VSTOP V SPALNE IN BIVALNE PROSTORE S KOMARNIKOM P IN KOMARNIKOM R.

KOMARNIK P je namenjen za okna in balkonska vrata s polkni, KOMARNIK R pa za okna in balkonska vrata v samostojni izvedbi ali v kombinaciji z roletami.

- hitra montaža in preprosta uporaba
- učinkovito prezračevanje prostorov
- mreža je ojačana s steklenimi vlakni.

VSE INFORMACIJE IN MONTAŽA:
AGROMAT, PTUJ, tel.: (062) 773-314
Informacije in prospekti:
KOVINOPLASTIKA LOŽ
61386 STARI TRG PRI LOŽU
Tel.: (061) 707-422, fax: (061) 708-466

Prikaz bočne pritrditve KOMARNIKA P (A) in zaskočne pritrditve KOMARNIKA R (B)

KOVINOPLASTIKA LOŽ: »Komarji, STOP!«

SKRIVNOSTI VAŠIH DLANI

1. ČRTA ZAKONA

Sodobni hiromanti to črto imenujejo tudi črto skupnosti, verjetno iz enega samega vzroka, ker danes zakon v klasičnem pomenu besede nima več takšen pomen, kot ga je imel nekoč. Tudi uradna zakonodaja ne dela razlik med zakonom pred matičarjem in izvenzakonsko zvezo.

Nekateri hiromanti so pri njenem tolmačenju šli tako daleč, da jih ločujejo tudi po svojem pojavljanju na moških, od tistih, na ženskih dlaneh. In to na način, da črta zakona na ženski dlani res pomeni zakon, na moški pa govori samo o tistih ljubeznih ali zvezah, ki so v možganih moškega, a potem tudi na njegovih dlaneh pustili tragove. Torej so to bile zveze, ki so jim resnično nekaj pomenile. Od vseh črt, ta črta privlači največjo pozornost. Vsi bi namreč radi vedeli ali se bomo poročili ali ne.

Tako to črto imajo vsi, ki so poročeni, so bili ali se bodo poročili. Ta črta lahko pomeni tudi našo neuresničeno skrito ljubezen. Pojavljanje te črte na Merkurovem hribu, na zunanji strani dlani, številčnost, dolžina in intenzivnost pojavljanja so v tesni povezanosti z določenimi drugimi indikacijami, ki se pojavljajo še kje druge na dlani.

Črna točka na črti glave pod Saturnovim hribom. Zelo globoka in rdeča črta zakona: »Oseba je bila zelo nesrečna v zakonu. Stalni nesporazumi in kreganja so ga pripeljali tako daleč, da ga je žena zastropila.«

SIFRA: PANDA

Zdaj je še čas, da spremenite nekatere svoje pridobljene lastnosti: nezaupljivost, sramežljivost in skrajno občutljivost. Z primerno mero volje na zalogi si lahko ustvarite samozavest. Z njo boste premagovali marsikatero stresno situacijo vsakdanjega življenja.

V razumevanju sveta ste preveč konzervativni. Vsi mi si več ali manj postavljamo in si moramo postavljati

osebne okvire gibanja, ravnanja in razumevanja stvari, ampak skrajnost na nekem področju ni vedno dobra in zaželjena.

Življenje je še pred vami in to dolgo. Prizanesite mu z norostmi, naredite si ga zanimivejšega in prijetnejšega.

Sprejete okoliščine vam bodo pomagale lažje razumeti sebe in druge. Lažje boste našli nove prijatelje in kasneje pravega partnerja, ki bo za vas pravi in edini.

Težko se boste ločili od staršev. Vezi med vami in njimi so zelo močne. Res je, da jih zdaj še rabite, toda starejši boste, manj bodo ti lahko neovirano vplivali na vaše življenje.

Ne izolirajte se, svet je lep in enkraten, kot je lahko tudi naše življenje.

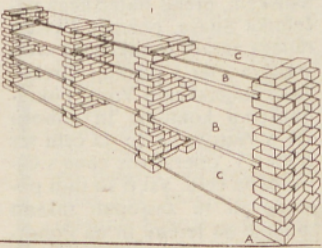
Za pridobivanje življenjskih in poklicnih izkušenj vam bo osamljenost pomagala v toliko, kolikor boste preudarno razmišljali o svojih dejanjih in postopkih. Pod tem pogojem vam uspeh v poklicu ne bo izostal. Ljudje vas kljub temu imajo radi, ker ste skromni in jim radi priskočite na pomoč.

Dolžnostim in odgovornostim se ne smete izogibati.

Nasvet: Delajte na sebi. Odkrivajte se. V vas sta več kot dve osebi. Za druge ste zato lahko zelo zanimivi.

Vsi, ki nam pošiljate svoje odtise, želijo bi pa odgovor na kakšno konkretno vprašanje, morate to pripisati in poslati skupaj v pismo.

POLICA IZ OPEK

Polc v stanovanju in počitniški hišici nikoli ni dovolj. Kupovati nove, je predrago. Z malo domišljije in spretnosti polico lahko napravite sami. Koristno polico, ki je tudi dekorativna, napravimo iz opeke. Le-ta mora biti cela, po možnosti okrasna, lahko pa tudi navadna, ki jo premažemo z brezbarvnim lakom, da se ne kruši. Kako jo zlagamo, prikazuje slika. Kot nosilni element uporabimo obdelane, izolirane in z brezbarvnim lakom premazane lesene deske. Zaradi ravnotežja police naj ne bodo višje od 90 centimetrov. Opeko polagamo na vsak meter dolžine.

Kuhajte z nami

Potrebujemo: 350 g skute, 2 žlici jedilnega škroba, 4 jajca, 1 vanilin sladkor, 75 g kisle in 75 g sladke smetane, 150 g sladkorja, maslobo za pekač, sladkor za potresanje, sadje.

Skuto gladko razmešamo z rumenjaki, jedilnim škrobom in vanilinom. Pečico ogrejemo na 180 stopinj. Sladko in kisló smetano stepemo, med stepanjem dodamo polovico sladkorja. Iz beljakov stepemo trd sneg, vtepemo drugo polovico sladkorja. Med skutno zmes zamešamo smetano in sneg iz beljakov. Damo v namaščeno ognjevarno posodo s premerom 20 centimetrov. Postavimo v pečico in pečemo 35 do 40 minut, da se na vrhu svetlorjavo zapeče. Narastek nato pustimo v izklopljeni pečici še 5 minut, da počiva. Narastek postavimo na mizo, debelo ga potresemo s sladkorjem in okrasimo s svežim sezonskim ali pa z vložnim sadjem.

Veliko hrupa za nič

Računalniška mrzlica na veliko trese Ameriko, vendar pa zaradi računalnikov Američani niso nič pametnejši, pa tudi življenja si z njimi niso preveč olajšali. Najnovejše raziskave so pokazale, da je skoraj 70 milijonov Američanov vsak dan v stiku z računalniki. Število uporabnikov računalnikov se je od leta 1984 povečalo za 30 milijonov. Zdaj ima računalnik približno 15 odstotkov gospodinjstev in polovica učencev v šoli. Strokovnjaki pa opozarjajo, da Američani vso to zamotano tehnologijo v glavnem uporabljajo za povsem trivialne namene: kot pisalni stroj in za igranje video igrice. Samo 41 odstotkov hišnih računalnikov je opremljenih s trdim diskom, ki je nujno potreben za uporabo najsodobnejšega softwara, le 23 odstotkov jih ima modem, napravo, ki s pomočjo telefonskih linij povezuje računalnik s komunikacijskimi mrežami, lesarski tiskalnik pa je kupilo 11 odstotkov »komputeriziranih« Američanov.

ZA LJUBITELJE CVETJA

CVETLIČNI HOROSKOP

Naš današnji slavjenec je gospod Miki Roš, samostojni kulturni delavec, iz Murske Sobote, rojen v znamenju BIKA.

Za bika astrologija pravi, da so prijetni, prirčni, zvesti in velikodušni. A gorje tistim, ki so jih nalagali ali prevarali. Takrat je razhod hipen in dokončen. So »trdni kot skala«. Dajajo vtis, da bi potres pri njih izžval samo lahen stresljaj, medtem ko se okrog njih vse ruši. Zato vlija-jo veliko zaupanja. Torej jim zaupajte, zaslužijo si to. Biki spadajo v skupino ustvarjalcev z največjo domišljijo. So izraziti umetniki. Za gospoda Bika astrologija še pravi, da je zelo privlačen, a se nikakor ne tru-

di, da bi ugajal. In prav to ga dela privlačnega! Obnašajte se do njega odkrito, direktno, ker ne prenaša licemerstva. Če ga ljubite, izvolite... In recite mu to! Ženam še ta nasvet: Ko pridete do Bika, ne pojdite dalje, nikogar boljšega ne boste našle... Še to: BIKI ljubijo cvetje, pisano kot cvetoči travnik.

Olga Varga

Telovadba za utrujene oči

Delo pred računalniškim zaslonom oči utruja. Pomagamo si tako, da dlani močno drgnemo drugo ob drugo, dokler ne postanejo vroče. Izbočene ogrete dlani položimo na zaprte oči in kakšno minuto globoko in enakomerno dihamo. Toplota in globoko dihanje bosta takoj omilila napetost.

Oči moramo večkrat odtrgati od zaslona in brezciljno potovati s pogledom po prostoru. Dobro je tudi, da večkrat zazehamo ter tako spod-

budimo nastajanje solzne tekočine. Tako ne bomo imeli razdraženih in zardelih oči.

Za utrjevanje in sproščanje oči je dobro, da vekli močno zapremo, ne da bi jih zatiska-

li. Napetost držimo 10 sekund, potem pa popustimo.

Oči na široko odpremo, vendar pazimo, da ne namrščimo čela.

Varujte svoje srce

Po hudem prehladu, gripi ali pljučnici morajo biti previdni predvsem ljudje s slabim srcem, saj jim lahko pusti okužba trajne posledice na srcu. Zdravniki pravijo, da glog krepi srce, ki je oslabilo od starosti, za šibko srce in proti motnjam srčnega utripa. Ne povzroča odvisnosti, učinek se po daljšem uživanju ne zmanjša in tudi škodljivih stranskih učinkov se ni treba bati.

Kupon za brezplačno analizo

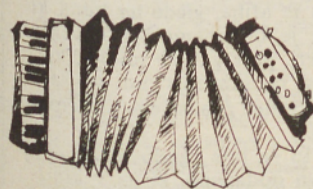
Ime in priimek _____

Datum rojstva _____

Točen naslov _____

Šifra _____

Kupon pošljite na naslov: Zavod za časopisno in radijsko dejavnost, Titova 29, Murska Sobota (Za Skrivnost vaših dlani).

ZAIGRAJMO
IN ZAPOJMO
PO DOMAČE

NA MURSKEM VALU

Glasujem za:

Izvajalec:

Skladba:

KUPON 13

Lestvica najboljših narodno-zabavnih melodij ta teden:

1. ROJSTNA VASICA — Ans. Toneta Čučka
2. VZPON NA TRIGLAV — Marela
3. RDEČI CVET — Beneški fantje
4. LUJZEKOVA VOZNIKA — Prerod
5. MI MEJAŠI SMO PAJDAŠI — Šimek, Sagner

Zmagovalec meseca:

ROJSTNA VASICA — Ans. Toneta Čučka

Vaše predloge pošljite na dopisnici na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29, Murska Sobota. Glasovnice bomo izžrebali in nagradili.

Lestvico domačih pesmi lahko poslušate vsak četrtek od 18.00 do 19.00 v oddaji Radia Murska Sobota Zaigrajmo in zapojmo po domače.

Nagrajenci:

ANDREJ ŠPINDLER, Partizanska 6, Maribor

MIRA MAJC, Koceljevo naselje 1, 69231 Beltinci

BOJAN ŠKRABAN, Domanjševci 27, 69206 Križevci v Prekmurju

SESTAVIL MARKO NARAST	MOZARTOVA OPERA	GEOMETR. TELO, DVAJSE- TEREC	KROŽNO NASELJE AFRIŠKIH LJUDSTEV	MESTO V IRANSKI POKRAJINI LARIŠTAN	STARO- BOLGARSKI KRALJ	MANJŠA ŽIVA MEJA	ATŠKI HEROJ
CVETLICA, KI RASTE ZLASTI PO JASAH							
ORNAMENT							
VEČERNA ZABAVA ALI SLAVNOST							
JUNAKINJA ROMANA »APRIL« M. MIHELIC				NORVEŠKA REKA »KRALJICA« SPORTA			
ELEKTRO- CENTRALA NA DRAVI					CELJE BEOGRAJSKI NOGOMETNI KLUB		
ANITA EKBERG			NOSILNO DEBLO STAROGR- ŠKI KIPAR				
MESTO NA SEVERU ZAMBIJE						ODLIV	ZAČETEK DIRKE
GRŠKI OTOK V EGEJSKEM MORJU							
SOL SEČNE KISLINE						DRAGO TRŠAR NIKOLA TESLA	
ZNAK ZA SAHOVSKO TRDNJAVO		ČRNILO REPUBLIKA LIBANON					
POLJE- DELŠKI VLAČILEC							
IT FILM, IGRALKA MARTI- NELLI						AVTOMO- BILSKA OZNAKA KUTINE	

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: Slomšek, ta-
pioka, opankar, Lola, Ra, ENI, kit, Tc, Mate, sitar, A, Ignac, mok,
EMO, oktav, tautara, enkalon.

Otroštvo in mladost brez cigarete

Teden boja proti kajenju je škoda, da je le en teden v letu. Razmišljam in pridem do zaključka, da je cigareta nevarna za kadilce in nekadilce. Bolezni dihalnih organov so pogoste, a jim vedno zdravniki niso kos.

Grozno se mi zdi, ko zagledam nosečo žensko s cigareto v roki. »Ali ne razmišlja o svojem naraščanju?« se sprašujem. Odgovor je na dlani. »Najbrž ne misli nič.«

Gledala sem oddajo o kajenju po televiziji. »Cigareta je nevarna za kadilca in nekadilca,« so ponavljali.

Takrat, v tistem trenutku, sem prvič resno pomislila na mojega očeta. Zelo kadi. »Kako bi mu

povedala, da se bojim zanj,« sem resno razmišljala. Zbrala sem pogum in odšla k njemu. Bil je v kuhinji s cigareto v roki. »Očka, zakaj kadiš?« sem ga čisto resno in zaskrbljeno vprašala.

Dobila sem odgovor: »Nataša, saj veš, da vozim avto in me tudi ves teden ni domov. Sam sem, nimam spremljevalca, zato se tako kratkočasim. Ali me razumeš?« »Ne, čisto te ne razumem, saj veš, da cigareta uničuje tvoje življenje. Jaz pa se zelo bojim zate,« sem mu dejala.

Na obrazu sem opazila globoke misli, a odgovora ni bilo. Odšla sem brez besed.

Čez čas sem opazila, da nisem uspela. Očka še naprej kadi. Mogoče bom še kdaj poskusila, a takrat malo drugače.

»Zakaj ne bi vzel na pot radia, zakaj si ne bi prepeval med vožnjo, zakaj ne bi bolj natančno spremljal prometa na cesti,« sem si odgovorila.

Vsem mladim bi rekla le to: »Cigareta vas ne dela odraslih, dokazujte se na drug način. Starejši in stari, razmišljajte o zdravju tistih, ki živijo v vaši bližini, če že o sebi in o svojem zdravju ne razmišljate.«

Mislím, da bi bilo najbolje, da bi tovarne nehale izdelovati cigarete.

Nataša Lepoša, 6. r., OŠ Janko Ribič, Čezanjevci

P. S.: Ta prispevek je bil nagrajen v natečaju Rdečega križa Slovenije na temo Otroštvo in mladost brez cigarete.

BILA STA NAŠA GOSTA

Poznate srednje velikega moža, v kavbojkah in polovru, s šalom okrog vratu? Ne poznate?! To je vendar Janez Hočvar. Sprašujete, kdo je to? Ja, Rifle vendar. In ta tovariš, oprostite, gospod, nas je s svojo sodelavko Majo razveselil v šolski telovadnici. Po končanem nastopu so ju zlasti mlajši zelo občudovali, mnogim sta dala tudi svoj avtoogram, midve pa sva ju zaprosili za pogovor.

— Ze najmlajši vas poznajo po vašem šalu in kapi. Kdo vam ju je spletel in kako dolgo sta že vaša last?

»Kdo ju je spletel, ne vem. Ko smo začeli snemati Podarim—dobim, se je nekdo spomnil, da bi bilo dobro, če bi imeli kak zaščitni znak. Tisti trenutek smo se spomnili na kapo in šal, ki ju potrebuje veliko smučarjev.

— Sošolci so se zelo zanimali za ta rekvizita. Ali ste ju pripravljeno prodali in kakšna bi bila cena?

»Ne bi ju prodal za noben denar, torej ju je nemogoče kupiti, saj mi bosta drag spomin na stara leta.

— Ali vaše šale nastajajo sproti, ali so pripravljene vnaprej?

»Vse je pripravljeno vnaprej, čeprav pri nastopu mora izgledati, kot da vse nastaja sproti.«

— Kaj pa Moped show?

»Ta pa nastaja v živo ob sredah zjutraj, ker se posmehujemo iz tistega, kar je v tistih dneh aktualno.«

— Vama je ljubše, če vaju nazivamo z gospod in gospa ali tovariš in tovarišica?

»Skoraj vsi naju tikajo in noče, da bi se imela to reč zraven, kar Rifle in Maja bo dobro.«

— Rifle, vam ostaja kaj časa tudi za dom in družino?

»S svojo družino se ukvarjam toliko kot vaši očetje z vami, čeprav veliko delam.«

— Kako usklajujete svoje delo na mnogih prodročjih?

»Jaz sem v svobodnem poklicu, sem svobodni igralec.« (Rifle)

»Jaz sem po poklicu igralka, zaposlena sem v gledališču, kjer sem se spoznala tudi z Rifleom in Tofom. Tako sem prišla tudi k

Moped show. Z Rifleom in Tofom tako sodelujem že 9 let.« (Maja)

— Ali imate kaj časa tudi za branje knjig?

Rifle: »Za branje knjig nimam časa. Če po pravici povem, to leto nisem prebral nobene knjige. Največ berem med dopustom.«

Maja: »Tudi jaz imam bolj malo časa za branje. Berem knjige, a se včasih zgodi, da berem katero knjigo tudi po 4 mesece. Med dopustom se tudi jaz zagrizem v knjige.«

— Kakšni se vam zdimo Prekmurci? Bi živeli v naši sredini?

Rifle: »Ne mislim zdaj kar tako govoriti, ker sem med vami. Kar bom sedaj povedal, bom povedal iz srca. Zmeraj, ko sem bil v Prekmurju, so me ljudje lepo sprejeli. Tukaj sem se vedno zredil za kakšen kilogram, saj ste zelo gostoljubni in prijazni.«

Maja: »Zdite se mi super in tudi živila bi pri vas, saj ste zelo dobrosrčni.«

V upanju, da nas bosta še kdaj obiskala, sva se zahvalili za potrpežljivo odgovarjanje.

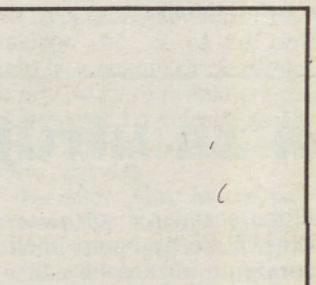
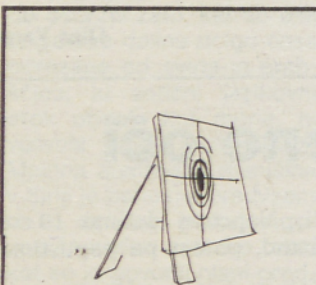
Sabina Kocet, 7. a

Jasna Litrop, 7. b

OŠ Štefan Kovač, TURNIŠČE

SKRITA RISBA

Lojzka K. ostaja še vedno skrivnostna, čeprav odlično riše. Dvakrat smo naredili izjemo in ji spregledali to njeno »skrivanje«, zdaj pa res ne gre več. Zato proglašamo za najboljša risarska detektiva minulega tedna Andreja Krpiča, četrtošolca iz Murske Sobote, in Robija Krajnc, drugošolca iz Gornje Radgone.

PRED IZBIRO POKLICA

Ko smo pred osmimi leti prišli na šolo, smo bili še majhni. Leta so minevala in mi smo rasli. Dosti žalostnih reči smo slišali, a tudi veselih. In če pomislim nazaj na naša leta, kaj vse smo prebredli, ne bi nihče verjel. Sedaj že sedimo v osmem razredu in dan za dnem premišljujemo o poklicih.

Prišli smo pred najtežjo odločitev. Prav gotovo se vsakdo vpraša, le kam naj gre. Tudi jaz se sprašujem. Vsak dan se srečujemo s tolikimi poklici, da nam res zmeša glave. Če pa se pomislimo na svet, v kakršnem živimo, je res groza. Vsi skupaj se bomo razbežali po celem svetu in če se čez kako leto srečamo, se mogoče več ne bomo poznali. Nikoli več ne bomo drug drugemu pomagali kot zdaj, le šli bomo en poleg drugega, se pozdravili ali pa niti ne. Kaj moremo, čas beži in enkrat v življenju se je treba odločiti. Pri tej odločitvi imamo velike težave, zato nam tudi šola veliko pomaga.

Nekatere veseli mizarstvo, nekatere trgovski poklic, mene pa povsem šivanje in delo z blagom. Zato sem se že skoraj odločila za tekstilnega konfeksionarja. Ta poklic mi je pomagala izbrati šola. Tudi s starši sem se pogovarjala o tem. Da bi se bolj seznanili s poklici, smo imeli informativni dan na šolah. Vsakdo je obiskal šolo, kjer bo nadaljeval šolanje. Nekatere veseli tak poklic, kjer bo sprejemni izpit in zaradi slabega uspeha ne more v to šolo.

Moji starši me dan za dnem sprašujejo, če sem se že odločila. Jaz pa samo odkimavam, da še ne. Ker pa se čas izteka, bo treba pohiteti. Res je težka ta odločitev, saj se moram odločiti za tak poklic, ki ga bom z veseljem opravljala in se z njim ukvarjala vse življenje. Moja sestra ima doma šivalni stroj, zato tudi jaz tu pa tam malo šivam. Tako vse kaže, da bom res postala tekstilna konfeksionarka.

Renata Rožman, 8. r. OŠ Štefan Kovač

ALI VESTE..?

Prejšnjič smo vas spraševali, ali veste, koliko kvadratnih kilometrov meri Pomurje. To ste seveda lahko pogledali v leksikon in tako ste skoraj vsi pravilno odgovorili — 1337 kvadratnih kilometrov. Knjižno nagrado, ki jo prispeva Knjižarna in papirnica Dobra knjiga iz Murske Sobote, pa bo prejela Žiljana Horvat iz Dolnje Bistrice. Čestitamo!

19. vprašanje: Ali veste, koliko je v Pomurju osnovnošolcev?

ODGOVOR: a) okrog 25.000
b) okrog 8.200
c) okrog 14.000

Žrebanje pravih odgovorov bo 17. maja.

BRANKO ŽUNEC

Kaj se more od nečistega za čisto razglasiti in kaj more od laži biti resnično? (Sirah)

OBRAČUN

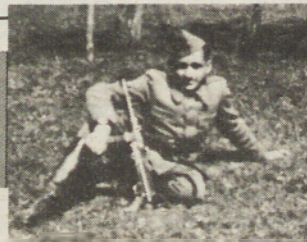
Na polovici našega podlistka osvežimo spomin na biografijo razpitega Oznovca oz. Udbovca, kot jo je v lanskim dvojni številki revije Borec (štev. 10-11/90, oktober-november 1990) pod opombami besedila Marije Dornik, Duhovnik in revolucionar, Nekaj postaj na življenjski poti Jožeta Lampreta (str. 912-945), objavil Mile Pavlin.

Bogdan Hrovat-Miha. Partizansko ime Miha je bilo dokaj pogosto, zato so k Hrovatove-mu nekako neuradno dodali še »Puklasti«, po njegovi prirojeni telesni hibi, zaradi katere je vsakomur ostal v spominu. Bogdan Hrovat izhaja iz družine primorskih beguncev, ki se je naselila v Mariboru in 1941 še enkrat emigrirala v Ljubljano. Od tam je Bogdan kot gimnazijec dijak 1943 odšel k partizanom na Dolenjsko, od koder so ga še isto leto poslali na Štajersko, kjer je ob koncu leta postal načelnik Varnostno obveščevalne službe za mariborsko okrožje. Začasno je pod njegovo pristojnost prve čase po ustanovitvi spadala tudi Zidaniška brigada. Poleti 1944 je bil premeščen v Belo krajino, konec 1944 pa v Prekmurje za pooblaščenca Ozne. Do samomora 1948 je bil oficir Uprave državne varnosti, najprej v Mariboru, nato pa v Ljubljani. Kot je znano, je v delu Štajerske, na vzhodnem Koroškem in v Prekmurju na začetku 1944 prišlo do t.i. pohorske afere, ki se je končala z odstranitvijo večine članov pokrajinskega komiteja Komunistične partije Slovenije za Štajersko, pokrajinskega odbora OF, štaba IV. operativne cone in pooblaščenca Ozne. Ugotovljeno je bilo namreč, da je predvsem Ozna, za njo pa tudi druga vodstva, nasledila gestapo, kar je imelo zelo tragične posledice. Štab cone je postavil izven

zakona vse organizacije OF in KPS od Dravograda do Prekmurja kot gestapovsko tvorbo, začela se je prava pravcata mala vojna med partizani IV. operativne cone na eni ter Lackovo četo oz. kasneje bataljonom na drugi strani. V tem tragičnem dogajanju je seveda prišlo do številnih žrtev.

Bogdan Hrovat se je izkazal z veliko gorečnostjo, ki je prehajala v pravo krutost, zaradi česar so si ga številni ljudje še posebno zapomnili in ga pogosto enačili z vso pohorsko afero, čeprav je bil le dosleden izvajalec drugače dopuščenih krutosti, le da je pogosto prekorajil že tako široka pooblastila. Zato so mnogi prepričani, da je bil gestapovski vrtnjenec. Do zdaj so o njem kot tudi o celotni pohorski aferi znani le odlomki, saj so vodili vsa po vojna leta preprečevali in ovirali raziskave. Vsa zadeva je bila namreč hudo kočljiva, saj so mnogi vodilni ljudje nasledili dokaj očitnim potvorbam in lažem gestapa. Prav takšni pa so skušali dokazati svojo nezmožljivost tako med vojno kot po njej. Nasploh so arhivski podatki o takšnih in podobnih zadevah dejansko še vedno nedostopni tako pri nas kot v tujini, preostaja nam edinole še upanje, da bo čas prinesel pravičen odgovor na vse dvome.

Ker smo gradivo iz arhiva RSNO o pohorski aferi (procesu) zadevi objavili v celoti, se moramo spet vrniti k samemu BH/PM. Kje je bil in kaj je počel po tem, ko je bil od oktobra 1943 do aprila 1944 šef kontraspionážne službe v pohorskem odredu in XI. SNOUB Miloša Zidaniška? Kot je razvidno iz njegovega kartona z osebnimi podatki je bil junija 1944 na partijskem kurzu in potem do oktobra 1944 na Dolenjskem. Tu sta se srečala z Zdenkom

Zavadlavom, piscem knjige Iz dnevnih zapisov mariborskega oznovca. Ta nam je pripovedoval, kako je moral med zračnim napadom oktobra 1944 v Stražnem vrhu nad Črnomljem štoporamo nositi Puklastega Miho, ker bi ga sicer ta takoj likvidiral.

»Z Mihom na puklu sem globoko spoznal njegov karakter. Tekel sem in tekel in če sem počival, me je kar podrezal s tisto dolgocevno pištolo, s tistim »nul aht«, rekoč: Ustrelim te kot psa. Lautej, madona, da nas ne bodo Švabi dobili! Bilo je ob padcu oz. osvoboditvi Beograda, ko je povsod pokalo. In ta hudič bi me, prmejdus, res poknil.«

Bogdan Hrovat in Zdenko Zavadlav se tam in tedaj nista znašla po naključju. Baza-24 je bila sprejemno središče in Puklasti Miha je bil — po lastni izpovedi — klican k Matiji Mačku prav zaradi Pohorske afere. Zavadlav pa je kot v.d. vodje goriške izpostave odseka za notranje zadeve pri predsedstvu Snosa čakal na premestitev oz. razpored za pokrajinsko Ozno na Štajersko in Koroško. Nekaj dni po zavzetju Beograda je Miha, po dogovoru z Mačkom, odšel na pot v Prekmurje. »Maček ga je postal v Mursko Soboto, namesto da bi ga dal ustreliti. Postal ga je, da pač nacisti odpravijo odstrel. Nič takega se ni zgodilo, saj si je kot Oznovec zrihtal vilo, cel urad, s čudovitimi babami, ki jih je vse po vrsti imel. Namesto da bi bil odstreljen, je lepo živel in dočkal osvoboditev.«

Kakšna je Zavadlavova verzija o Pohorskem procesu, ki naj bi ga tudi sam raziskoval? »To iskanje »plavogardizma« se je na Štajersko prineslo pravzaprav iz komand na Do-

lenjskem, preko štajerskega načelnika Silasa, pozneje likvidiranega zaradi nekakšnega »vojvodstva«, ter s pisnimi direktivami štajerskemu Dobu, pokrajinskemu komiteju in odboru OF s Petrom Skalo na čelu ter štabu IV. operativne cone s Cirilom na čelu. Vsi ti so tudi posredovali in zastopali takšno mnenje na terenu in na Pohorju, kjer je bil nosilec iskanja »plavogardistov« in gestapovcev predvsem Pohorski odred s svojim štabom ter Puklastim Mihom v njem.

V prizadevanjih za odkritjem »plavogardistov«, ki jih dejanjski sploh ni bilo, razen poznane maloštevilne skupine t.i. Zmagoslavovih četnikov pri Mariboru, so prednjačili pokrajinski forumi in štabi ter štab Pohorskega odreda. Slednji, z vsemi drugimi pohorskimi štabi vred, je sploh prekinil s terenskimi OF in partijskimi organizacijami, predvsem z mariborsko vojsko in Kovačem na čelu. Ta dva naj bi bila sploh poglavitna organizatorja plavogardizma na Štajerskem.

Sledi tole Zavadlavovo pričevanje: »Ker pohorske enote niso več sprejemale novincev ter so jih v glavnem likvidirale kot plavogardiste in gestapovce, je vodstvo mariborske OF in partije ustanovilo Lackovo četo, edino enoto v Sloveniji, ustanovljeno na tak način. (O delovanju te enote obširneje piše prof. dr. Milan Ževart iz mariborskega muzeja narodne osvoboditve — op. B. Ž.) V obdobju takega medsebojnega obračunavanja na Štajerskem je bil načelnikov brat Maksimilijan zajet od gestapa in spuščen s pogojem, da izda sekretarja Kovača. To pa mu je takoj javil in Kovač ga je poslal v partizane na Pohorje. Končal pa je v Lehnu.

Rafael dolži Kovača, da je

Maksimilijana namenoma poslal na Pohorje, da ga tam naši pobijejo, saj je vedel, kako na Pohorju ravna jo z novinci. Res pa je prav Kovač s svojo informacijo na Dolenjsko in s svojim odhodom tja prispeval k temu, da se je ta medsebojna pohorska morija končala, njeni poglavitni protagonisti Ciril, Skala, tudi Luka in drugi pa so bili premeščeni. Sam Kardelj se je vmešal in tako odločil.

Vsega naj bi bil kriv gestapo v Mariboru, kamor se je res eden iz Lehna zatekel. Verjetno pa je v vsej zadevi še veliko nejasnega. Tudi vanjo vmešanih je več in njihova odgovornost še neznana. Če pa smo že pri pričevanjih posameznikov, pogledajmo v pisno, ki smo ga dobili od Ego-na Conradija. »S Hrovatom Bogdanom-Mihom sem se v času NOB srečal le enkrat, in to ob neki lokalni nemški ofenzivi na Moravskem. Mislím, da je bilo to maja 1944. Takrat je bil on, če se dobro spominjam, obveščevalni oficir v eni od brigad, jaz pa v tem času pripadnik oddelka Ozne za Štajersko in Koroško. Srečanje je bilo kratko in v atmosferi, kakršno pač lahko predstavlja hajka. Konec novembra 1944 me je v Zgornjesavinjski dolini zatekla nemška ofenziva na osvobodeno ozemlje. Spominjam se, da je nekaj tednov pred tem šla preko našega oddelka Ozne v prostor na drugi strani Drave, to je Ormoža, Ljutomera in še dalje na Prekmurje neka skupina z nalogo, da tam organizira t.i. pooblaščenstvo Ozne. V tej skupini je verjetno bil tudi Miha z nalogo, da se prebija v Prekmurje. Verodostojnejši vir bi bil lahko takratni in danes še živeči načelnik oddelka Ozne za Štajersko in Koroško pri IV. operativni coni, tovariš Maležič Matija-Ciril, ki živi v Lju-

bljani in, če se prav spominjam, mi je še pred kratkim rekel, da zbira gradivo in piše spomine. Naslednji vir bi lahko bil Kustec Tihomir in njegova sestra Manja, ki je upokojenka organov za notranje zadeve in živi v Ljubljani. Ničesar ne bi mogel novega povedati v zvezi z njegovo vlogo v t.i. Pohorskem procesu, ker me takrat še ni bilo na Štajerskem. Bil sem namreč na Kočevskem, vendar bi za to obstajali še zelo zanimivi viri. Moje mnenje je, da je Miha, glede na hibo, ki ga je obremenjevala v veliki meri, prav gotovo primer, vreden raziskovanja tudi s strani ustrezne znanstvene discipline.«

In še tole zgodovinsko dejstvo dodajamo, ki ga v knjižnem prispevku k zgodovini NOB Prekmurje 1941-1945 (druga dopolnjena izdaja) navaja Ferdo Godina: »Pri vasi Gibina je 9. decembra (1944!) prišel čez Muro Ivan Žunič-Radovan. Z njim sta prišla obveščevalca Roman in Bogdan Hrovat-Miha (»puklasti«).«

Istega dne je Bogdan Hrovat pisal to. Slavcu še eno tistih pisem, v katerih zelo podrobno posreduje svoje obveščevalne ugotovitve. »Slavc je bil zdaj že pokojni dr. Slavko Zore. Prvi odsek za inozemstvo je najprej vodil prekaljeni vosovec, član kolegija in komisije Vosa Štefan Brajnik, ki je organiziral obveščevalno službo v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. Ker pa je bil z Mačkom maja 1944 poklican v Drvar, je njegovo delo prevzel dr. Zore, ki je potem ves čas vodil prvi odsek Ozne za Slovenijo,« nam je pojasnila psevdonim Slavc zgodovinarica, zaposlena v arhivu RSNO Slovenije Ljuba Dornik-Šubelj.

(nadaljevanje prihodnjič)

ZGODOVINSKI UTRINKI IZPRED PETDESETH LET

OKUPACIJSKA OBLAST JE SLONELA NA NOTARJIH, ŽANDARJIH, TER NA MNOŽICAH DETEKTIVOV IN DOMAČIH OVADUHOV

Oživila je ideja tisočletnega svetošefanskega kraljestva-jezero-letništva kot so karikirano rekli v Prekmurju. Prišel se je mnogo hujši raznorodni pritisk kot tisti pred prvo svetovno vojno. Ob uvedbi civilne oblasti so Madžari pripeljali v ta namen prekaljen upravni in policijski aparat, med njimi precej madžariziranih Porabcev in Belih Hrvatov, ki so se za silo govorili »vendski« ali hrvaški jezik. Hitro so našli mnogo sodelavcev v pokrajini. Skoraj vsi vplivni domačini, mnogi starejši ljudje, ki so se šolali v predvojni Madžarski in so govorili madžarsko, obrtniki, še posebej pa gostilničarji in trgovci so se takoj identificirali z novo madžarsko oblastjo. Vsi ti so prikimali in tožili nad 20 letnim robstvom nad Prekmurjem ter pritrjevali madžarsko-vendskemu bratstvu, se navduševali nad krono sv. Stefana. Hitro so sprejeli teorijo, da Prekmurci niso sestavni del slovenskega naroda, niti velike slovenske skupnosti. Civilno oblast v Prekmurju sta vodila glavna srezka župana soboškega in lendavskega srezca (dr. Olajos in dr. Apáty) in krajevni notarji, ki so imeli velika pooblastila. Želo radikalni notarji so bili v lendavskem okraju, pravi »božji biči« kot so jih nazivali ljudje. Zelo brutalen notar lendavske okolice dr. Moštro Tibor je v pogovorih kar trepetal od sovratstva do Slovencev, zlasti do kolonistov. Ti so v vsaki vasi postavili madžarski oblasti predanega župana-biroja za urejanje preprostih krajevnih poslov. Običajno so to bili premožnejši madžarsko čuteči ljudje kot podaljšana roka notariatov. Ti so si v kraju izbrali svojega pomočnika — malega rihtarja, ki so obveščali prebivalstvo, pomembno vlogo pa so opravljal kot vohuni za zavednimi ljudmi, skrivači in dezertarji. Celo ponoči so prisluškovali pri posameznih narodnozavednih hišah. Kot tak se je zelo dobro izkazal lendavski

Madžarska proslava v Lendavi.

župan Dervarič Elemer, upokojeni šef lendavske žel. postaje. Nekaj notarjev in njihovih pomočnikov so izšolali tudi izmed Prekmurcev. Okrog 40 madžarsko čutečih Prekmurcev-revizionistov med njimi precej »vitezov« so že 1941 leta odlikovali z narodnoobrambnim križcem in jih obenem pritegnili v svoje okupatorske načrte. Decembra 1941 pa so v komitatske (župnijske) zbore v Szombathelyju in Zalaegerszegu vključili po 50–70 madžarski oblasti predanih zastopnikov iz okupiranega Prekmurja. To so bili predvsem zanesljivi župniki, evang. pastori, zdravniki, šolski upravitelji, veleposelniki, veletrgovci, bankirji, tovarnarji in nekaj kmetov. Tudi ti so postali sestavni del okupatorske oblasti. Vsi ti organi in posamezniki so utrjevali svojo oblast na ovaduštvo. Baze ovaduštva so bile skoraj vse gostilne in njihovi lastniki, mnogi trgovci, takorekoč vsi vaški župani in njihovi mali rihtarji (ti so se imeli za »male bogove« na vasi) in številni prebivalci. Močne baze ovaduštva sta postali soboška gimnazija in lendavska meščanska šola, kamor so takoj namestili večino madžarskih profesorjev in nekaj domačinov. Pri ovaduhih so se oglašali žandari z visokimi črnimi cilindri in petelinjim perjem ter zbirali informacije na teh osnovah pa izdelovali predloge za oblike preganjanja prebivalcev. Nekateri ovaduhi so bili tudi plačani, posedovali so orožje in bili oproščeni vojaške službe. Večina šolskih upraviteljev je dokazala svojo »domovinsko dolžnost«. Zbrali in sežgali so skoraj vse slovenske šolske knjižnice. Pri tem se je še posebej izkazal lendavski šolski nadzornik Szep Janecz »mučenik in suženj« v Jugoslaviji. V šolah je potekala načrtna vzgoja revizionizma, v službo sprejeti učitelji pa so absolvirali čakovsko učiteljske znano po vzgoji madžarsko čutečih vzgojiteljev. Pred in po pouku se je recitirala molitev: »verujem v enega boga, verujem v eno domovino, verujem v vstajenje Madžarske.« Vse potrošno blago je moralo biti oprejeno z »magyar« ali ovito z rdečo belo zeleno barvo. Veljalo je obvezno izobešanje teh zastav. Po končani maši se je obvezno pela madžarska himna. Velika večina slovenskega prebivalstva v Prekmurju so edino duhovnikom rekli »naš«, vse drugo je bilo tuje. Narodno zavedna duhovščina je bila pod nenehnim nadzorom oblasti. Szombathelyski škof dr. Grosz je na dekanijski konferenci v Lendavi dajal za primer evangeličanske duhovnosti (skoraj vsi so se šolali na Madžarskem), kako se je treba preleviti in prilagoditi. Evang. senior v Lendavi Škalič Aleksander pa je sestavil lendavsko himno »kako bo Lendava večno ostala madžarska.« Novodošli ravatelj lendavske meščanske šole Kúronja Evgen (emigrant iz M. Črnc) obenem kantor v r.k. cerkvi se je krepko boril proti slovenskemu bogoslužju in je tudi pri slovenski maši vsiljeval madžarske pesmi. Znani lendavski nasilnež-sicer Slovenec, veliki kmet Žerdin je v cerkveni zakristiji fizično napadel in oklofital slovenskega duhovnika Gjerkeša, ker ni med petjem madž. himne mirno stal in je predčasno odšel izpred oltarja. Pre-madž. povedali so slovenski katekizem, vpeljali pa tkzv. »vend katekiz-mu« v madžarskem črkopisu. Še v letu 1941 so mnoge slovenske župnije zasedli madžarski duhovniki (Tišina, Lendava, Beltinci, Crenšovci, Kobilje, Sobota, Sv. Jurij ...), 18 slovenskih duhovnikov pa poslali v notranjost Madžarske, da se naučijo madž. jezika.

Dva duhovnika so konfinirali (Klekl, Kolenc), tri pa na vojaškem procesu konec oktobra 1941 »kot komuniste« obsodili in zaprli v vojaške zapore v Budimpešti (Camplin, Halas, Jerič).

Te spominske utrinke pišemo v glavnem slovenski zgodovinarji. Ob tem pa je samoumevno, razumljivo in logično, da je velika večina madžarskega prebivalstva v Prekmurju okupacijo Prekmurja sprejela in doživela kot svojo osvoboditev. Nelogično bi bilo pričakovati drugače. Toda povedati velja, da je bilo tudi med madžarskim prebivalstvom kar precej strpnega in razumnega zdržanja v času okupacije, tudi med vplivnimi Madžari.

Jahalna šola v Petišovcih?

Ob snovanju nalog za bodoče petletno obdobje so si v krajevni skupnosti Petišovci zamislili nekaj akcij, ki bi močno posegle v življenje vasi. Med temi akcijami je tudi jahalna šola, ki naj bi jo organizirali na nekdanjem urbarskem pašniku, ki je bil vasi odvzet. Petišovčani upajo, da bodo pašnik — ta je tudi zaščiten — dobili nazaj. Pašnik je prostiran in deloma že sedaj služi v turistične namene (spidvejska steza). Tam je lep gabrov gozdiček pri Zataku, nedaleč stran pa je tudi termalno kopališče. V krajevni skupnosti so dobili že prve ponudbe iz Madžarske, Italije, Nemčije in Slovenije, upajo še na kakšno, preden se bodo odločili, komu naj zaupajo ustanovitev jahalne šole. Z jahalno šolo bi veliko pridobil občinski turizem, vaščani pa bi dobili dodaten vir denarja za razvoj vasi. Upajmo, da bodo ta projekt uresničili.

Jani D.

Prenovitelji praznovali

Občinsko vodstvo SDP Lendava je letos prevzelo organizacijo 1. maja, praznika dela in delavcev. Doslej je to proslavo organizirala sindikalna organizacija, ker pa je danes sindikatov več, je organizacija tega praznika postala vprašljiva. Na srečo so prenovitelji rešili ugled praznika. Praznovanje seveda ni bilo tako pompozno kot v prejšnjih letih, na termalnem kopališču v Petišovcih pa se je vendarle zbralo nekaj sto ljudi, ki so uživali v lepem vremenu ter folklornih plesih in glasbi. Družabnega srečanja se je udeležil tudi vodja kluba poslancev SDP v republiški skupščini Miran Potrč.

JD

K SLOVESU, KI NI SLOVO

Pred dobrim mesecem dni je Karel Černjavič, dolgoletni direktor soboške Zvezde, odšel v pokoj. Kljub temu ne mine dan, da ne bi pogledal, kako je v Zvezdi, kakšna je malica in ali je golaž, nekoč ponos Zvezdine kuhinje in prvak med slovenskimi golaži, dobro začinjen.

»Brez Zvezde ne znam in ne želim živeti.« nam je povedal, ko smo ga ujeli pri obhodu lokala. »38 let sem delal, živel v Zvezdi, doživljal z njo in sodelavci mnoge lepe in manj lepe trenutke. Postala je del mene in mojega življenja. Morda se sliši čudno, vendar ne morem dojeti, da nisem več član kolektiva, da Zvezda lahko gospodari brez mene, da letos ne bom odprl sezone točenega piva na vrtu pod kostanji.« Verjetno se mnogi spominjajo Karla Černjaviča, kako je kot pravi »vert« s ponosom, vljudo in gostoljubno pozdravljal svoje goste pred Zvezdo. Hudomušno se je nasmejal, ko je priznal,

da je bil ob dnevu, ko so prvi gosti začeli posedati na prijetnem vrtu pod mogočnimi kostanji, še posebno pozoren in previden. »Ne bi bil dober znak, če bi bil prvi gost na vrtu gostja — ženska,« pravi. »To bi bilo slabo znamenje, ki obeta manjši promet in manj gostov, zato so bili vsa leta nazaj prvi gosti moji prijatelji moškega spola.«

Karel Černjavič je gostinec s srcem in dušo. Obrti se je začel učiti kot 15-letni vajenec v nekdanji Sočičevi kavarni, se kalil na progi Samac-Sarajeva, se usposobil za gostinskega tehnika in končno leta 1953 pristal v Zvezdi, istočasno z Ludvikom Šuklarjem iz Gančan. Do takrat neugledna

Zvezda je čez leto ali dve dobila lepšo podobo, postala je središče družabnega, političnega in gospodarskega življenja prekmurske

metropole. »Ni bilo pomembnejšega obiska ali dogodka, ki ga ne bi občutili tudi gostinci v Zvezdi,« se spominja Karel Černjavič. »To so bili časi, ko je Zvezdina kuhinja slovela kot najboljša v Sloveniji v pripravi golaža, pečenke, vampov in kisle juhe; ko je milozvočna pesem Lajčija Šuklarja vsak sobotni večer privabljala zabave in dobre družbe željne goste; ko so natakarji stregli z veseljem in veliko motiviranostjo, saj si je lahko vsak pri obračunu dnevnega poslovanja izračunal tudi svoj zaslužek.«

Karčjev recepti za dobrega gostinca: »To ne more biti vsak, nekaj mora biti v človeku — predvsem ljubezen do sočloveka, vrljnost in poštenost. Danes ugostiljstvo, da se gostinci med seboj ne spoštujejo, da družbeno gostinstvo brez določenih sprememb nima perspektive, da »bifeji« in »kafiči« rastejo kot gobe po dežju, brez prave usmeritve in kakovosne ponudbe.«

Ko govori o Zvezdi danes, gostinstvu in turizmu nasploh, je Karel Černjavič poln kritike in upravičenega negodovanja. Nerač pa se pohvali s številnimi priznanji, ki jih je prejel sam ali s sodelavci, s številnimi gosti, ki jim je botroval — Čarda, Prekmurski hram, Grajski hram, Moravske Toplice ...

Kako bo Karel Černjavič preživel jesen svojega življenja? »Ne bo mi dolgčas, krajšali mi ga bodo predvsem številni prijatelji tukaj in na Madžarskem, s katerimi me vežejo iskrene vezi. Poleg tega sem Zvezdi obljubil, da bom skrbel za žganjarno in nasad na Krplivniku, kjer letos 400 sadik dobro kaže.«

Pa ne samo to, bomo dodali. V središču Murske Sobotice stoji njegova Zvezda, kjer bo vedno najdražji gost in kjer bo vedno našel prijatelja za klepet. Renata Ficko

PRVOMAJSKI OBIČAJ V GANČANIH

Nepremišljenost skalila praznovanje

Že več desetletij — predlani so praznovali 70-letnico — v Gančanih na svojstven način praznujejo praznik dela. Osemnajstletni fantje — naborniki skupaj s sovrstnicami iz leta v leto obnavljajo star ljudski običaj — postavljanje mlaja. V večernih urah se dan pred prvim majem mladi z okrašenimi smrekovim vršičem ob spremeljavi domače godbe sprehodijo po naselju do mesta, kjer bo mlaj stal. Potem pa se začne sklepno dejanje — postavljanje mlaja. Pri tem mladim priskočijo na pomoč tudi starejši, ki imajo že izkušnje pri tem opravilu, da se ne bi zgodilo kaj nepredvidljivega. Tako je bilo v

Gančanih tudi ob letošnjem prazniku dela. Dogodek so z velikim zanimanjem spremljali številni krajani, obiskovalci pa so prišli tudi iz sosednjih krajev. Potem ko so mlaj že postavili na pravo mesto in je godba že zaigrala sklepno melodijo, pa se je zgodilo nekaj nenavadnega. Ena od svetlobnih raket je namreč padla na okrašen vršič mlaja, ki se je vzgal, in kot blisk je zgorelo vse, kar je bilo na njem lepega in narejenega iz papirja. To nepremišljeno dejanje je kajpak zelo prizadelo številne obiskovalce, zlasti pa mlade, ki so ure in ure ter večere in večere pripravljali razne papirnate izdelke in vložili

v to tudi precej denarja. Praznovanje je za nekaj časa zastalo, nekateri pa so tudi fizično hoteli obračunati s storilcem nepremišljenega dejanja, saj se kaj takega v sedemdesetih letih v Gančanih še ni zgodilo. Z dejstvom pa se nikakor niso mogli pomiriti mladi organizatorji praznovanja. Skaljeno praznovanje se je čez nekaj časa vendarle nadaljevalo ob kresovnju in privlačnem kulturnem programu, toda solze z mladih lic niso izginile. Tako bo letošnji mlaj v Gančanih ves mesec maj mimoidočim kazal drugačno sliko kot običajno.

Feri Maučec

KRAJEVNA SKUPNOST ROGAŠOVCI

ZDRAVSTVENA POSTAJA, OTROŠKI VRTEC, CESTE ...

V vseh sedmih naseljih krajevnih skupnosti Rogošovci so letos februarja izglasovali krajevni samoprispevek za pet let in s tem omogočili uresničitev nekaterih razvojnih nalog. Skrbi pa jih, ker ni bil izglasovan občinski samoprispevek, iz katerega naj bi sofinancirali posodobitev cestnih odsekov Sv. Jurij—Fikšinci, Nuskova—Gornji Slaveči in Ocince—Kramarovi. Po besedah novoizvoljenega predsednika sveta krajevnih skupnosti Edvarda Mihaliča pa vseeno upajo, da se bosta krajevna skupnost in občinska vlada dogovorili za uresničitev vsaj dela tega programa, saj je bila to načrtovana prednostna naloga v krajevni skupnosti. Poleg tega bodo iz sredstev krajevnega samoprispevka letos sofinancirali gradnjo otroškega vrtca v Rogošovcih. V ta namen so že odkupili zemljišče in naročili potrebno dokumentacijo. Upajo, da bodo gradbena dela stekla že letos. Nadalje bodo sofinancirali dograditev športnega objekta Nogometnega kluba Serdica in gradnjo večnamenske dvorane v Serdici. Del denarja bodo namenili za nabavo avtostierne GD Sv. Jurij ter za vzdrževanje va-

skih cest, ki so v slabem stanju. Skoda, da še ne morejo uporabljati kamnoloma v Sotini, iz katerega so lani zvozili precej mle-tega kamna, ki je zelo primeren za vzdrževanje cest. Veseli so, da je republiška skupnost za ceste končno uredila plaz, ki je drsel na pokopališče, nezadovoljni pa so v Sotini z vzdrževanjem regionalne ceste Murska Sobota—So-

tina—mejni prehod, ki je v izredno slabem stanju. Na območju krajevnih skupnosti vodno gospodarstvo regulira potok Ledavo. Prav tako so zadovoljni, da se nadaljuje gradnja zdravstvene postaje v Rogošovcih (s sredstvi iz občinskega proračuna), s čimer se uresničuje dolgoletna želja prebivalstva na tem območju Goričkega. Predvidevajo, da bo

do zdravstveno postajo letos dogradili in predali namenu, s tem pa bosta redno zaposlena zdravnik in zobozdravnik, ker bo pomembna pridobitev. Zdaj namreč dvakrat tedensko hodi delat v Rogošovce zdravnik iz Can-kove, medtem ko zobozdravnika sploh nimajo. V tem srednjeročnem obdobju pa v krajevni skupnosti Rogošovci načrtujejo tudi razširitev telefonije, saj je za telefone zainteresiranih 300 novih naročnikov (sedaj jih je na območju krajevnih skupnosti 200). Zato pa bo potrebno nabaviti novo telefonsko centralo.

Pričakujejo, da jo bo podjetje za PTT Murska Sobota v najkrajšem možnem času montiralo, saj so pošto zgradbo zgradili že pred leti. Sicer pa imajo v krajevni skupnosti Rogošovci, ki vključuje naselje Sv. Jurij, Nuskova, Serdica, Sotina, Kramarovi, Ocince in Rogošovci, skupen razvojni program ter programe za posamezna naselja. Doslej so v celoti uresničili sprejete referendumske programe, tako pa si želijo tudi v prihodnje.

Feri Maučec

Športni objekt NK Serdica

Zmagi Nafta in Mure

V štirindvajsetem kolu prvenstva v slovenski nogometni ligi sta oba pomurska ligaša zmagala. Lendavska Nafta je v Dekanih premagala Jadran Lamo s 4:2 in se prebila na peto mesto. Gole za Nafto so dosegli: Dovečer 2 ter Rob in Šabjan. Nafta je igrala v postavi: Kusek, Mundjar, Pintarič, Novak, Žalik, Kopinja, Šabjan, David, Herceg, Rob in Dovečer. Soboška Mura je na svojem igrišču premagala Živila Naklo z 2:0. Gola za Muro sta dosegla: Cirkvenčič in Kardoš. Mura je igrala v nekoliko spremenjeni postavi: Černjavič, Kardoš, Cesar, Filipan, Beredijaš, Gašević, Lopert, Kokaš (Štitič), Cirkvenčič, Vori (Baranja), Cifer (Šarkezi). Prvič pa je tekmo v Murski Soboti vodila sodniška trojka iz Avstrije ter svojo nalogo korektno opravila. V prihodnjem kolu igra Nafta v Lendavi že v soboto s Steklajem iz Rogaske Slatine, Mura pa gostuje pri vodilnem Slovanu v Ljubljani.

Ena od akcij na tekmi Mura: Živila Naklo.

Foto: N. Juhnov

V nedeljo derbi Turnišče-Beltinka

V enaindvajsetem kolu tekmovanja v slovenski območni nogometni ligi vzhod je Beltinka doma premagala Pekre s 3:0. Strelci golov so bili: Hartman, Godina in Jančar. Beltinka je igrala v postavi: Kozic, Dogar, J. Zver, Kosi, Martik (Baša), Voroš, Jančar, Forjan, (M. Zver), Hartman, Škaper (Kreslin), Godina. Turnišče pa je gostovalo v Mariboru pri Železničarju in izgubilo z 0:1. To je bila ena najboljših iger Turnišča, gol pa so dobili devet minut pred koncem. Moštvo Turnišča je igralo v postavi: Maučec, S. Lebar, Mujdrica, Prša (Toplak), Markoja st., D. Lebar, Dominko, G. Koveš, Pucko, Markoja ml., Litrop (Lutar). Prihodnjo nedeljo bo v Turnišču pomurski derbi med Turniščem in Beltinko. Za srečanje je veliko zanimanje in pričakujejo velik obisk, zlasti še, ker igra Nafta v soboto in ker bodo nekatere tekme pomurske lige dopoldne.

ROKOMET

Pričakovana zmaga v Ormožu

V nadaljevanju prvenstva v prvi republiški moški rokometni ligi je Pomurka Bakovci gostovala v Ormožu in po pričakovanju premagala domače moštvo s 30:20. Bakovčani so bili ves čas tekme boljše nasprotnik in dobili novi točki brez posebnih težav. Strelci golov za Pomurko Bakovce: Petek 10, Žugelj 6, Buzeti in Štefan Lovenjak po 5, Anton Lovenjak 3 in Okreša 1. V predzadnjem kolu igra Pomurka Bakovci v soboto ob 20. uri v novi športni dvorani v Murski Soboti z moštvom Šeširja iz Škoflje Loke. So tekmo se bodo Bakovčani poslovili od domačega občinstva v tej tekmovalni sezoni.

Krog in Radgona zmagala

V nadaljevanju prvenstva v drugi republiški moški rokometni ligi vzhod je Radgona v pomurskem derbiju premagala Mladince iz Murskih Črnc s 31:28. Najboljši strelci: Benko 10, Merčnik 8 in Perša 6 za Radgono ter Branko Makovec 8, Banfi 7 in Gregorinčič 5 za Mladince. Rokometni Krog so gostovali na Ravnah na Koroškem in premagali Fužinarja s 23:19. Strelci za Krog: Meolic 10, Lukač 4, Varga in Babič po 3. Pivovarna Laško pa je v Murski Soboti premagala Polet z 28:21. Najboljši strelci pri Poletu: Škraban 6, Kreft 5 in Fefer 4. V predzadnjem kolu igrajo: Krog-Polet, Fužinar-Radgona in Velenje-Mladinec.

ŠAH

ŠTEVANEČEVA ŠESTA

Na Pokljuki je bilo republiško prvenstvo v šahu za starejše pionirje in pionirke. Sodelovalo je 40 pionirjev in 26 pionirk. Od pomurskih predstavnikov se je najbolje odrezala Lea Števanec (Vanča vas), saj je s 5,5 točke zasedla šesto mesto. Martina Marič (MS) je bila s 4,5 deveta, Lidija Zemljič (Kapela) s 4 točkami devetnajsta in Stanka Vivalgi (MS) s 4 točkami enaindvajseta. Pri pionirjih je Lendavčan Daniel Pukl s 5,5 točke zasedel deveto mesto. J. Gerencner

ATLETIKA

REKORDA ŠTEVANEČEVE IN GRABARJA

Na otvoritvenem atletskem mitingu v Ljubljani, kjer je sodelovalo okrog 400 atletov in atletinj vseh starostnih kategorij, sta nastopila tudi pomurski atletinji Marija Števanec in Manuela Pergar in dosegli lep uspeh. Števanec je v teku na 300 m dosegla drugi najboljši čas in krepko izboljšala osebni rekord. Tekla je 40:99. Druga pa je bila tudi v teku na 1.000 m (2:57,91). Manuela Pergar je tekla 300 m in dosegla čas 43:34. Dan pred tem pa je na uličnem teku v Casarsi v Italiji na 3,5 km dolgi progi zasedla zelo dobro tretje mesto.

Na atletskem prvenstvu avstrijske Stajerske v Lipnici pa je sodeloval Geza Grabar. V teku na 10.000 m je tekel z novim osebnim rekordom 31:08,60 in zasedel tretje mesto. Geza Grabar je tudi sodeloval na prvem lipniškem teku v Avstriji, kjer je sodelovalo čez 200 tekačev. V osrednjem teku na 8,5 km in dokaj zahtevni progi je na cilj pritekel kot drugi in dosegel še en mednarodni uspeh. Za zmagovalcem je zaostal le 32 sekund. G.

SONL — vzhod

BELTINKA	21	14	6	1	49:15	34
Dravinja	21	14	4	3	54:22	32
Železničar	21	12	4	5	33:18	28
TURNIŠČE	21	12	4	5	36:22	28
Impol	20	10	5	5	30:24	25
Središče	21	10	4	7	27:28	24
Kovinar	21	7	5	9	34:22	19
Rate	21	6	7	8	24:29	19
Partizan	21	7	3	11	22:27	17
Pohorje	21	4	9	8	14:24	17
Ojstrica (—1)	21	7	3	11	22:34	16
Pekre	20	5	4	11	15:29	14
Svoboda	21	3	4	14	18:47	10
Boč	21	3	2	16	12:49	8

PNL

REZULTATI — 17. KOLO

Črenšovci	: Bakovci	3:2
Dobrovnik	: Izakovci	3:0
Mladost	: Tišina	1:2
Lipa	: Ljutomer	2:2
Renkovec	: Odranci	2:2
Polana	: Veržej	0:2

REZULTATI — 18. KOLO

Bakovci	: Polana	4:1
Veržej	: Renkovec	1:0
Odranci	: Lipa	0:2
Tišina	: Dobrovnik	1:0
Izakovci	: Črenšovci	2:2
Ljutomer	: Mladost	3:1

Veržej	18	11	6	1	32:10	28
Tišina	18	7	7	4	29:22	21
Ljutomer	18	8	5	5	31:26	21
Bakovci	18	9	3	6	27:23	21
Črenšovci	18	9	3	6	29:26	21
Odranci	18	8	4	6	20:16	20
Dobrovnik	18	8	3	7	32:21	19
Izakovci	18	5	5	8	28:28	15
Lipa	18	5	6	8	22:37	15
Renkovec	18	3	7	8	18:25	13
Polana	18	4	5	9	17:29	13
Mladost	18	3	3	12	19:41	9

I. MNL MS

REZULTATI — 17. KOLO

Rogašovci	: Gornjaci	3:1
Čarda	: Radgona	2:0
Grad	: Tromeljnik	2:1
Serdica	: Šalovci	2:1
Dokležovje	: Rakičan	1:1
Brattonci	: Cankova	2:4
Zaostala tekma		
Radgona	: Cankova	0:1

Rogašovci	17	13	3	1	58:18	29
Grad	17	10	4	3	31:18	24
Rakičan	17	8	5	4	40:23	21
Dokležovje	17	7	6	4	30:24	20
Šalovci	17	6	7	4	39:30	19
Gornjaci	17	6	4	7	31:30	16
Tromeljnik	17	7	2	8	27:35	16
Cankova	17	5	5	7	34:33	15
Čarda	17	5	5	7	23:35	15
Brattonci	17	4	2	11	30:43	10
Serdica	17	3	4	10	18:45	10
Radgona	17	3	3	11	22:49	9

II. MNL MS

REZULTATI — 17. KOLO

Filovski	: Hodoš	2:3
Križevci	: Tešanovci	0:2
Puconci	: 11 plavih	4:3 prek.
Romah	: Prosenjak	6:1
Pušča	: Apače	1:1
Vrelec prosti		
Zaostala tekma		
Križevci	: Puconci	0:3

Hodoš	16	12	1	3	52:29	25
Puconci	16	11	2	3	49:23	24
Romah	16	10	1	5	53:30	21
Filovski	15	8	3	4	38:23	19
Pušča	16	8	2	6	40:35	18
Tešanovci	16	8	1	7	33:36	17
Apače	15	7	2	6	42:38	16
11 plavih	15	6	1	8	35:39	13
Vrelec	15	1	4	10	27:49	6
Prosenjak	15	2	2	11	33:57	6
Križevci	15	2	1	12	17:60	5

I. ONL Lendava

REZULTATI — 14. KOLO

Mostje	: Nedelica	1:1
Kapca	: Nafta B	5:0
Graničar	: Hotiza	0:8
Panonijski	: Bistrica	2:5
Lakoš	: Kobilje	1:1

Kobilje	14	10	3	1	29:12	23
Bistrica	14	10	3	1	29:18	23
Hotiza	14	8	2	4	34:16	18
Nedelica	14	4	7	3	32:15	15
Kapca	14	7	1	6	28:22	15
Nafta B	14	6	2	6	25:25	14
Graničar	14	6	1	7	22:37	13
Lakoš	14	1	5	8	15:33	7
Mostje	14	1	4	9	9:23	6
Panonijski	14	1	4	9	10:32	6

II. ONL Lendava

REZULTATI — 8. kolo

Žitkovci	: Olimpija	1:3
Petiškovci	: Zvezda	6:3

Olimpija	8	6	2	0	25:10	14
Petiškovci	8	3	1	4	19:22	7
Žitkovci	8	2	4	4	16:21	6
Zvezda	8	1	3	4	14:21	5

KAJAKAŠTVO

Štiri prva mesta BD Mura

Na reki Uni v Bosanskem Novem je bilo prvomajsko tekmovanje v spustu na divjih vodah. Med tekmovalci iz Bosne in Hercegovine, Hrvaške in Slovenije so sodelovali tudi kajakaši in kanuisti BD Mura iz Kroga in se tepe odrezali, saj so osvojili kar štiri prva mesta. Pri članih v K 1 je zmagal Kemal Arnautović, ki je pristopil k BD Mura iz Kroga. Simon Kovačič je bil četrti. Pri pionirjih je v enaki kategoriji zmagal Darjan Borovič, Borut Horvat pa je bil drugi. Med mladinci v C 1 je zmagal Iztok Horvat, pri članih v C 2 pa sta bila prva Gujman—Kovačič.

MOTOKROS

Boštjan Kampuš zopet zmaguje

Mladi in zelo nadarjen motokrosist Boštjan Kampuš iz Spodnje Ščavnice, ki je bil nekaj časa odsoten z dirkališč, zopet razveseljuje s svojimi nastopi. Kot edini Jugoslovjan je nastopil na prvi dirki za evropsko prvenstvo v Torinu v Italiji in med 40 tekmovalci v kategoriji do 125 ccm zasedel solidno 27. mesto. Odlično pa je začel tudi letošnje državno prvenstvo v razredu do 125 ccm. Na prvi dirki v Dolenjskih Toplicah je zmagal v vseh treh vožnjah. Prav tako ni imel konkurence na drugi dirki za državno prvenstvo v Donjem Miholacu in je prav tako zmagal v vseh treh vožnjah pred Goričkim in Vesenjkom (oba JNA). Boštjan Kampuš tako vodi s 120 točkami (ali s prednostjo 23 točk pred drugouvrščenim Goričkim). Tretja dirka za državno prvenstvo bo 19. maja v Jaski.

KOLESARSTVO

Erjavac četrti na Bledu

Na Bledu je bila cestna kolesarska dirka za nagrado Bleda, sodelovalo je blizu 200 tekmovalcev iz vse Slovenije. Med njimi so bili tudi kolesarji iz Tropovec in dosegli solidne uvrstitve. Pri pionirjih je Erjavac zasedel četrto mesto. Med mlajšimi mladinci je bil Törnär kljub padcu deveti, Vogrinčič pa trinajsti. V skupni dirki mladincev in članov je Omar zasedel enajsto mesto. Pri članih rekreativcih pa je bil Jelen deveti.

STRELSTVO

DOBROVNIK IN LAJTER

Na strelišču v Čentibi je bilo tekmovanje v streljanju z malokalibrsko puško v občinski ligi Lendava. Rezultati — 1. KOLO — Dobrovnik 566, Lendava 561 in Varstroj 530 krogov, posamežno: Zver (Varstroj) 164, Lajter 158 in Režonja (oba Dobrovnik) 152 krogov; 2. KOLO — Lendava 601, Dobrovnik 599 in Varstroj 544, posamežno: Režonja 161, Varga 160 in Lajter (vsi Dobrovnik) 160 krogov. Po dveh kolih vodi Jezero Dobrovnik s 1165 krogi pred Lendavo, 1162, in Varstrojem, 1074 krogov. Med posamezniki pa je na prvem mestu Štefan Lajter (Dobrovnik), 318, pred Alojzom Zverom (Varstroj), 318, Štefanom Režonjo (Dobrovnik), 313, Vargo (Dobrovnik), 309, in Grajem (Lendava), 297 krogov.

A. Zver

MARATON CIBANOV IN PIONIRJEV

Radenski tekaški maraton postaja vse bolj mikaven tudi za cibane in pionirje. Organizatorji so tudi letos razpisali maraton za ti dve kategoriji. Cibanovega maratona se lahko udeležijo otroci, ki so rojeni 1984. leta in mlajši, teki pa bodo na 600 m. Start bo 25. maja 1991 ob 11. uri. Pionirskega maratona pa se lahko udeležijo otroci, ki so rojeni 1981., 1982. in 1983. leta. Tekli bodo na 1.000 m, start pa bo ob 11.30. Udeleženci se lahko prijavijo od 9.30 do 10.45 na štartnem prostoru pred hotelom Radin.

ŠAH

LENDAVČANI ČETRTRI

V Portorožu je bil finale republiškega pokalnega tekmovanja v šahu. Sodelovale so tudi pomurske ekipe. Pri mladincih je Lendava zasedla četrto, pri članicah Radenska Pomurje iz Murske Sobotne šesto in pri članih Radenska Pomurje deveto mesto. J. G.

NA ŠOLANJU TUDI AVSTRIJSKI PADALCI

Na letališču Pomurskega letalskega centra pri Murski Soboti so pomurski letalci organizirali osnovno šolanje padalcev. Na tečaj, ki je bil tudi med prazniki, so pritegnili padalce sosednjih klubov Maribora, Puja, Čakovca in Avstrije ter na ta način zmanjšali stroške šolanja. Kot je povedal upravnik letališča v Murski Soboti Ivan Vogrin, so v Zagrebu od Poljoprivredne aviacije najeli letalo AN-2, ki lahko naenkrat popelje več padalcev. Tečaja skakanja se udeležujejo tudi padalci iz Fürstenfelda v sosednji Avstriji. Slednji sodelujejo z našimi letalci in padalci že deset let. Skupino padalcev iz Fürstenfelda vodi Albert Trammer. Vodja avstrijskih padalcev, ki ima včlanjenih 25 padalcev, je povedal, da so s sodelovanjem z Aeroklubom iz Murske Sobotne zadovoljni. Skoke si plačajo sami. Pri nas pa skačejo iz letal AN-2 in UTVA. Boris Hegeduš

Skupina padalcev iz avstrijskega Fürstenfelda pred letalom

Feri Maučec

UREDNIKOV STOLPEC

Društvo z najmanj denarja

Društvo za rekreacijo in šport invalidov Sobotica iz Murske Sobotice je bilo ustanovljeno pred enajstimi leti z namenom, da organizirano in strokovno skrbi za rekreacijo tiste kategorije občanov, ki so te aktivnosti še posebno potrebni za boljše počutje — invalide. Te naloge se je društvo načrtno in zavzeto tudi lotilo, organiziralo tekmovanja in srečanja ter se s svojimi člani udeleževalo tekmovanj. Uspehi so bili vidni, čeprav že na začetku delovanja društva ni bilo rešeno vprašanje financiranja. Osrednji slovenski zvezi — društva invalidov in društva za rekreacijo in šport invalidov namreč nista uspeli ali hoteli rešiti vprašanja financiranja športno-rekreacijske dejavnosti v Sloveniji, temveč sta to prepuščili občinskim društvom, ki pa prav tako niso našla skupnega jezika. Ob tem se postavlja vprašanje, zakaj potem v Sloveniji obstajata zvezi društva invalidov in društva za rekreacijo in šport invalidov. Kljub vsemu pa je soboško društvo za rekreacijo in šport invalidov uspešno delovalo, pripravljalo svoje tekmovalce za razna tekmovanja, organiziralo vsakoletni teden invalidov ter prijeljska srečanja s sovrstniki iz Sombotele iz Madžarske in Paracina v Srbiji. Soboški invalidi so tudi uspešno sodelovali na invalidski olimpiadi v Sombotelu in na tekmovanju osvojili več prvih mest. Stanje pa se iz leta v leto slabša, saj je društvo bolj ali manj prepuščeno samo sebi. To so tudi ugotovili na svoji letni delovni konferenci društva, ko so ocenjevali svoje delo in se dogovarjali o nalogah. V preteklem letu je namreč društvo za rekreacijo in šport invalidov porabilo borih 10.000 dinarjev in skoraj v celoti uresničilo program. Društvo je prejelo denar le od soboške zveze telesnokulturnih organizacij (sedaj športne zveze), medtem ko od drugih dejavnikov, tudi matičnega društva, ni prejelo niti dinarja. V takšnih okoliščinah je vprašljiva nadaljnja obstoj društva, za kar pa, kot kaže, nikoga ne boli glava, četudi gre za prizadeto populacijo, ki je zelo potrebna rekreacije in tistim aktivnosti. Zanimivo je, da denar (sicer skromen), namenjen za rekreacijo in šport, dobivajo društva invalidov, ki v večini primerov niso organizacijsko in strokovno usposobljena, da bi lahko to poslanstvo opravljala. Zato društva invalidov ne razpisujejo vseh načrtovanih tekmovanj, niti se zanje prijavljajo. Če pa se, potem iščejo tekmovalce v okviru društva za rekreacijo in šport invalidov. Da soboško društvo za rekreacijo in šport invalidov še obstaja, gre največja zasluga nekaterim zanesenjakom, ki si sami plačujejo prevozne stroške na tekmovanja in srečanja, dajejo denar za poštne znamke in lahko še bi naštevali. Pomagajo pa si tudi na razne druge načine, kot denimo, da članica društva vodi zapisnik na kegljaškem tekmovanju v Radencih, za uslugo pa dobi društvo cenejšo uporabo kegljišča za člane.

Člani društva se bojijo zmagati na regijskih tekmovanjih, saj nimajo denarja, da bi se lahko udeležili tudi republiških tekmovanj. Odprto vprašanje je tudi, ali se bodo člani društva za rekreacijo in šport invalidov iz Murske Sobotice konec junija lahko udeležili invalidske olimpiade v Sombotelu na Madžarskem. Ob vseh teh ugotovitvah bi se kljub pomanjkanju denarja v naši družbi vendar morali zamisliti odgovorni dejavniki. Ali ne delamo prevelike krivice populaciji, ki je potrebna utrjevanja psihofizičnih sposobnosti za boljše počutje in vključevanje v življenje?

Nesrečen maturitetni izlet

Skupina devetnajstih maturantov Srednje elektro-računalniške šole Maribor je pod vodstvom razrednika odpotovala na izlet v špansko turistično mesto Lloret de Mar in se v soboto, 27. aprila, nastanila v hotelu Don Juan. Med njimi je bil tudi maturant Robert Rajh iz Peta-njce. V nedeljo zjutraj so ga pogrešali in prijavili policiji. Tedaj so zvedeli, da se je bil to noč zjutraj ob 4.05 hudo poškodoval. Povožil ga je osební avto, ki ga je vozil nek Španec. Takle uradni viri. Ni pa izključen tudi kak drug vzrok, saj so v Španiji pogosti napadi na maturante. Smrt Roberta je boleče odjeknila tako med sošolci, kakor tudi v domačem Pomurju.

Nesreča s traktorjem

V času del na poljih so pogoste delovne nesreče, ki so posledica malomarnosti. V sredo, 1. maja, je Stanko Kolmanč iz Bučevca sejal koruzo.

Na traktorskem priključku za bočno kosilnico je stal njegov 6-letni sin Aleš in se z rokami držal za traktorsko kabino. Med vožnjo po njivi — k traktorju je bila pripeta sejalnica za koruzo — mu je spodrsnilo in padel je pod zadnje traktorjevo kolo. Oče je hitro ustavil, vendar se je otrok kljub temu poškodoval po prsih in so ga odpeljali na zdravljenje v bolnico.

Človek se čudi, da nesreč s traktorji še ni več, ko pa mnogi starši tako radi prepuste upravljanje traktorjev svojim mladotletnim otrokom. Večkrat tudi vidimo, da se otroci vozijo sedeč na blatnikih.

Trčenje v križišču

V križišču Lendavske, Ormoške in Jeruzalemske ceste v Ljutomeru so zelo pogoste prometne nesreče.

Vzrok: izsiljevanje prednosti. Nezgoda se je pripetila tudi v petek, 3. maja, ob 22.05. Tedaj je voznik osebnega avta Smiljan Mulec iz Ljutomerja peljal po Ormoški cesti in zavijal na neprednostno Lendavsko cesto. Pri tem je spregledal kolesarja Stanka Lukovnjaka iz Mekočnjaka, ki se je peljal po prednostni cesti. Vendar na kolesu ni imel prižgane luči. Ob trčenju je kolesar padel in se hudo poškodoval, zato so ga odpeljali na zdravljenje v soboško bolnico.

Pogorela žganjarna

Ce bi Anton Slamar iz Kruševca vedel, da bo celodnevno bdenje v žganjarni šlo v nič, poleg tega pa bo še gmotno oškodovan, bi 3. maj prav gotovo koristneje izbral. Tega dne je že navsezgodaj zakuril pod kotlom in skoraj do 20. ure kahal žganje. Malo pred tem ga je pretočil v večje in manjše posode, jih pustil v bližini kurišča peči in pozabil zapreti vrata. Zaradi močne temperature in vnetljivosti tekočine (močna žganica pač gori!) je zagorela. Zgorela ni le »palinka«, ampak tudi kmetijsko orodje in cel skedenj, v katerem je bila žganjarna. Škoda znaša 35 000 dinarjev. Bila bi še večja, ko ne bi prišli gasilci iz okoliških krajev.

ČLOVEK V STISKI NE OSTANE SAM

Pečarovčani za sovaščana

Zanimalo nas je, ali so Pečarovčani pripravljeni pomagati sovaščanu Štefanu Zrimu, ki mu je pred meseci zgorela hiša, zato smo ob koncu prejšnjega tedna obiskali njegovo domačijo. Naleteali smo na oškodovanca in ta je zelo pohvalno govoril o krajanih.

Opazili smo tudi, da ni ostalo zgolj pri obljubah, ampak raste nova zidana hiša. Le še strop in streha sta manjkala!

Štefan Zrim je zaradi bolezní nesposoben za delo, zato ima skrbnika Karla Rakarja. Ta nam je povedal, da so vaščani Pečarovci zbrali že precej denarja in tudi z delom so pomagali, vendar bo potrebno še pomagati. Ta čas tuhtajo, kako zbrati denar za opečni strop, kar bo stalo več kot 10 000 dinarjev, odločiti pa se bo tudi treba, ali bodo ostrešje naredili iz starih tramov, ali pa bodo zanj posekali drevesa v Stefanovem gozdu. Opečni strop in novo ostrešje namreč zahteva oškodovanec, medtem ko nekateri krajaní menijo, da bi lahko hišo uredili ceneje. Oškodovani namreč nima naslednikov.

Štefan Zrim iz Pečarovca nima ne žene ne otrok, zgorela mu je hiša, skratka: vse je šlo rakom žvižgat. Pečarovčani se trudijo, da bi čimprej dobil streho.

foto: S. S.

Prepričani smo, da bodo Pečarovčani še naprej velikodušni do sokrajana, čeprav mu marsikdo očita to in ono. Zdaj si sam kaj pridra ne more več pomagati, je pa pomembno, da ne drži križem rok, ampak kot nekdanji zidar tudi zdaj, čeprav je za delo nesposoben, rad prime za zidarsko

žlico. Verjetno bi pomagali tudi ljudje iz sosednjih krajev, če bi v njih kdo zbiral denar za »pogorelca«. Morda pa bo to pisanje še koga spodbudilo, da bo dal kak dinar. Soboško socialno skrbstvo je Štefanu Zrimu že odobrilo gmotno pomoč.

Š. Sobočan

POŽAR NA KOKOLANJŠČEJU

BO FRANC BEC OBUBOŽAL?

Oškodovani trsnicar dvomi, da bi požar nastal zaradi uhajanja isker iz peči • Če bo slana uničila vinograd, bo povsem na tleh

V uradnem poročilu o vzrokih požara v tako imenovani silnici na Kokolanjščecu v radgonski občini je zapisano, da je gorelo, ker so iskre prebile stene lončene peči. Oškodovani Franc Bec, ki je sicer doma na Brezju pri Vid-

stelje in zaslišal glas bližnjega sosesa s Kokolanjščeka Janeza Terbuca, ki mi je povedal: »Hitro pridi na breg, preša ti gori!« Zdrvel sem na Kokolanjšček in naletel na pogorišče. Del vinske kleti je bil zidan, del pa lesen.

sicer stanuje, nima večjega posestva. Tudi čebelarstvo, s katerim se ukvarja že nekaj deset let, letos ne prinaša denarja.

Oškodovani še naprej dvomi o vzroku požara. Prepričan je, da žerjavica, ki jo je pustil v peči, potem ko je odšel domov na Brezje, ni mogla zanetiti požara. Ni pa navedel kakega drugega možnega vzroka, recimo, da bi kdo drug pozneje močno naložil peč ali pa da bi kdo ogenj podtaknil. Nekako se je sprijaznil, da mu je bilo usojeno, da bo vse, kar je s trdom pripravil, šlo v nič in da bo treba začeti znova. Pri tem pa bo potrebna tudi tuja pomoč. Pričakuje jo predvsem od članov skupnosti trsnicarjev in drevesnicarjev, katere sedež je v Juršincih, verjetno pa bodo kaj primaknili tudi krajaní Kokolanjščeka, saj je oškodovan njihov domačin. Sam pa ne bo šel »sekarit«.

Pa trsnicarstvo? Mu bo ostal še naprej zvest, ali pa se bo preusmeril v kaj drugega? Odločen je nadaljevati družinsko tradicijo, saj je divjake cepil in tako vzgajal zlahtne trte že njegov pokojni oče Alojz. Bil je med prvimi, zdaj že zelo znanimi trsnicarji v območja trikotnika radgonske, ptujske in ormoške občine, in povsem naravno je, da je znanje prenesel na sina Franca. Še več: ta je uporabljal tudi njegove prostore, orodje, pa tudi peč za ogrevanje prostorov, v katerih so bile trsne cepilke. Zdaj pa je peč — Francem dvomom navkljub — uradni vzrok za veliko gmotno prikrajšanje.

Š. Sobočan

Vse je zgorelo, le zidane stene so ostale. Franc Bec je oškodovan za 800.000 dinarjev. Če pa bo še slana uničila vinograd, potem bo povsem na tleh — a se bo pobral, nam je zagotovil.

Foto: Š. S.

mu ob Ščavnici, pa skorajda ne more verjeti, da bi bilo tako.

»27. aprila proti večeru sem nehal kuriti, saj je bila temperatura v prostoru 30 stopinj Celzija. Torej takšna, kot jo zahtevajo trsne cepilke. Je pa bila v peči še žerjavica. Nič hudega sluteč sem zaklenil prostor, se pozdravil z 88-letno materjo Rozalijo, ki stanuje v hiši nasproti, in se odpeljal domov. Ponoči, okrog 4. ure zjutraj, je zazvonil telefon. Pomislil sem, da kliče mati, ker se slabo počuti. Skočil sem iz po-

Vse, kar je bilo iz lesa, je zgorelo, pa tako tudi lesena stiskalnica. Ogenj je uničil 25.000 trsnih cepilk, celotno poslopje, opremo ... Škoda je ogromna.«

Tako nam je pripovedoval Franc Bec. Dodal je še, da si bo opomogel, če bo dobra vinska letina, saj ima vinograd z 8.000 trsi. Če pa bo slana, ki je sicer že naredila nekaj škode, uničila trsje, potem bo obubožal, saj sta trsnicarstvo in vinogradništvo prinašala sredstva za preživljanje njega in družine. Na Brezju, kjer

BRSKAMO PO ARHIVIH SODIŠČ

PODPIRALI NAJ BI KRIŽARJE

- Bo nova oblast popravila krivice na videmskem območju?
- Mater štirih otrok obsodili na 7 let zapor

Predsednik okrožnega sodišča v Mariboru Franjo Juhart je 30. septembra 1946. leta podpisal sodbo v imenu ljudstva. Z aktom je naložil Franciški Kolb iz Sovjaka 7 let zapor, Štefanu Horvatu iz Žihlave 4 leta, Francu Murkoviču iz Bolehnečev 5 let, Alojzu Belcu iz Slapčinec 6 let, Francu Korošču iz Završke vasi 5 let, Stanislavu Kšeli iz Bolehnečev 6 let, Alojzu Senčarju iz Bolehnečev 3 leta, Juriju Ajlecju iz Bolehnečev 5 let, Francu Zamudi iz Bolehnečev 3 leta zapor. Poleg tega jih je sodišče obsodilo na zaplembo premoženja, izgubo političnih in državljan-skih pravic in plačilo sodnih stroškov.

Le kaj so storili v prvem povojnem letu, da so bile potrebne tako visoke kazni? Dajali naj bi hrano in prenočišče »oboroženi tolpí, nazvani prva slovenska brigada Matjaževih odredov, ki jo je vodil komandant Lovro Bedo.« Sodišče ni prizaneslo še nekaterim drugim, ki »so vedeli za obstoj organizacije in njena zatočišča, vendar niso podvzeli nikakih korakov, da bi bila oborožena tolpa z njihovim sodelovanjem prijavljena organom državne oblasti,« zato je Terezijo Šafarič iz Slatine Radenci obsodilo na 1 leto prisilnega dela, Antonijo Tršavec iz Zgornje Dupleke na 6 mesecev, Amalijo Ajlec iz Spodnje Korene na 6 mesecev, Marjeto Lenhart iz Brezja na 6 mesecev in Otilijo Fekonja iz Maribora na 1 leto prisilnega dela. Nobenemu ni bil izrečen ukrep odvzema prostosti. Sodišče je bilo gluho na obrambo, kajti sovražnike nove ljudske oblasti je bilo treba kaznovati, saj so pomagali odpadniškemu gibanju tako imenovanih križarjev. Ti naj bi »povsod povedali, da so križarji in da se bore za vero in kralja Petra in za pravico. Borba za kralja Petra pomeni vzpostavitev monarhije, torej zrušenje ustavno urejene republike, borba za vero pa ima cilj vzpostavitev klerofašističnega režima. Torej vseskozi politični cilj ... Čim so obtoženci vedeli, da imajo opravka z organizirano skupino, ki zasleduje določene cilje, pa so pristali na to, da jo podprejo, so postali sami člani te organizacije ...«

V obrazložitvi je še več praviških cvetk, vendar so bile za tedanji čas »normalne« in tako je bila sodba, v kateri ni dana mož-

Angela Kolb, poročena Slaček, je ostala sama na kmetiji, ko so zaprli mater in brata ter sestrí. Lažje ji je postalo, ko se je poročila z Andrejem Slačkom iz Andrečev.

Foto: Š. S.

nost pritožbe, »pravnomočna«. Možje, fantje, matere, dekleta, tudi vdova, so šli »sedet« odmerjeno kazni. Nič nista pomagala jok in stok, pa to, da če so se komu dali hrano in prenočišče, so to storili ne zato, da bi jim bilo za kralja Petra, ampak zato, ker so se bali, da bi jih pokončali. Bi se pa to zagotovo zgodilo, če bi jih šli prijaviti.

Večina obsojencev je odsedela dohršen del kazni in mnogi so zdaj že pod rušo. Tudi Franciška Kolb iz Sovjaka, ki je bila prva na seznamu obdolžencev in obsojencev. Živi pa še njena hčerka Angela, ki se po poroki piše Slaček in živi v Sovjaku pri Vidmu ob Ščavnici. Razkrila nam je bolečino iz 1946. leta

»Oče nam je zgodaj umrl in mati je ostala s štirimi otroki. Alojz in jaz, ki sva dvojčka, sva imela po 16 let, Ana 19, Klara pa je bila stara 23 let. Odgnali niso le matere, ampak tudi brata in sestrí, ki so bili zaprti od 3 do 6 mesecev. Tako sem bila nekaj časa doma sama. Na hitrico so se polastili tudi polovice našega sicer 8-hektarskega posestva, saj je bila s sodbo odredjena tudi zaplemba dela premoženja. Otroci smo ostali brez matere in prepušteni sami sebi. Naša zlata mamica je bila zaprta v zaporih v Begunjah in Rajhenburgu. Tam je preždel 4,5 leta, potem pa so jo izpustili. Umrla je 1965. leta, stara 71 let. Moram pa povedati, da so nam otrokom veliko pomagali sosedje in sorodniki, saj se sprva nismo mogli znajti, tako smo bili prizadeti. Mame iz zaporov nikoli niso pustili na dopust. Če smo jo hoteli videti — in to smo seveda hoteli — smo morali k njej — v zapor.«

Prav gotovo bi bile pretresljive pripovedi tudi drugih svojcev obsojencev. Močno pa dvomim, da bi naš pomurski človek kar tako pristal na sodelovanje z odpadniki, kot je to »dokumentirano« v omenjeni sodbi, kjer za Franciško Kolb piše: »Obtoženka je kar gladko pristala na to, da sprejme kar 24 križarjev in jim daje hrano in skrivališče. Vedela je, da so križarji, saj so imeli znake in rekli, da se borijo za Petra. Čeprav se je lahko prosto kretala, ni šla prijaviti. Izgovor, da se je bala, je ne more opravičevati, ker ne gre za posameznika, marveč za celoto. Naknadno ni mogla več prijaviti, ker je bila tolpa baš pri njej zajeta ...«

Križarji! Na Štajerskem jih velikokrat omenjajo. Vse več jih meni, da vselej niso operirali »ta praví«, ampak so se naokrog potikali udbaši in ljudi zavajali, da bi jih lahko pozneje obdolžili sodelovanja z odpadniki in jim zaplenili posestva. Treba je bilo pa uporabiti tudi zvijače, da bi čimprej odpravili kulaštvo in oblikovali kmetijske obdelovalne zadruge, kjer bi ljudje gradili socializem. Tudi tako, da bi jedli iz enega kotla. Marsikaj se je sesulo, ostale pa so krivice in bolečine. Kdo in kdaj jih bo omlil?

Štefan Sobočan

POROKE

MATIČNI URAJ S MURSKA SOBOTA — Jožef Fister, mesar iz Kroga, in Sonja Riuper, natakarica iz Kroga; Milan Škaper, elektricar iz Dolica, in Darinka Rajbar, administratorka od Grada; Anton Horvat, skladiščnik z Ru-kovnice, in Olga Horvat, vrtnarska delavka z Ivanec; Alojz Antolin, mesar iz Dokležovja, in Bernarda Hajduk, tekstilna konfektionarka iz Bratonce; Milko Petek, oficer JLA iz Ljubljane, in Jasna Toplak, študentka garmanistike iz Beltince.

MATIČNI URAJ GORNJA RADGONA — Ivan Hajdinjak, avtoprevoznik iz Boračev, in Marjana Matjašič, bančna delavka iz Gornje Radgone. MLADOPOROČENCEM ČESTITAMO!

Umrl za posledicami nesreče

V torek, 30. aprila, je v mariborski bolnišnici umrl 80-letni Jože Gerič iz Lendave, Kidričeva ulica 5, ki se je poškodoval kot sopotnik v prometni nesreči 14. aprila 1991 v Bogojni.

Sicer pa je hudo poškodovan tudi Marija Fideršek, stara 61 let, iz Zahrenberca pri Smarju. Kot sopotnica je sedela v osebnem avtu, ki ga je vozila Marija Fideršek, 31 let, iz Saleka pri Velenju. V soboto, 4. maja, sta se peljali po magistralni cesti med Murskim Središčem in Lendavo. V Trimitnih je voznica na ravnam delu ceste zapeljala na bankino, brž nato pa je avto zdrsl na njivo. Materialna škoda znaša 5 000 dinarjev. Starejša Fiderškova se zdravi v soboški bolnici.

Prehitro v ovinek

Za nemalo voznikov osebnih avtov bi lahko rekli, da vozijo prepočasi. V glavnem so to starejši ljudje in nekatere ženske. Nasproti tem pa so vozniki, ki se ne ozirajo na vozne razmere in pritiskajo na plin tudi tedaj, ko to ni ravno nujno. Nekateri to počno zlasti v obdobjih, ko so pod učinkom alkohola. Delavci organov za notranje zadeve domnevajo, da je v takem stanju vozil tudi Tomaž Rojc iz Gornje Radgone, Apaška cesta. V nedeljo, 5. maja, se je peljal po regionalni cesti Vučja vas—Radenci. Zunaj Vučje vasi je avto zaradi neprimerne hitrosti zaneslo, izgubil je oblast nad vozilom in se hudo poškodoval. »Ranjen« je tudi avto, saj bo treba za popravilo 15.000 dinarjev.

Mlada kolesarka podrla peško

Naj še tako pazimo na otroke, nam vseeno večkrat nidejo. Ne vemo sicer, ali je bilo tako tudi v Veliki Polani, smo pa zvedeli, da se je mladoletna A. K. iz Velike Polane v petek, 3. maja, peljala s kolesom po vasi. Pri domačiji številka 126 je dohitela 57-letno Marijo Tivadar iz Velike Polane 126 in zaradi nepazljivosti trčila v njo. Obe sta padli, pri tem pa se je Tivadarjeva hudo poškodovala in so jo odpeljali v bolnico.

S časopisi je večkrat tako.

Stvarnost postaja grozljiva. Tudi zato, ker jo tako delajo časopisi
Od **14. maja** naprej bo vse drugače.

PETEK

SOBOTA

NEDELJA

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

RADIO
MURSKA SOBOTA

5.00 Prebujajte se z nami! (Oba jutranji kroniki Radia Ljubljana, obvestila o morebitnih cestnih zaporah, glasba), 10.00 Spored RS

16.00 Pomladno popoldne (začeli ga bomo s čestitkami po telefonu 21 232 in 21 579, nadaljevali s poročili in zaključili z glasbeno oddajo 21 232), 19.00 Spored RS

TV SLOVENIJA

9.00 Klub Klobuk. 10.10 Velik zasuk, franc. nadaljevanka. 15.00 Svet na zaslonu. 15.30 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Dnevnik 1. 17.05 Tednik. 18.10 Hči morskimi valovi, norveška nadaljevanka. 18.50 Novosti založb. 19.00 Risanka. 19.30 Dnevnik 2. 19.59 Zrcalo tedna. 20.20 Izgubljeni svetovi, izginula življenja, angl. serija. 21.05 Heroji, zadnji del avstral. nadaljevanke. 22.00 Dnevnik 3. 22.20 Sova: Dragi John, amer. nanizanka; Plevel, amer. film.

Drugi program

16.00 Satelitski programi. 17.30 Studio Maribor. 19.00 Po domače z ansambli. 19.30 Dnevnik. 20.00 Zarišče. 20.30 Moški cerkveni zbor iz Moskve, posnetek z Ohrida. 21.25 Kolesarska dirka Alpe Jadrin, reportaža. 21.45 Satelitski programi. 22.20 Yutel.

HTV

9.15 Poročila. 9.30 Živeti kakor vsi normalni ljudje, serija za mlade. 10.00 Šolski program. 12.00 Poročila. 12.20 Živi ogenj, ameriški film. 14.10 Culico na rame. 15.10 R. Leoncavallo: Pagliacci, opera. 16.35 Poročila. 17.00 Iz vašega čtiva: Dragutin Domjančič. 17.30 Živeti kakor vsi normalni ljudje, serija za mlade. 18.00 Hrvaška danes. 18.45 Polna hiša, amer. nanizanka. 19.30 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Matere, hčere in ljubimci, ameriški film. 21.35 Dvojčki. 22.25 Dnevnik 2. 22.45 Ekran brez okvira.

TV AVSTRIJA

9.05 Družinske vezi. 9.30 Ruščina. 10.00 Šolski program. 10.30 Posrešani na Pacifiku, film. 12.15 Sindrom prostega časa. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Vasi brez duhovnika. 13.35 Zahodno od Santa Feja. 14.00 Odvetnik Kreuzberg. 14.45 Mojstri jutrišnjega dne. 15.00 Otroški program. 15.05 Ostržec. 15.30 Am, dam, des. 15.55 Zeleni pašniki. 16.00 Dusty. 17.00 Mini čas v sliki. 17.10 Wurlitzer. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Naši Hagenbeckovi. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Stari Uganka. 21.35 Stepfordski otroci, film. 23.10 Sport. 23.30 Prijatelj Edija Coyla, film. 1.10 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

9.00 Galerija portretov. 9.50 Zrebanje lota. 9.55 Formula 1. 1. del. 10.35 Rehabilitacijski magazin. 10.50 Zdravilna zeliščina. 11.30 Koszeg 1991. 15.05 Oddaja za Cigane. 15.30 Walt Disney vam predstavlja. 17.20 Zabavna glasba. 17.50 Svet denarja. 18.00 Okno. 19.00 Vprašanja kristjanov. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Dallas. 20. del. 20.55 Panorama. 22.00 Črno-belo v barvah, film. 23.30 TV dnevnik. 23.45 Dnevnik Antenne 2. (Drugi program od 6.00 do 6.35)

RADIO
MURSKA SOBOTA

5.00 Prebujajte se z nami! (Poleg vsakojutranjih informacij še družinska kronika ob 8.00, poročila ob 8.30 in telefonske čestitke ob 9.00), 10.00 Spored RS

16.00 Pomladno popoldne (najlepše želje s čestitkami in pozdravi, poročila in spet najlepše želje s čestitkami in pozdravi), 19.00 Spored RS

TV SLOVENIJA

8.30 Angleščina. 9.00 Radovedni Taček, ZBIS. 9.25 Alf, amer. nanizanka. 9.50 Programski jezik logo. 10.00 Zgodbe iz školjke. 11.00 Pesmi porabskih Slovencev. 15.35 Fluid: Grammy 90. 16.20 Sova, ponovitev. 17.00 Dnevnik 1. 17.05 Zbabe sanje, avstralski film. 18.40 Ze veste? 19.00 Risanka. 19.30 Dnevnik 2. 19.59 Utrip. 20.20 Zrebanje 3 x 3. 20.35 Krizkraj. 22.10 Dnevnik 3. 22.30 Sova: Na zdravje!, amer. nanizanka; Twin Peaks, amer. nadaljevanka; Za lepo življenje, francoski film.

Drugi program

12.55 Domžale: Mednarodni teniški turnir, prenos. 15.00 Videoneo. 19.00 Muppet show. 19.30 Dnevnik. 20.15 Filmske uspešnice: Obačun v velikem mestu, ameriški film. 21.50 Mednarodni teniški turnir, posnetek iz Domžal. 23.20 Yutel.

HTV

8.15 Poročila. 8.30 Vesela sobota. 10.00 Izbor šolskega programa. 11.30 Divji svet živali. 12.00 Besede, besede. 13.45 Pircen in Roža, poljski mladinski film. 15.15 Mikser M, zabavna oddaja. 16.15 Narodna glasba. 16.55 Poročila. 17.45 TV razstava. 18.00 Vrnitev na otok zakladov, angl. nadaljevanka. 18.55 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Pogovor tedna. 20.15 Črni mesec, amer. film. 22.05 Izseljena Hrvaška. 22.35 Dnevnik. 22.55 Športna sobota. 23.15 Fluid, zabavna oddaja. 0.00 Yutel. 0.55 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.05 Družinske vezi. 9.30 Anglesčina. 10.00 Francoščina. 10.30 Ruščina. 11.00 Don Bosco, film. 12.30 Halo Avstrija. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Mi. 13.35 Zadnji recept, film. 15.10 Comedy Capers. 15.25 Hiša v Jeruzalemu. 15.30 Otroški program. 16.00 Otroški wurlitzer. 17.00 Mini čas v sliki. 17.35 TV knjižna polica. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Naši Hagenbeckovi. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Sport. 20.15 Družinsko stave. 21.50 Manekenka in vohjač, krimi komedija. 22.35 Easy Flyer, film. 0.05 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

7.00 Vaška TV. 7.30 Za otroke. 10.50 Za boljši jezik. 11.00 TV magister. 14.10 Burleska. 15.05 Videoklipi. 15.35 Kramljanje. 15.55 Operni vodič. 16.50 Otroštvo. 7. del. 17.45 Prosti 2000. 18.15 Za otroke. 18.45 Moda. 19.15 Videoklipi. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Let od Londona do Pariza, film. 22.20 Prva ljubezen. 23.20 Boks. 23.50 Borba za življenje in smrt, ameriški film. 1.25 TV dnevnik. (Drugi program od 7.00 do 0.30)

RADIO
MURSKA SOBOTA

9.00 Nedeljska kuhinja (9.10 Misel in čas, 9.30 Srečanje na morskem valu, 10.30 Gost kuhinje, 12.00 Spored v madžarščini, 13.00 Panonski odmevi, 13.30 Minute za kmetovalce, 14.00 Poročila, 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi)

TV SLOVENIJA

8.40 Ziv zav. 9.35 Hči morskimi valovi, norveška nadaljevanka. 10.15 V znamenju zvezd, nemška serija. 10.45 Muppet show. 11.10 Videomeh. 11.40 Obzorja duha. 13.25 Izbor pesmi za Evrovizijo, skrajšan posnetek. 14.40 Saga o Forsythu. 15.30 Sova, ponovitev. 17.00 Dnevnik 1. 17.05 Zeleni ogenj, amer. film. 18.50 Risanka. 19.30 Dnevnik 2. 20.05 Posel je posel, zadnji del nanizanke. 20.40 Zdravo. 22.00 Dnevnik 3. 22.20 Sova: Krempelj in praske, amer. nanizanka; Na poti k mavrici, kanad. nadaljevanka.

Drugi program

12.55 Športno popoldne (Mednarodni teniški turnir, EP v boksu, Moto za EP, F-1 za VN Monaca). 19.30 Dnevnik. 20.00 Bajke na Slovenskem. 20.30 Zakon Marije Bruan, nemški film. 22.25 Posnetek boksa. 23.25 Športni pregled.

HTV

8.45 Poročila. 9.00 Nedeljsko popoldne za otroke. 10.00 Srečanje katoliške mladine, prenos s splitskega stadiona. 12.00 Kmetijski oddaja. 13.05 Doktor, serijski film. 13.55 Zdravila, izbr. oddaja. 14.25 Nedeljsko popoldne. 16.55 Vohuni so med nami, ameriški film. 18.45 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Boljše življenje, humor. serija. 20.50 Borba za demokracijo, dokum. serija. 21.50 Dnevnik. 22.10 Glasbena oddaja. 23.10 Športni pregled. 23.55 Yutel.

TV AVSTRIJA

12.00 Tednik. 12.30 Orientacija. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Družinske vezi. 13.35 Žena za celo življenje, film. 15.30 Lutke. 15.55 Jaz in ti, pregled programa. 17.00 Mini čas v sliki. 17.10 Klub za starejše. 17.50 X-Large. 18.30 Naši Hagenbeckovi. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Do današnjega dne, oddaja ob materinskem dnevu. 21.15 Nikoli več politiki. 22.30 Nagovor rabina Eisenberga. 22.35 Mozartov kolektor. 22.40 Nemška pevoigra v dveh dejanjih. 0.40 Čas v sliki.

2. program

15.00 Športno popoldne. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Družinske vezi. 18.30 Avstrija v sliki. 19.00 Avstrija danes. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Sam proti mafiji. 22.00 Trije amigji, film. 23.40 Magnum.

TV MADŽARSKA

6.45 Magazin za menežerje. 7.50 Za otroke. 9.20 Zaklad srebrnega jezera, jugosl. film. 11.00 Boks. 12.00 Kosite z nami! 13.00 Financial Times. 13.35 Vojne pesmi. 14.10 Drehscheibe Europa. 14.40 Fatima. 15.35 Zgodba nafte. 16.40 Za reformate. 17.00 Walt Disney vam predstavlja. 18.45 Naša dediščina. 19.00 Teden, vmes Dnevnik. 20.05 Marie, ameriški film. 21.50 U. Giordano: André Chenier, filmska opera. 0.15 Video strani. (Drugi program od 7.00 do 1.00)

RADIO
MURSKA SOBOTA

5.00 Prebujajte se z nami! (Včasih so na ta dan stavili organa za notranje zadeve, zdaj ga lahko slavite vsi, ki imate organe. Srečno!), 10.00 Spored RS

16.00 Pomladno popoldne (16.15 Sport, 17.00 Poročila, 18.00 To sem jaz), 19.00 Spored RS

TV SLOVENIJA 1

9.00 Ciciban, dober dan. 9.30 Mladinski pevski festival. 10.00 Utrip, Zrcalo, Mernik. 15.10 Obzorja duha. 15.30 Sova, ponovitev. 17.00 Dnevnik 1. 17.05 Zdravo. 18.30 Radovedni Taček. 18.45 Alf, amer. nanizanka. 19.10 Risanka. 19.30 Dnevnik 2. 20.05 Ura resnice, nemška drama. 21.10 Osmi dan. 22.00 Dnevnik 3. 22.20 400 let slovenske glasbe. 23.00 Sova: Gledališče Raya Bradburyja, angl. nanizanka; Na poti k mavrici, kanad. nadaljevanka.

Drugi program

16.00 Satelitski programi. 17.30 Studio Ljubljana. 19.30 Dnevnik. 20.00 Po sledih na predku. 21.00 Sedma steza, športna oddaja. 21.20 Omizje. Yutel.

HTV

9.15 Poročila. 9.30 Serija za otroke. 10.00 Šolski program. 12.00 Poročila. 12.20 Staro za novo. 16.45 Poročila. 17.00 Družinski album. 17.30 Serija za otroke. 18.00 Hrvaška danes. 18.45 Morje, dokum. oddaja. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Naše njive, tv film. 21.15 7 dni v svetu, zunanja politika. 21.45 Dnevnik 2. 22.05 Kinetika: Poštar zvoni vedno dvakrat, ameriški film. 0.00 Yutel. 1.00 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.05 Družinske vezi. 9.30 Avstrija v sliki. 10.00 TV knjižna polica. 10.30 Zvezdni utrinki. 11.35 Raj za živali. 12.00 Dvojni vohun George Blake. 13.00 Čas v sliki. 13.40 Seagras story, ponovitev. 14.10 Angel se vrača. 14.55 Najlepše otroške pesmi. 15.00 Otroški program v živo. 16.35 Ding dong. 17.00 Mini čas v sliki. 18.05 Mi. 18.30 Naši Hagenbeckovi. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Sport. 21.15 Pogledi s strani. 21.25 Peter Strohm. 22.15 Aprpros film. 22.45 Slikar Egon Schiele.

2. program

16.35 Leksikon umetnikov. 16.45 Zeleni otoki Evrope. 17.30 Lipova ulica. 18.00 Družinske vezi. 18.30 Srečanje šaljivcev. 19.00 Zvezne dežele danes. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Kultura. 20.15 Gozdarska hiša Falkenau. 21.15 Teleskop. 22.00 Čas v sliki.

TV MADŽARSKA

8.00 Matura '91. 8.20 Človek in narava. 9.00 Evergrini. 9.25 Kratki film. 9.55 Bebi in drugi. 10.20 Dallas, ponovitev. 15.00 Prenos sejanja Parlamenta. 16.55 Naš ekran, v srbohrvaščini. 17.20 Katoliška kronika. 17.30 Nemci v Belgiji. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Gledališki večer, Joshua Sobol: Geto, igra v dveh delih, posnetek gledališke predstave. 23.10 TV dnevnik. 23.25 Dnevnik BBC. (Drugi program od 6.00 do 0.25)

RADIO
MURSKA SOBOTA

5.00 Prebujajte se z nami! (Ob novi pesmi tedna, receptu za ta terek, malih oglasil in še čem!), 10.00 Spored RS

16.00 Pomladno popoldne (najprej mali oglasi na številki 069/21 232, 21 579, nato poročila in ob 17.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi), 19.00 Spored RS

TV SLOVENIJA

9.00 Zgodbe iz školjke. 10.00 Solska tv: Potovanje na dno sveta. 10.55 Angleščina. 11.20 Sedma steza. 11.40 Osmi dan. 21.25 Omizje. 15.05 Angleščina. 15.30 Sova, ponovitev. 17.00 Dnevnik 1. 17.05 Solska tv. 18.10 Rok, rada te imam, Kaja, kratki film. 19.05 Risanka. 19.30 Dnevnik 2. 20.05 Ime mi je Steven, amer. nadaljevanka. 20.55 Novosti založb. 21.05 Mednarodna obzorja: Albanija. 21.50 Dnevnik 3. 22.10 Sova: Črni gad, angl. nanizanka; Na poti k mavrici, kanad. nadaljevanka.

Drugi program

16.00 Satelitski programi. 17.30 Studio Koper. 19.00 Satji ples. 19.30 Dnevnik. 20.00 Zarišče. 20.30 Zrebanje lota. 22.35 Umetniški večer: Življenje za film, amer. dokum. film. 22.55 Yutel.

HTV

9.15 Poročila. 9.30 Mali svet. 10.00 Šolski program. 12.00 Poročila. 12.20 Staro za novo. 16.45 Poročila. 17.00 Varujmo zaščiteni rastline. 17.30 Mali svet. 18.00 Hrvaška danes. 18.45 Hrvaška kulturna dediščina. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik 1. 20.00 Zgodbe Jeana Gionota, serijski film. 20.55 Zrebanje lota. 21.05 V velikem planu, kontaktna oddaja. 22.35 Dnevnik. 22.55 Kino klub Evropa: Konec starih časov. 0.30 Yutel.

TV AVSTRIJA

9.05 Družinske vezi. 9.30 Anglesčina. 10.00 Tehnike slikarske umetnosti. 12.05 Sport ob ponedeljkih, ponovitev. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Mi. 13.35 Zahodno od Santa Feja. 14.00 Waltonovi. 14.45 Jutrišnji glasbeni mojstri. 15.00 Otroški program. 16.10 Šest Bartonovih. 17.00 Mini čas v sliki. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Mi. 18.30 Naši Hagenbeckovi. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Sport. 20.15 Tibet — upor duha. 21.07 Pogledi s strani. 21.15 Vlado otoka, film.

2. program

17.15 Kemija. 17.30 Orientacija. 18.30 Družinske vezi. 18.30 Dobro rojstvo, lev! 19.00 Zvezne dežele danes. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Kulturni tednik. 20.15 Made in Austria, kviz. 21.05 Reportaže iz tujine. 22.00 Čas v sliki. 22.30 Kavarna Central.

TV MADŽARSKA

8.05 Matura '91. 8.20 Kratki film. 9.00 Gyor. 9.35 Magorpusa. 10.05 Paraziti, TV igra. 15.30 Koszeg 1991. 16.35 Naša obrazovka, v slovaščini. 17.00 Kamera. 17.25 Tele video. 17.30 Marc in Sophie, francoska serija. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Kako prenašamo 8 ur? 20.30 Dotični in podobni, 2. del. 21.25 Kabinetna vprašanja. 21.35 Drugo rojstvo. 22.25 TV dnevnik. 22.40 Dnevnik BBC. (Drugi program od 6.00 do 0.10)

RADIO
MURSKA SOBOTA

5.00 Prebujajte se z nami! (Včasih je bilo glavno, da smo zdravi zdaj je pomembno tudi to, da živimo v miru), 10.00 Spored RS

16.00 Pomladno popoldne (spet se boste lahko potopili ob 18.15, ko vas bomo spet poslušali), 19.00 Spored RS

TV SLOVENIJA

9.00 Ziv zav. 9.55 Dachauski procesi, drama MGL. 10.55 Ime mi je Steven, amer. nadaljevanka. 14.50 Mednarodna obzorja: Albanija. 15.30 Sova, ponovitev. 17.00 Dnevnik 1. 17.05 Bajke na Slovenskem. 17.40 Risanka. 17.50 Klub Klobuk. 19.00 Risanka. 19.30 Dnevnik 2. 20.05 Film tedna: Tatovi mila, ital. film. 21.35 Marlboro Music show. 22.20 Dnevnik 3. 22.40 Sova: Alf, amer. nanizanka; Na poti k mavrici, kanad. nadaljevanka; V znamenju zvezd, nemška serija.

Drugi program

16.00 Satelitski programi. 17.30 Studio Maribor: Poslovna borza, TV ruleta. 19.30 Dnevnik. 20.00 Športna sredi. 22.20 Svet poročja. 23.05 Yutel.

HTV

9.15 Poročila. 9.30 Gym, otroška serija. 10.00 Šolski program. 12.00 Poročila. 12.20 Staro za novo. 16.45 Poročila. 17.00 Vojna krajina v Hrvaški. 17.30 Gym, otroška serija. 18.00 Hrvaška danes. 18.45 Potopis. 19.15 Risanka. 19.30 Dnevnik. 20.00 Filmski večer: Jezus iz Montreala, kanadski film. 23.00 Dnevnik. 23.20 Iz črnega albuma. 0.20 Yutel. 1.20 Poročila.

TV AVSTRIJA

9.05 Družinske vezi. 9.30 Francoščina. 10.00 Kemija. 10.30 Vročje zlato, film. 12.10 Reportaže iz tujine. 13.00 Čas v sliki. 13.35 Zahodno od Santa Feja. 14.00 Wichtertovi iz soseske. 14.45 Jaz in ti. 15.00 Otroški program. 16.10 Kakor pes in mačka. 17.00 Mini čas v sliki. 18.00 Čas v sliki. 18.05 Mi. 18.30 Naši Hagenbeckovi. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Sport. 20.15 Divje vode, film. 21.50 Pogledi s strani. 22.00 Dallas. 22.45 Svetilna ladja, film. 0.10 Čas v sliki.

2. program

16.50 Leksikon umetnikov. 17.00 Zavarovalna družba. 17.30 Dežela in ljudje. 18.00 Družinske vezi. 18.30 Ključavnica: zvezde zasebno. 19.00 Zvezne dežele danes. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Kultura. 20.15 Prislunite signalom: Stalin. 21.45 Novo v kinu. 22.00 Čas v sliki. 22.30 Večerni šport.

TV MADŽARSKA

9.00 Ponarodele pesmi. 9.45 Za upokojence. 10.15 Pomagač, magazin za prizadete ljudi. 10.30 Portreti, Sydney Pollack, pon. 15.35 Koszeg 1991. 16.35 Unser Bildschirm. 17.00 Kalendar 1991. 17.30 Marc in Sophie, 5. del. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Zoltan Huszarik, razgovor. 20.20 Csontvary, madžarski film. 22.10 Notranja politika. 22.55 TV dnevnik. 23.10 Dnevnik ZDF. (Drugi program od 6.00 do 23.50)

RADIO
MURSKA SOBOTA

5.00 Prebujajte se z nami! (Četrtekova jutra posebej nestrpno pričakuje kmetje, sadjarji, vrtničarji in drugi ljubitelji narave, saj bo v studiu spet kmetijski strokovnjak. Pokličite ga!) 10.00 Spored RS

16.00 Pomladno popoldne (za vse, ki se želite počutiti domače, oddaja Zlatrajno in zapojmo po domače. Ob 18.00!), 19.00 Spored RS

TV SLOVENIJA

9.00 Grizli Adams, amer. nanizanka. 9.25 Slovenci v zamejstvu. 9.55 Heroji, avstral. nadaljevanka. 15.30 Slovenci v zamejstvu. 16.00 Sova, ponovitev. 17.00 Dnevnik 1. 17.05 Čas negotovosti: Vzpon in padec denarja, angl. serija. 18.35 Spored za otroke in mlade. 19.00 Risanka. 19.30 Dnevnik 2. 20.05 Velik zasuk, franc. nadaljevanka. 21.00 Tednik. 22.05 Dnevnik 3. 22.25 Sova: Ti in jaz, angl. nanizanka; Na poti k mavrici, kanad. nadaljevanka.

Drugi program

16.00 Satelitski programi. 17.30 Studio Ljubljana. 19.30 Dnevnik. 20.00 Zarišče. 20.30 Skozi hudičeva vrata, angl. oddaja. 21.00 Mali koncert — klavir. 21.15 Večerni gost: Mlira Omerzel-Terlep. 22.00 Retrospektiva filmov J. Babiča: V spopadu, bosanski film (čb).

HTV

12.00 Poročila. 12.20 Staro za novo. 16.45 Poročila. 17.00 Izobraževalni program: Novi dosežki. 17.30 Otroška serija. 18.00 Hrvaška danes. 18.45 Kulturni vsakdan. 19.30 Dnevnik. 20.00 Politični magazin. 21.05 Kvizkoteka. 22.20 Dnevnik. 22.40 Glasbena oddaja. 23.40 Yutel. 0.40 Poročila.

TV AVSTRIJA

10.15 Instrumenti ljudske glasbe. 10.30 Prislunite signalom: Stalin. 12.00 Znanost. 12.15 Nekoč. 12.20 Klub za starejše. 13.00 Čas v sliki. 13.10 Mi. 13.35 Zahodno od Santa Feja. 14.00 Kung Fu. 14.45 Ulice sveta: Berlin: Kurfurstendamm. 15.00 Otroški program. 16.10 Super babica. 16.35 Uspešnice in napotki. 17.00 Mini čas v sliki. 17.10 Wurlitzer. 18.00 Čas v sliki. 18.30 Naši Hagenbeckovi. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Sport. 20.15 Doneča Avstrija. 21.20 Pogledi s strani. 21.30 La Boma, film. 23.15 Magnum.

2. program

17.15 Srečanje z živaljo in človekom. 18.00 Družinske vezi. 18.30 Povej resnico. 19.00 Zvezne dežele danes. 19.30 Čas v sliki. 20.00 Kultura. 20.15 Domače reportaže. 21.00 Triler. 21.30 Pozor, kultura.

TV MADŽARSKA

9.00 Spored Z. Bezeredija. 9.30 Joga. 10.00 Nenavadni g. Viktor, francoski film. 15.35 Koszeg 1991. 16.35 Ecranul nostru, v romunščini. 17.00 Varstvo okolja. 17.30 Marc in Sophie, 6. del. 18.05 Svet denarja. 18.15 Za otroke. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Sosedje, 106. del. 20.40 Primer za dva, kriminalka. 21.45 Kratki film. 22.15 Pege kvartet. 22.55 Magazin za menežerje. 23.40 TV dnevnik. 23.55 Dnevnik BBC. (Drugi program od 6.00 do 0.20)

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

OVEN

Ona: Zaradi samoljubja in zagledanosti vase si osebi, ki ji je veliko do tebe, povzročila obilo skrbi in težav, zato se ji še dolgo časa ne boš upal ponovno približati in si pridobiti njenega zaupanja.

On: Glede na to, da je zelena barva, ki pomirja, bi bilo dobro, če bi več časa preživeli v naravi. To bo koristilo tako poslovnim zadevam, kot tudi tvojim odnosom s partnerko. Romantična večerja v dvoje...

Ona: Zaupala se boš človeku, ki ti je nekoč že pomagal. Vendar pa so se časi od takrat temeljito spremenili, takšna pa bo tudi njegova reakcija. Potrebno se bo odločiti, ali pa odnehati za vedno.

On: Vsi okoli tebe se bodo čudili tvoji zagnanosti in delavnosti, kar ni ravno tvoja prirojena navada. Pazi, da se ne bo

kino

SPORED FILMOV KINA PARK MURSKA SOBOTA

9. maja ob 18. in 20. uri amer. komedija **BULL DURHAM**
10. maja ob 18. uri amer. komedija **TRIJE MOŠKI IN MLA-DA DAMA**
10. maja ob 20. uri amer. tr-derotični **VROČE SANJE**
11. maja ob 18. uri amer. komedija **TRIJE MOŠKI IN MLA-DA DAMA**
11. maja ob 20. uri amer. srh-ljivka **NEVARNO MORJE**
12. maja ob 16. uri amer. srh-ljivka **NEVARNO MORJE**
12. maja ob 18. uri amer. komedija **TRIJE MOŠKI IN MLA-DA DAMA**
12. maja ob 20. uri amer. tr-derotični **VROČE SANJE**

VESTNIKOV VLAK 1991

**PRIJAVE SPREJEMA-
MO VSAK DAN od 7.
do 14. ure,
v soboto pa od 8. do
12. ure.**

**POHITITE, DRUGAČE
BO VLAK ODPELJAL
BREZ VAS.**

prodam

MOTORN VOZILA

OPEL REKORD 1990 letnik 1976, prodam. Stanko Špur, Satahovi 52. ☎ 25 227. M-102
RENAULT 4, letnik 1977, karamboli-ran, prodam. Fukaš, Domajinci 11. M-104
JUGO 55, letnik 1989, prodam. Mladinska 19 a, M. Sobota. M-105
JUGO KORAL 55, letnik 1989, april, 22.000 km, prodam. ☎ (069) 23 875. M-111
TOMOS BT 50 letnik 88, dodatno opremljen, ugodno prodam. ☎ 21 860. M-112
HONDO CBR 600 F črno-rdeče barve, 10.000 km, prodam. ☎ (069) 40 032. M-115
DIANO, po delih, nujno prodam. Goran Dominko, Rudarska 19 a, Lenda-va, ☎ 75 396. M-117
JUGO 45, letnik 1984, prodam. ☎ 23 148. M-120
LADO KARAVAN, letnik 1987, prevoženih 67.000 km, in raztegljivo le-ster, dolgo 10 m, prodam. Informaci-je ☎ 48 690. M-127
BT 50 S z dodatno opremo, dobro ohranjeno, in rezervne dele za R 4 prodam. Jud, Polana 26. M-129
VW 1200, za rezervne dele, prodam. Kerec, Prosečka vas 19. M-132
GOLF JGL letnik 1981, registriran do decembra 91, dobro ohranjen, prodam za 4.500 DEM. Grah, Grad 132. M-133
ZASTAVO 101 KONFORT letnik 1982, zelo dobro ohranjen, in barvni tv Gorenje, star 5 let, prodam. Tišin-ska 25 a, ☎ 22 467. M-136
MOPED A 3 ML AVTOMATIK, malo rabljen, dobro ohranjen, prodam. Petanjci 51 c, Jože Kučec. M-137
MOPED BT 50 ugodno prodam. Šte-fana Kovača 38, M. Sobota, ☎ 21 372. M-139
RENAULT 5 (FIVE), star dve leti, prodam. Bratonci 59. M-140
VESPO PX 200 E, letnik 1986, prodam. ☎ 26 329. M-142
OSEBNI AVTO MITSUBISHI LAN-CER 1500, star 7 mesecev, po ugodni ceni prodam. Andrej Košar, Grad 28. M-143
GOLFA (izmed dveh dizlov, novejša tipa) dobro ohranjena, prodam. Ogled od 7. do 17. ure, Cvetkova 10, M. Sobota, ☎ 21 210. M-147
LADO SAMARA 1500, 4/91, in LA-DO RIVA 1300, 2/89, prodam. Can-karjeva 24, Rakican. M-151
JUGO KORAL 55, december 1989, prodam. Buzeti, Grad 172 a, M-153
GOLF JGL dizel, letnik 1984, 4 vrata, prodam. ☎ 21 248. M-154
FIAT UNO 45, letnik 87, in R4 GTL, letnik 87, prodam. ☎ 21 109. M-159
ZASTAVO 750, starejši letnik, regi-strirano do 1992, prodam za 10.000,00 din. Slana, Podgradje 8, Ljutomer. IN-3062

DOBAVA, trgovsko podjetje, Nemčavci 24, 69000 M. Sobota, tel. 069/24-581
Prodaja avtomobilov, traktorjev IMT s priključki, škod FAVORIT 135 L, 135 LS, forman!
Priskrbimo tudi vsa ostala vozila! Kdor kupi pri nas SKODO, dobi brezplačno vlečni priključek ali ka-setni avtoradio. Vse navedeno do-bite lahko tudi na 6., 12., 18., 24-ali 36-mesečni brezobrestni KRE-DIT.

RENAULT 12 IN MOSKVIČ ugodno prodam. ☎ 24 994. M-160
TAM 80 TS letnik 1985, prevoženih 77.340 km, dobro ohranjen, prodam. Noršinci 33. ☎ 48 284. M-161
FIAT 125 P letnik 1982, garažiran, za-šiten, prodam. Drago Hanžekovič, Berkovci 14, Videm ob Ščavnici. IN-3060
PEUGEOT 205 XS, letnik 1990, pro-dam. ☎ (062) 20 934. IN-3063
126 P, letnik 82, dobro ohranjen, ugodno prodam. ☎ 65 437. GR 14800
MERCEDES 190 D, letnik 1985, ga-ražiran, 74.000 km, kovinske barve, prodam. ☎ 23 966. Mikloša Kuzmici 24. M-BP
MOPED BT 50 S, malo vozen, pro-dam. ☎ 81 895, zvečer. M-3051
OPEL VEKTR, novo, nemško, bor-do rdeče barve, z dodatno opremo, ugodno prodam. ☎ (062) 38 821. M-345

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

KOSO ZA ZETOR novo, nerabljeno, prodam. Sodšinci 7. M-107
ŠKROPILO STIHL nahrbtno, prodam. ☎ 42 096. M-110
ZETOR 2511 s koso Dubrava, plu-gom in branami prodam. Prodajni obratnik Pajek 230, rabljen eno se-zono. Gomboc, Gerlinci 130. M-144
SAMONAKLADALNO PRIKOLI-CO NRP 19-6, prodam. ☎ 22 235, zvečer. M-149
ATOMIZER (traktorsko škroplilnico) 340 l, novo, prodam. ☎ 49 004. M-152
ENOOSNO PRIKOLICO TEHNO-STROJ ETK 280, nosilnost 2800 kg, v zelo dobrem stanju, prodam. Drago Korošec, Žitkovci 11, pošta Dobrov-nik. M-157

ZIVALI

KOZE in KOZLIČKE, prodam. Franc Knap, Apače 111. ☎ 69 253. GR-14799
BELE MLADE KOZE, ugodno pro-dam. Drago Veberič, Sp. Ivanjci 25. GR-14901
PONJE — KONJE, do velikosti 1 m, prodam. ☎ 60 503. M-OP
MALE PUJSKE, prodam. Vadarci 35. ☎ 49 014. M-103
ČEBELJNJAK s 24 PANJI (19-satni) s čebelami, ugodno prodam. ☎ (069) 42 695. M-106
PANJI AŽ, 10 satov, 26 kosov, in 22 kosov 9-satnih prodam. Lipovci 246, na železniški postaji v Belčincih, ☎ 42 141, po 15. uri. M-122
KOZO z mladici in mlade koze pro-dam. ☎ 26 329. M-142
MLADA KRAŠKA OVČARA pro-dam. ☎ 24 665. M-155
ČEBELE V PANJIH AŽ in PRALNI STROJ GORENJE, prodam. Ugod-no. ☎ 21 964. M-163
NESNICE, mlade jarkice, pasme HI-SEX, rjave, prodajamo po ugodni ce-ni. Naročila sprejema Gostilna Žele-zen, Beznovci. ☎ 49 025. M-JŠ
NESNICE, mlade jarkice, pasme HI-SEX, rjave, stare tri mesece, iz koo-peracijske reje, opravljena vsa cepilje-nja, prodajamo po ugodnih dnevnih cenah. Akcijska prodaja: cena 60,00 din. Vsak, ki kupi 10 jarkic, dobi eno zastoj. Naročila sprejema in daje vse informacije Gostilna Tibija Horvata, Nemčavci, ☎ 24 393. Pri Gradu pa sprejema naročila Dragica Bokan, ☎ 53 086. M-JŠ
NESNICE, mlade jarkice, pasme HI-SEX, stare 3 mesece, iz kooperacijske reje, opravljena vsa cepiljenja, pro-dajamo po ugodnih cenah. Vsak, ki ku-pi 10 jarkic, dobi eno zastoj. Akcijska prodaja: 60,00 din. Naročila spre-jeva in daje vse informacije Gostilna Anice Benčec, Bakovci, Prečna 6 a. M-JŠ

POSEST

BUKOV GOZD, 1 ha, 15 arov, 90 m³, prodam. ☎ 81 240, od 20. do 21. ure. IN-3061
GOZD BOROV, 14 arov, prodam. ☎ 23 897. M-99
HIŠO v centru M. Sobote prodam. Informacije po ☎ 23 122 ali 26 469, zvečer. M-121
STAREJŠO HIŠO V VERŽEJU pro-dam. ☎ (0602) 32 876. M-99

sobe

MLADA DRUŽINA z otrokom išče garsonjero ali enosobno stanovanje v Gornji Radgoni ali bližnji okolici. ☎ (069) 61 496, Marjana. M-118
STANOVANJE v Murski Soboti, Ra-dencih ali v Gornji Radgoni vzajem v najem. Kasneje možen odkup. ☎ (069) 25 406. M-124
GARSONJERO v Murski Soboti iš-čem. ☎ (069) 61 831, interna 211. M-158
ENOSOBNO STANOVANJE, opremljeno, s centralnim ogrevanjem, oddam v M. Soboti. Prednost zdom-cem ali starejšim zakoncem. ☎ 31 530. M-164

Zaposlitve

KV KLJUČAVNIČARJA (lahko tudi strojni tehnik) z delovnimi izkušnjami od 3 do 5 let za dobo 6 mesecev zapo-slim. Možna je nadaljnja zaposlitev. VIPOLL, Stanko Zver, Bučecovci 1 a, ☎ (069) 87 283. M-100
AKVIZITERJE za prodajo nakita, kozmetike, iščemo. ☎ (042) 814 398. M-108
VEČ ZIDARJEV zaposlim. Flisar, Vidonci. ☎ 51 489. M-114

RAZNO

NUJNO POTREBUJEM 10.000 DEM ali dinarsko protivrednost. Vr-nem v treh mesecih, obresti po dogo-voru. Šifra: ZANESLJIV OBRTNIK. M-119

BUČNE POGAČE — KAKOVO-STNE, večjo količino, dostavim tudi domov, prodam. Oljarna Zupanič, Vi-dovec, ☎ (042) 685 190. M-101

PREKLICUJEM veljavnost hranilne knjižice št. 1490, izdane pri HKS KZ Ljutomer-Križevci. Elita Strajšak, Bučecovci 20. IN-3058
ODKUPUJEM OSEBNE AVTO-MOBILE IN KMETIJSKE STROJE. Janko Antolič, Čerovinci, Del. Čas od 11. do 16. ure. ☎ (062) 714 113 IN-3059
SPREJMEM DELO NA DOMU. ☎ 61 501. GR-14798
KORUZO V STORŽIH, večjo količi-no, prodam. Sebeborci 130 b. M-4909
100 m² ladijskega poda in 2 m² suhih hrastovih plohov (foslino) prodam. ☎ 65 141. M-133
UTO veliko 5 x 8 m, pokrito z zare-zno opeko, cena 1.000 DEM, pro-dam. Informacije tel: 24 518. M-166
ELEKTRO SOGLASJE prodam. ☎ 62 143. M-14791
LOVSKO PUŠKO CRVENA ZA-STAVA, kalibr 8 x 57, z daljnogle-dom in malo kalibersko puško Flo-ber, prodam. ☎ 42 238. M-DŠ

Pri **SPOMINU** za pokojnim **Viktorjem Maričem** iz Beznovec je nastala napaka. Pravilno besedilo je:
Žaluječi: žena Karolina, si-novi Milan z Ženo Tanjo, Dra-go z Majdo, **Tibor**, vnuk Igor in vnukinja Tadeja, brat Štefan z družino ter drugo sorodstvo

TAMAŠ d.o.o.

GORNJA BISTRICA 130 a pri Črenšovcih, tel. 70 270

- ženska, otroška in moška konfekcija
- v zalogi oblačila iz črnega jeansa za otroke in odrasle

UGODNOST: — še vedno stare cene — obročno odplačilo brez obresti
Odprto neprekinjeno od 8. do 20. ure.

ARCEOMURKA

projektivni inženiring biro

murska sobota, p. o.

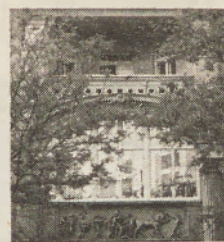
Na podlagi sklepa zbora delavcev podjetja, sprejetega na zasedanju dne 23. aprila 1991 razpisujemo delovno mesto

DIREKTORJA PODJETJA

Kandidat za direktorja podjetja mora poleg zakonskih iz-polnjevati naslednje pogoje:

- da ima končan magistririj ali visoko izobrazbo iz dejav-nosti podjetja,
 - da ima vsaj pet let delovnih izkušenj, od tega tri leta na vodilnih delovnih mestih,
 - da ima opravljen strokovni izpit, preizkus znanja s po-dročja varstva pri delu in protipožarnega varstva,
 - da obvlada tuj — nemški ali angleški — jezik,
 - da ima sposobnosti za uspešno gospodarjenje,
 - da ima organizacijske sposobnosti,
 - da izdela in predloži program razvoja podjetja.
- Direktorja se imenuje za mandatno dobo štirih let.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in življe-njepisom pošljite v osmih dneh po objavi na naslov:
ABC Pomurka — Projektivni biro-inženiring, Murska Sobo-ta, p.o. 69000 Murska Sobota, št. Kovača 28, z oznako: ZA RAZPISNO KOMISIJO.
Kandidati bodo o rezultatih izbire pisno obveščeni v roku osmih dni po sprejemu sklepa.

PREKLICUJEM veljavnost zaključ-nega spričevala CPT-smer zidarstvo, izdanega leta 1969/70. Jože Flegar, Serdica 30. M-130
PREKLICUJEM veljavnost hranilne knjižice št. 20548-4, izdane pri HKS M. Sobota. Bela Horvat, Grad 19. M-141
4 GUME 650 x 16, prodam. Puconci 61. M-145
PROSTORE vzame v najem samo-stojni avtoklepar za svojo obrt. ☎ 42 080. M-146
LESENO GARAŽO, nasproti stare kirurgije, prodam. Informacije po ☎ 24 554, popoldan. M-148
VHODNA VRATA s podbojem, 10 % ceneje, prodam. Irma Šavel, Dolga ulica 88, Moravci. M-99

KOPLAST, plastični izdelki, p.o.
63210 Slov. Konjice, Tovarniška 2
Tel.: centr. (063) 754-911
Telef.: 33566
Fax: (063) 753-901

KOPLAST

Na podlagi določil zakona o stanovanjskem gospodarstvu (Ur. list SRS št. 3/81 in 11/88) ter pravilnika o pogojih in merilih za zagota-vljanje družbene pomoči iz sredstev solidarnosti za reševanje sta-novanjskih vprašanj v občini M. Sobota (Ur. objave št. 20/89) razpi-suje Občina Murska Sobota

NATEČAJ

za dodelitev posojil iz sredstev solidarnosti

za kreditiranje

- gradnje in nakupa stanovanj v etažni lasti
 - gradnje in nakupa stanovanj in stanovanjskih hiš v zasebni lasti — individualna gradnja
 - prenov skupnih delov in naprav na stanovanjskih blokih, ki se iz-vajajo v skladu s programom prenov.
- Natečajna vsota znaša 8.000.000,00 din.

Pravico do posojila imajo

- delovne organizacije in delovne skupnosti
- delovni ljudje in občani ter njihove družine z nižjimi dohodki (mlade družine, mladi strokovnjaki, družine, ki prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje, družine z večjim številom otrok), ki:
 - a) nimajo stanovanja ali pa imajo neustrezno oz. neprimerno stanovanje in niso sami ali njihovi družinski člani lastniki vse-ljivega stanovanja, stanovanjske hiše ali vseljive počitniške hišice, katere površina presega 50 kvadratnih metrov;
 - b) imajo zgrajeno stanovanjsko hišo do IV. gradbene faze (zgrajene predelne stene, vzdani slepi ali normalni vratni in okenski podboji, stropni in stenski ometi, vgrajena groba električna in vodovodna inštalacija);
 - c) imajo veljavno gradbeno dovoljenje;
 - d) imajo sklenjeno kupno pogodbo za nakup stanovanja oz. pogodbo o določitvi sorazmernega deleža stroškov za pre-novo skupnih delov in naprav.

Vsak delavec lahko dobi posojilo le za standardno stanovanje. Višina odobrenega kredita delovni organizaciji oz. delovni skupno-sti je odvisna od povprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v organizaciji oz. delovni skupnosti v primerjavi s pov-prečnim mesečnim dohodkom na zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu. Osnova za določitev višine kredita, ki pripada de-lavcu, je razmerje med mesečnim čistim dohodkom na člana druž-i-ne delavca v preteklem letu in med povprečnim mesečnim dohod-kom na zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu. Pripadajoča višina kredita se izračuna v skladu s pravilnikom. Odobrena višina kredita je odvisna od višine razpisanih sredstev in števila upravičencev do kredita. Upravičencem, ki so že dobili kredit, se ta valorizira na današnjo vrednost. Prednost pri dodelitvi kredita imajo delovni ljudje in občani z nižjimi dohodki. Odplačilna doba je najdalj 10 let. Obrestna mera znaša 15 %.

Ostala določila:

Obrazce za vloge za sodelovanje na tem natečaju in vse informaci-je daje Ljubljanska banka Pomurska banka, d.d. PE M. Sobota v sobi št. 11 — prvo nadstropje.
RAZPISNI ROK TRAJA DO VKLJUČNO 31. MAJA 1991.
Glede ugotavljanja kreditne sposobnosti upravičencev do posojila, način porabe in odplačevanje posojila ter drugih pogojev, ki jih ta natečaj ne opredeljuje podrobneje in niso opredeljeni v pravilniku o pogojih in merilih za zagotavljanje družbene pomoči iz sredstev soli-darnosti za reševanje stanovanjskih vprašanj v občini M. Sobota, se smiselno uporabljajo določila Pravilnika o kreditiranju stanovani-ske graditve ter drugih aktov Ljubljanske banke Pomurske banke, d.d. PE M. Sobota.
Vloge na natečaj zbira Ljubljanska banka Pomurska banka, d.d., PE M. Sobota.
O rezultatu bodo udeleženci obveščeni v 60 dneh po končanem na-tečaju.
VLOGE, PRISPELE PO RAZPISNEM ROKU, IN NEPOPOLNE VLO-GE NE BODO UPOŠTEVANE!

ZASEBNO PODJETJE

DIMNIK

d.o.o.

JOŽE DRVARIČ

Radenski vrh n.h. RADENCI, tel.: 069/65 594

ZAPOSIM IZUČENE DIMNIKARJE

za rajon Radenci z okolico.
Prednost imajo kandidati iz okolice Radenec, ki so takšno delo že ali ga še opravljajo na tem območ-ju. Za opremo in prevozna sredstva poskrbljeno.

ČISTI DIMNIK — VAREN DOM!

VESTNIK

**VESTNIK — Izdaja Podjetje za informiranje
Murska Sobota**

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Ludvik Kovač (namestnik odgovornega urednika), Bernarda Balazic Pečak, Jani Dominko, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Endre Gonter (tehnični urednik), Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri (fektorica).
Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29. Telefoni: novinarji 21 383 in 21, 064, glavna urednica in direktorica 22 403; računovodstvo in tajništvo 21 383 in 21, 064, GPS (trženje) 22 403, telefaks 22 419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.
Naročnina za 2. trimesečje 1991 je 200,00 dinarjev, za podjetja 400,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM letno.
Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri A-banki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk GZP Mariborski tisk, Maribor. Vestnik je oproščen plačila temeljnega davka od pro-meta proizvodov.

16. marca je minilo osem žalostnih let, odkar nas je zapustil naš dragi oče in dedek

Koloman Cigüt

iz Noršinec

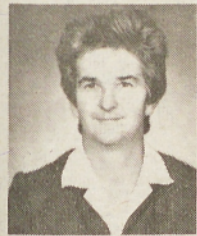
29. aprila je minilo šest žalostnih let, odkar nas je zapustila naša draga mama in stara mama

Jolanka Cigüt

iz Noršinec

Hvala vsem, ki se ju spominjate, prižigate sveče in prinašate cvetje na njun prerani grob.

SINOVA Z DRUŽINAMA

ZAHVALA

V 78. letu starosti je doživel draga žena, mama in stara mama, tašča, sestra in teta

Katarina Ratnik

iz Vanče vasi 3

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in znancem, ki so jo obiskovali med boleznijo in nam kakorkoli pomagali. Posebna hvala patronažnima sestram g. Sočičevi in g. Balažičevi za obiske na domu in lajšanje bolečin. Hvala g. kaplanu za pogrebni obred. Prisrčna hvala vsem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje ali za svete maše in nam ustno ali pisno izrazili sožalje, še posebej hvala kolektivoma OŠ Dane Šumenjak iz M. Sobote in TMK Lipovci.

Žalujoci: mož Leopold, hčerki Jolanka in Jožica z družinama

Globoko boleč je spomin na 13. maj, ko bosta minili dve leti žalosti, bolečine in praznine, odkar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož in oče

Bela Šiftar

iz Murske Sobote

Resnico, ki je kruta in neizprosna, je težko dojeti, a vendar je grenko spoznanje, da te ni in da se nikoli več ne vrneš. Praznina, ki je nastala s tvojim odhodom, pa bo v naših srcih ostala za vedno.

Hvala vsem, ki se ga še spominjate!

Žalujoci: VSI, KI SMO TE IMELI RADI

Nismo dovolili, da bi te izgubili, ali življenje reklo je tako, da to, kar najbolj ljubiš, za vedno je odšlo.

ZAHVALA

V 67. letu starosti nas je po hudi bolezni za vedno zapustil naš dragi mož, oče in dedek

Franc Čerpnjak

iz Noršinec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in sosedom, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje, ga med boleznijo obiskovali in nam izrekli pisno ali ustno sožalje.

Prav posebna hvala dr. Korošcu, dr. Kocjančiču in celotnemu medicinskemu osebju internega oddelka v Rakičanu.

Hvala vsem LD, še posebej LD Mlajtinci in LD iz Šarvarja na Madžarskem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala GD Noršinci in vsem drugim GD, društvu invalidskih upokojencev, prijateljem TZO iz Martjanec, podjetju Mura — 321. brigada.

Naša iskrena hvala tudi seniorju g. Novaku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govornikom GD Noršinci, LD Mlajtinci in društvu upokojenih invalidov iz M. Sobote.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Noršinci, 13. 4. 1991

Žalujoci: žena Helena, hčerki Dragica in Marija z družinama

V SPOMIN

Boleč in žalosten je spomin na 7. in 8. maj, ko sta nas za vedno zapustila naš dragi mož in oče ter tašča in stara mama

Karel Krančič

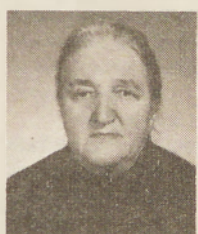
Marija Krančič

iz Puconec

Nikoli ne bosta zvedela, kako pusto in težko je brez vaju. Ostali so sledovi vajinih pridnih rok. Hvala vsem, ki jima prinašate cvetje in prižigate sveče.

Z LJUBEZNIJO — VAJINI

V 88. letu starosti nas je zapustila draga mama, babica, prababica in tašča

Karolina Škraban

roj. Kumin
iz Puconec

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti ter ji darovali vence in cvetje. Posebna hvala tudi duhovniku Balažiču za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: hčerka Karolina z družino, vnukinja Helena z možem, pravnuk Aleš ter drugo sorodstvo

Oh kako boli, ko ljubega očeta izgubiš.
Ostali so sledovi tvojih rok,
ki cenil jih bo tudi pozni rod.
Vso ljubezen si nam dal,
za vse, prav vse, še enkrat — hvala!

ZAHVALA

V 69. letu starosti nas je po težki bolezni za vedno zapustil naš dragi mož, oče, tast in stari oče

Štefan Železen

iz Lemerja

Ob boleči nenadomestljivi izgubi iskrena zahvala vsem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali in sočustvovali z nami, darovali cvetje, izrekli sožalje. Posebna hvala Onkološkemu inštitutu v Ljubljani, kirurgiji Murska Sobota, dr. Arpadu Norčiču, številnim gasilcem, borcem, vaščanom Puževci in govornikom ob odprtem grobu. Gospodu duhovniku za ganljiv obred, pevcem žalostink, prijatelju za odigrano Tišino, vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, posebno Sebjaničevim, družinama Kolarovič in Horvat iz Ljubljane ter znancem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Lemerje, 29. 4. 1991

Žalujoci: žena Helena, hčerka Marijana z možem, vnuka Dejan in Andrej

V SPOMIN

5. maja 1991 je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi brat in stric

dr. Ignac Horvat

iz Lipovec

Hvala vsem, ki se ga spominjate.

VSI, KI SMO GA IMELI RADI

Iztekla se je življenjska pot naše sodelavke

Kristine Marič

upokojenke LB — Pomurske banke, d.d., Murska Sobota v Gornji Radgoni.

Marljivo in vestno sodelavko bomo ohranili v lepem spominu.

KOLEKTIV LB — POMURSKE BANKE, d.d., Murska Sobota.

Moj spev je izzvenel,
a ga nisem zapel,
mladost je šla,
a hlad starosti me še ni objel.
Prerezana je nit, nikoli stkana,
živim in že je moja pot končana.

ZAHVALA

V 57. letu starosti nas je po kratki in težki bolezni zapustil dragi mož, oče, dedek in brat

Alojz Markoja

iz Turnišča

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom in vsem znancem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter za svete maše. Hvala tudi gospodu kaplanu za pogrebni obred, govornikom in pevkam za odpete žalostinke.

Turnišče, 10. 4. 1991

Žalujoci: VSI TVOJI

Eno leto v grobu spiš,
a v naših srcih še živiš.
K počitku leglo je telo,
a delo in trpljenje
pozabljeno ne bo.

V SPOMIN

10. maja mineva leto žalosti, bolečine in praznine, odkar je prenehalo biti srce našega dragega moža, očeta, starega očeta, tasta in sorodnika

Jožeta Cipota

iz Polane 48

Tiho in žalostno je ob tvojem grobu in kruta je resnica, da te ni več med nami. Za tabo je ostala velika praznina, v našem domu in v naših srcih pa so ostali sledovi tvojih pridnih rok, ki jih bo cenil še pozni rod.

Vsem, ki se z lepo mislijo ustavite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče, iskrena hvala.

Žalujoci: žena Irma, sin Branko, snaha Vida in drugo sorodstvo

Dediju

V SPOMIN

NJEGOVA VNUKA: ANDREJ IN PETRA

V 68. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, tast, ljubljani dedi in brat

Ivan Rodi

računovodja v pokoju
iz Murske Sobote

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali številne vence in cvetje ter nam izrekli pisno ali ustno sožalje. Še posebna hvala dobrim sosedom Sambtovim in Kerčmarjevim, prijateljem, družini Horvat in Farič za vso nesebično pomoč v najtežjih trenutkih. Hvala vsem govornikom za poslovilne besede ob odprtem grobu, g. Merklinu, dr. Štefanecu, g. Šiftarju, g. Radišiču, gospodu duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, godbi na pihala, Lovski družini Tišina, lovskemu pevskemu zboru in registrom, ki ste se od njega poslovili s sočutjem. Hvala kolektivu OŠ Prekmurske brigade, kolektivu strokovnih služb socialnega varovanja in vsem, ki ste nam v teh težkih dneh stali ob strani. Posebna hvala za lajšanje bolečin v zadnjih trenutkih dr. Verš-Tobijevi in osebju bolnice za vso skrb ob njegovi kratki, a pogubni bolezni.

VSEM ISKRENA HVALA!

Žalujoci: VSI, KI SMO GA IMELI NEIZMERNO RADI

V SPOMIN

Danes, 9. maja, mineva žalostno leto, odkar nas je zapustil naš ljubi mož, oče, dedek, tast in brat

Franc Lebar

iz Beltinec

Nikoli ne boš pozabljen, le šopek rož in svečka na tvojem grobu sta nemi pričci naše bolečine.

VSI TVOJI, KI SMO TE IMELI RADI

Slovenski cariniki?

Marsikdo, ki je v teh dneh potoval čez mejo, je postal pozoren na carinike; poleg tistih, ki smo jih vajeni, so tudi namreč cariniki v posebnih uniformah z baretko na glavi. Da niso morda na meji že cariniki države Slovenije? Upravnik Carinarnice Gornja Radgona, Janez Sever, nam je povedal, da gre zgolj za nove obleke in pokrivala, ki bodo postopoma zamenjala prejšnje klasične uniforme.

Š. S.

Krajevna skupnost Gaberje

Uspešno uresničujejo referendumski program

Gradnja mostu čez potok Kopicica je bila za krajevno skupnost Gaberje v preteklem letu najzahtevnejša naložba, saj so dela stala okrog 450.000 dinarjev. Večino sredstev so zagotovili iz krajevnega samoprispevka, nekaj denarja pa je primaknila občina. Poleg gradnje mostu so v lan-

skem letu v Gaberju tudi obnovili vodovodno črpališče, preostali denar pa so porabili za urejanje vaških poti in vzdrževanje objektov, ki jih ima krajevna skupnost.

Med letošnjimi nalogami krajevnega skupnosti Gaberje pa so dokončanje mrliške vežice na

pokopališču, ureditev športno rekreacijskega centra — načrtujejo gradnjo odbojarskega in košarskega igrišča, dokončanje regulacije potoka Kopicica od mostu do meje s sosednjo krajevno skupnostjo ter sofinanciranje razširitve otroškega vrtca. Poleg tega bi radi odpravili divje odlagališče odpadkov, saj so februarja letos uredili odvoz odpadkov, enkrat mesečno jih vozi Gidos iz Lendave. Po besedah predsednika sveta krajevnega skupnosti Gaberje Avgusta Hozjana pa se morajo dobro pripraviti na razpis referendum za sprejem novega krajevnega samoprispevka v začetku prihodnjega leta. Brez tega namreč ni mogoče načrtovati razvoja kraja. V prihodnjem srednjeročnem obdobju namreč želijo zgraditi kanalizacijo, kar je zelo zahtevna naloga. Poleg tega nameravajo urediti pločnik od šole do trgovine, to pa je povezano z modernizacijo regionalne ceste Murska Sobota—Lendava. Sicer pa so v krajevni skupnosti Gaberje doslej zelo uspešno uresničevali referendumski program in upajo, da bo tako tudi v prihodnje.

F. Maučec

Predsednik sveta krajevnega skupnosti Avgust Hozjan, in predsednik gasilskega društva Gaberje Janez Bogdan, na novozgrajenem mostu čez potok Kopicica.

—NORŠINCI—

Lipa še raste, mlaka pa je usahnila

Nekoč se je v Noršincih pri Ljutomeru dogajalo marsikaj hudega, a tudi zanimivega. Hudo je bilo predvsem takrat, ko so jih napadali Turki in kruci, prijetno in zanimivo pa, ko je bilo vse to mimo in so lahko prirejali vaške veselice oziroma šaljive igre in še kaj. To je bilo predvsem takrat, ko je v kraju še stal rotovž (grad s stolpičem, najverjetneje ostanek obrambnega stolpa), in to sredi mlake, kjer je danes Sagajeva domačija.

Te dni smo se ustavili pri Sagajevih, da bi s pomočjo 92-letne Tilike in njenega 64-letnega sina Frančka bežno obudili spomin na stare čase.

Mlaka, ki je bila nekoč tam, kjer imajo danes sadovnjak in vrt, je merila 54 metrov v smeri vzhod-zahod in 35 metrov v smeri sever-jug. Na sredini pa je bil 8 metrov dolg in 7,5 metra širok otok. Pozimi, ko je voda zamrznila, pa tudi poleti so pravljali tamkaj razne prireditve (pustovanja, ženitovanja, godovanja idr.). Na otoku je namreč stal rotovž kot zborna vaško mesto. Okoli leda ali mlake so stali jahači na konjih, med njimi in za njimi pa domačini, ki so opazovali prizor. Največkrat so nastopali vaški šaljivci, preoblečeni v sodnike, vojake in stražnike, ki so uprizorili sodne procese proti tistim, ki so se na prireditvi kaj pregrešili. Obtoženci so sedeli na stolcih pred rotovžem v varstvu stražnikov, sodniki pa so bili v rotovžu in vodili proces skozi odprta okna ali vrata. Obtoženecem so naložili razne kazni, ob katerih so se ljudje smejali in zabavali. Ko jim je bilo iger in šal dovolj, je v rotovžu zaigrala godba in začelo se je vaško rajanje.

Ampak tako zanimivo je bilo res davno. Potem ko je okrog leta 1870 noršinka, »sosečka« prodala prostor, kjer so prirejali veselice, posestniku Sagaju, nekaj časa sploh niso imeli več zbornega mesta. Tudi z rotovžem je bilo konec. Vas pa je bila obenem tako tudi brez grba, kar je bila velika sramota. Zato so noršinski fantje leta 1877 oziroma 1878 uredili malo dalje nov otok, nanj posadili lipo (raste še danes) in izdelali nov, lesen (miniaturni) rotovž, ki obenem predstavlja tudi noršinski grb.

Tilika in Franček skrbno čuvata miniaturni leseni rotovž, ki so ga izdelali vaški fantje pozimi 1877/78. Nekoč je na tem mestu stal pravi rotovž (grad s stolpičem).

Novi prostor pa se ni obnesel in sčasoma je vse zamrlo. Danes je suha tudi mlaka okrog otočka, na katerem raste stoletna lipa.

Prav gotovo bi bilo zanimivo, če bi v Noršincih še kdaj v živo obudili spomin na nekdanje čase.

Jože Graj

Razstava muck

V stekleni dvorani Hotela Radin v Radencih bo v soboto, 11. maja, razstava muck, ki jo pripravlja Felinološko društvo iz Lenarta v Slov. gorah. Poleg lenartskih ljubiteljev muck bodo svoje štirinožne prijatelje na razstavi predstavili tudi člani drugih društev iz Slovenije ter iz Gradca v Avstriji. Obiskovalci bodo lahko videli tudi prvega slovenskega evropskega šampiona med muckami ter kratkodlako mačko iz Gradca.

Filip Marko

PREPOVED NIČ NE ZALEŽE

— Tole smetišče je ob asfaltni cesti Fokovci—Vučja Gomila. Nekoč je bila tu večja graba, kjer so imeli gramoznico, potem pa so jo začeli predvsem Vučjegomilanci zasipavati s smetmi. Zdaj, ko je cesta asfaltirana, se mimo vozi vse več turistov, ki se čudijo tej naravni znamenitosti. No, zvedeli smo, da ne bo več dolgo na ogled, ampak da bodo uredili posebno mesto za odlaganje smeti v bolj skritem predelu.

Besedilo in posnetek: Jože Graj

DRAGA IN NEUPORABNA SEMENSKA KORUZA — Tako kot mnogi drugi kmetovalci se je tudi Anton Kustec iz Srednje Bistrice odločil za nakup pogosto propagirane semenske koruze OS SC 247, proizvajalca PK Sombor. Za 5 kilogramov te koruze je moral prej prodati okrog 110 kilogramov svoje. Takšna je namreč razlika v ceni. S tem bi se še nekako pomiril, toda ko je odprl vrečko, je ugotovil, da je precej prvovrstne (?) semenske koruze neuporabne, ker je prelomljena na polovico ali razdrobljena. Tedaj pa se je zelo razjezil. A to mu seveda ni pomagalo nič. Želel pa je, da to vsaj skritiziramo v časopisu, da ne bodo nasledili še drugi kmetovalci. Letos bo to najbrž za večino prepozno.

Besedilo in posnetek: Jože Graj

PTT za poravnavo

Na enoti temeljnega sodišča v Murski Soboti so v torek obravnavali tožbo krajevnega skupnosti Beltinci zoper pošto podjetje Murska Sobota. Le-to namreč zahteva od 160 občanov, ki so sofinancirali nakup poštne centrale v Beltincih in sami plačali gradnjo telefonskega omrežja, še plačilo 5.200 dinarjev za tako imenovano razširjeno reprodukcijo. Gre za znesek, ki ga je zbirala bivša samoupravna interesna skupnost za PTT. Poštari trdijo, da so pravni naslednik te skupnosti, zato jim pripada ta prispevek. Pravni zastopnik PTT Ljubljana Lojze Cuznar je na obravnavi na sodišču v Murski Soboti predlagal poravnavo: prizadeji občani naj bi namesto 5.200 dinarjev plačali polovico, torej 2.600 dinarjev. Trdil je, da so tolikšen znesek plačali tudi v drugih krajevnih skupnostih. Sodnica Hedvika Vratarč je predlagala, naj bi k spornemu znesku prišteli 2.240 dinarjev, kolikor so Beltinci plačali kot poseben prispevek za goli priključek, to vsoto pa bi prepolovili, tako da bi plačali 3.720 dinarjev. Ker so 2.240 že plačali, bi potemtakem morali (namesto 5.200 dinarjev) le še 1.580. Dogovorili so se, da bosta sprti strani v 5 dneh povredovali svoji odločitvi, morda pa se bosta celo zunajsočno poravnali. Če ne, se bodo na sodišču spet srečali 16. maja.

Š. S.

BIM

Murska Sobota, Ciril-Metodova ulica 50,
tel.: (069) 22 219, 22 809, 21 136
Telefaks: (069) 21 136
Za prvo osemetko — proti kanalu

BIM

Kidričeva 33 a, MURSKA SOBOTA

Ste mladi?
Hočete ostati mladi?
Smelejši in mladostnejši korak vam bo omogočila Bimova unikatna usnjena konfekcija!

Prihaja čas poletja in splačalo se vam bo obiskati naše prodajalne. Prijazne prodajalke vam bodo postregle modna oblačila po ugodnih cenah. In ne pozabite! Dajemo vam možnost nakupa na obročno odplačilo.
Dnevi so vedno toplejši in pričeli se bomo kopati. Sicer pa lahko to pri nas počnemo vse leto, saj so bližje toplice, pri nas pa modne kopanke.

V Bimu najdete vse!

Z VESTNIKOVIM VLAKOM V ZASAVJE NA SLAVJE 1. JUNIJA!

Danes smo pričeli sprejemati prijave! Časa je malo, zato pohitite!

Ogledali si bomo Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Medijske Toplice, Vače, ki so geometrijsko središče Slovenije, Izlake, Sveto goro (znano zasavsko romarsko pot), Valvazorjevo kapelo, Čebine, planinske domove, cerkve in gradove... ● **Cena izleta je 700,00 din**

